

Libro de Oro Roncesvalles 2012

Dagboeken van de hospitaleros

Voorwoord

Voor de tiende keer is ook in 2012 door een grote groep enthousiaste vrijwilligers van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob (NGSJ) gehospitaliseerd in de pelgrimsherbergen in het kloostercomplex van Roncesvalles - Orreaga.

Het was dit jaar voor de tweede keer dat de nieuwe herberg Aterpea, met 183 bedden, werd bemenst door hospitaleros van het NGSJ. De toestroom van pelgrims is zo groot dat vrijwel dagelijks ook de oude herberg Itzandegia, met 120 bedden, in gebruik moest worden genomen. Waren er in 2010 'slechts' 25.777 pelgrims, in 2011 waren het er 37.545 en in 2012 was het aantal gegroeid tot 39.632. De groepsgrootte van de hospitaleros werd zoveel mogelijk hierop aangepast. Dit betekende groepen van zes á zeven personen.

Opvallend was het grote aantal pelgrims uit de VS, Canada en Zuid-Korea. Voor de pelgrims van de VS en Canada was de film *The Way*, met Martin Sheen in de hoofdrol, mede de inspiratie deze pelgrimstocht te gaan maken. De Zuid-Koreanen waren geïnspireerd door boeken over de camino. Onder de pelgrims bevond zich een Koreaanse schrijfster van een boek over de camino. Dat verklaart wellicht hun grote aantal.

Wat valt op bij lezing van dit *Libro de Oro*? Natuurlijk de grote wisselvalligheid van het weer: nu eens schijnt de zon en is het heerlijk terrasjesweer, dan weer stroomt de regen bij bakken naar beneden en is het mistig en koud. Verder ouders met hele jonge kinderen, soms konden ze nog niet eens lopen.

Dit jaar is er een jonge bewoner van het klooster, *padre* Don Juan Carlos, die zich bekommerde om de pelgrims én de hospitaleros door rondleidingen te organiseren. Daarna, onder het genot van een glaasje *licor de pacharan*, was er een *tertulia* met een *charla*, een gezellige babbelsessie, die meestal uitliep tot na sluitingstijd van de herbergen.

Voor het eerst heeft dit jaar de voorzitter van het NGSJ, Joost Bol, een bezoek gebracht aan het klooster. Hij heeft gesprekken gevoerd met de prior, Don Jesús Idoate Gil, en met de *administradora*, Edurne Echeverria. Beide functionarissen spraken hun grote waardering uit over de vrijwilligers van het NGSJ.

Dit *Libro de Oro* is niet alleen een feest der herkenning voor de hospitaleros 2012, maar ook zeer instructief voor nieuwe hospitaleros. Het geeft een goede indruk van het dagelijks reilen en zeilen en het hospitaleren in Roncesvalles.

Het *Libro de Oro* zijn 'de dagboeken van de hospitaleros' in chronologische volgorde. De schrijvers zijn de hospitaleros: hun stijl, woordkeuze en zinsbouw is zoveel mogelijk ongewijzigd gelaten. Waar mogelijk zijn aan iedere periode foto's toegevoegd; het viel niet mee een keuze te maken uit de honderden foto's die door de hospitaleros zijn gemaakt en aan de redactiecommissie zijn toegestuurd. Dank aan alle schrijvers en fotografen!

De redactiecommissie wenst u veel leesgenot toe, en voor komend seizoen weer veel inspiratie en schrijfplezier voor een nieuw *Libro de Oro*!

Nijmegen en Soest, december 2012

De redactiecommissie:

Jasper Koedam en Frans Brons

Inhoud en overzicht Hospitaleren in Roncesvalles 2012

Data (weken)	Hospitaleros	Pelgrims 2012 (2011)	Pagina
15/3-31/3 (12-13)	Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Martien van Diesen, Wim Thomassen	631 (644)	2
30/3-14/4 (14-15)	Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Kees & Truus Zaalberg, Jacques Nouwens	2169 (1219)	7
13/4-28/4 (16-17)	Joke de Kler, Jacques Geelen, Jos & Noortje Spekman, René van Veen, Peter Borgerding	1975 (2577)	11
27/4-12/5 (18-19)	Paul de Beurs, Joke de Bakker-van Mook, Dettje Andriesma, Henk Bunschoeke, Annemiek de Jongh	3305 (3184)	19
11/5-26/5 (20-21)	Hans Hoevenaars, Arnold Holleman, Harry Brandsen, Els Brandsen, Jan & Marja Nijhuis, Annemiek de Jongh	2851 (2905)	21
25/5-9/6 (22-23)	Peter Hoetahaëan, Caty Kuijper, Jan Piet ten Sijthoff, Coby Croin, Carla Coevert, Annemiek de Jongh, Marijke van der Zee	2834 (2653)	23
8/6-23/6 (24-25)	Riek van Koevorden, Theo de Werd, Ellen de Vries, Theo Bussink, Annemiek de Jongh, Marcel Sanders, Toine van Moorsel	2333 (1984)	26
22/6-7/7 (26-27)	Sjaak Sies, Rem Jonker, Yvonne Wijnands, Herman Rabbers, Harrie van Hoof, Pieter van de Ven	2560 (2626)	29
6/7-21/7 (28-29)	Inge Egmond-Kr. von dem Borne, Wil Matti, Hans Olthof, Gerard van der Werf, Irma Gommers, Piet van Vlonderen	2560 (2308)	39
20/7-4/8 (30-31)	Clariet Goedhart, Gerard Konings, Herman Holtmaat, Annelies Ramakers, Theo Remkes	2766 (3406)	45
3/8-18/8 (32-33)	Harry Collignon, Hanny Rennen, Frans Weijzen, Marga Falke, Wim Kielen, Irene Engelhard, Martje Bont	2877 (3420)	47
17/8-1/9 (34-35)	Rob & Margo Krommenhoek, Tonny Willems, Henry Artz, Henk in 't Veen, Herman in 't Veen, Hetty Veenstra	2765 (2846)	49
31/8-15/9 (36-37)	Frans Brons, Mieke Huson, Han Pronker, Tijmen Stoof, Clazien Rietveld, Gerhard Surink	3755 (3040)	55
14/9-29/9 (38-39)	Ep & Marijke de Boer, Jozef Majoor, Kees Heus, Peter Dormans, Jan Kamphorst	2986 (2232)	66
28/9-13/10 (40-41)	Boy Verhagen, Jos Kloosterman, Rony & Nelly de Jong, Leo & Tiny Baeten	1815 (1477)	72
12/10-27/10 (42-43)	Wil & Rieky Verstappen, Helmut Brouwer, Loes Rikken, Jan & Karlien Veldhoen-Symons	956 (680)	80
26/10-8/11 (44-45)	Jan & Karlien Veldhoen-Symons (tot 29/10), Rina Pluim, Bert Jongepier	494 (287)	87
Totaal: 34 weken	95 (2011: 90) hospitaleros	39.632 (37.545)	

Im traurigen Monat März

Schaakgrootmeester Gerard Konings had geen betere openingszet op het bord kunnen brengen dan het kwartet Annemiek, Wim, Martien en Gerard. Een week geleden begaven zij zich gevierend naar Roncesvalles om daar twee weken te gaan hospitaleren. Na twee dagen waren ze al een goddelijke viereenheid. Annemiek heeft natuurlijk de bezielende leiding, Gerard is de helpdesk, Wim vergast 's morgens zijn medeslapers met een ontbijt van eieren met spek, chocolademelk en manchegokaas, terwijl Martien 'alles aanziet met een lodderoogh'.

Niet alleen is intussen de nieuwe herberg door hen op orde gebracht (alle drie de etages), maar ook de oude is beslaapbaar gemaakt. De banden met de Spaanse *compadres* zijn weer aangehaald. Marisol, Patxi, Pablo en Eurne hebben weer de Hollandse warmte (en de Edammer kaas) ervaren, waarmee de komende maanden de duizenden pelgrims zullen worden ontvangen (behalve dan de Edammer). Casa Sabina en La Posada zijn door hen uit de mottenballen gehaald. Het openingsspel is gespeeld, het is nu aan jullie om de volgende zetten te doen in dit heerlijke spel, totdat aan het einde van de herfst de laatste hospitaleros deze partij zullen afsluiten en alle bewegingen weer vastgelegd zullen worden in een *Libro de Oro*.

De werkgroep wenst jullie allemaal de energie en het optimisme om enerzijds al het huishoudelijke werk te doen, anderzijds de pelgrims een aangenaam en opmonterend verblijf te bieden in de Orreaga Aterpea. We zijn ons ervan bewust dat we vrijwilligers zijn, maar dat het geen vrijblijvend werk is. We doen het allemaal in onze vrije tijd, maar veel vrije tijd is er niet. Desondanks komen jullie naar Roncesvalles. Dat is geweldig.

Een goed verblijf gewenst. *Ultrera*.

De werkgroep

Week 12-13: 15 - 31 maart 2012

Hospitaleros: Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Martien van Diesen, Wim Thomassen

Aantal pelgrims: 631 (2011: 644)

Zaterdag 24 maart

Opener konden de Spaanse armen niet zijn waarmee we ontvangen werden, Martien en ik, vorige week. Het deed ons meer dan goed. Hoewel onze reis er één was van het aangename soort - overnachting in de herberg van Saint-Martin de Lacaussade, marktbezoek in het pittoreske Franse dorp Blaye – waren we blij op de plaats van bestemming te zijn aangekomen.

Roncesvalles verkeerde nog in winterslaap. Dappere pelgrims, met gevaar voor eigen leven de berg over geklauterd, werden door Edurne in het knusse winterherbergje in het klooster gehuisvest. Ze zat achter het kolossale bureau heel serieus te wezen. Als ze ons in de gaten krijgt, schrikt ze blij verrast op. '*Buen venido, buen venido!*' 'De sleutels zoek ik zo op, ok?' Prima, Martien en ik maken van de gelegenheid gebruik iedereen, maar dan ook iedereen, te begroeten. Geen mens blijft nog onbezoend, geen plek onbezocht. De verse hospitalero kan vooruit.

In afwachting van Gerard en Wim laten we de dagen zich aaneenrijgen. Het kleine aantal pelgrims wordt bedolven onder ons enthousiasme. Ze zijn er maar goed mee ...

De zon schijnt, de temperatuur is koesterend, wat kan hen en ons gebeuren? Juist, spijt! Spijt van meteo: donkere wolken en gure wind kondigen een omslag aan. We worden maandag 19 maart dan ook wakker in een witte wereld. Sneeuw! Ik waarschuw onze versterking, die zijn onderweg. Op de achtergrond hoor ik Wim in de auto blèren: 'Wa nuktda nou?'

En daar zijn ze dan, de mannen. Nou kan het spel echt op de wagen! De Citroën wordt leeg geladen, doos na doos, tas na tas. Ons zo steriel opgeruimd dagverblijf wordt met ferme hand tot hol omgetoverd. Prominent wordt het Senseo-apparaat gestald, we zijn op veel, zo niet alles, voorbereid.

De beide Don's komen ons begroeten en wij halen de Edammertjes voor de dag, iedereen blij.

Zaterdagavond vindt er een *tertulia* plaats. Wat is een *tertulia*? We bedoelen een rondwandeling onder leiding van een bijzonder vrolijke *sacerdote* (= priester), met een bekertje *pacharan* ter verwelkoming in de hand. Hij vertelt over de architectonische historie van de gebouwen hier ter plaatse. De happening wordt afgesloten met een kringgesprek in de kelder, in de relaxruimte. We maken de fles *pacharan* leeg terwijl een ieder over zijn of haar beweegredenen praat.

Zondag 25 maart

Het is een fluitende dag die ons gewekt heeft vanmorgen, en de koffie smaakt beter, de pelgrims zijn opgewekter, de afwas gaat sneller en we halen met gemak het uur in dat ons tekort gedaan wordt. Gisteren zat ik in de kist en sprak met enkele pelgrims. Een pelgrim vertelde mij dat hij onderweg twee landgenoten ontmoet had terwijl hij pauzeerde. Ze stopten even en vroegen toen: 'Hoe oud ben jij?' '43.' 'Hoe komt het, dat jij nu al een pelgrimstocht kunt maken en wij eerst 30 jaar hebben moeten werken, voor we dat konden doen?' De man maakte een eind aan dit oppervlakkige gesprek door verder te lopen. Een uur later komt hij ze weer tegen en ze zeggen tegen hem: 'Het is toch niet waar dat jij ook golf speelt?' Hij begreep ze eerst niet maar realiseerde zich dat hij een golfpet droeg en zei: 'Ja, ik speel golf.' 'Waar speel je?' 'In de buurt van Aken.' 'O, wij spelen in Hoven, ken je dat?' De man kent dat en weet toevallig dat het een van de duurste golfverenigingen van Duitsland is. Hij had geen zin meer in dit oppervlakkig

gedoe, liep door en vertelde mij gisteren dit verhaal.

Een heel ander verhaal vertelde mij een Belg, die voor het eerst naar Santiago loopt. Hij komt binnen, zijn armen vol tatoeeringen; een spinnenweb om zijn elleboog. Onwillekeurig geeft dat

een idee met wie je van doen denkt te hebben. Hij stelt zich voor en gedurende het gesprek blijkt dat deze pelgrimstocht voor hem een verandering in zijn leven betekent. Het is een boetetocht. Wat is er aan de hand met hem? Een aantal jaren geleden was hij lid van een motorbende, die de omgeving wijd en zijd onveilig maakte met diefstal en vele andere criminele feiten. Eén van de gevolgen was dat hij Frankrijk niet meer in mocht en een gevangenisstraf moest uitzitten. Dat was zes jaar geleden. In de afgelopen zes jaar heeft er bij hem een ingrijpende verandering plaatsgevonden: hij heeft definitief afscheid genomen van zijn oude 'vrienden' en wil een ander leven gaan leiden. Dit mondt uit in een schuldbesef waar hij eerst geen raad mee weet, tot hij besluit als boetedoening naar Santiago te lopen. Wat gebeurt er voor hij in Roncesvalles aankomt? Zijn portefeuille wordt gestolen. Zijn vrienden overtuigen hem ervan dat hij toch moet doorgaan. Hij neemt de bus van Pamplona naar Roncesvalles en

zodoende liepen we gisteren samen door het klooster. We krijgen namelijk een rondleiding met een tertulia als besluit. Tertulia betekent zoiets als *Stammtisch* en dan vertelt ieder zijn verhaal. Ook de Belg vertelt waarom hij naar Santiago wil lopen. De mensen die het horen leven met hem mee en wensen hem veel sterkte en veel succes. Als ik met hem naar de herberg loop vertelt hij nog dat de diefstal van de portefeuille voor hem belangrijk was. Nu kwam hij er zelf achter hoe het voelt als je bestolen wordt. En op diefstal was zijn vroegere leven gebouwd. Dit is zijn verhaal en wij hopen van ganser harte dat het hem verder goed zal gaan.

Mensen op de camino

Gewapend met alle mogelijke vooroordelen die ik opgedaan had uit het *Libro de Oro* van afgelopen jaar, startte ik op 14 maart mijn werk als kersverse hospitalero. Gecombineerd met mijn eigen pelgrimservaringen van jaren her, had ik een vreemde mix van verwachting en vrees. Om te beginnen bleken de schoonmaakwerkzaamheden zelfs mijn oude lijf bij lange na niet te boven te gaan. Samen met Annemiek werden op opeenvolgende dagen alle verdiepingen van de nieuwe herberg 'zomerklaar' gemaakt. Bedden werden verschoond, ruimtes gelucht en toiletten doorgespoeld. Omdat het aanbod van pelgrims de eerste dagen beperkt bleef tot één verdieping, kon na de schoonmaak, samen met Wim en Annemiek, meestentijds om 10.00 uur al de koffie genoten worden. Enkele dagen zelfs op het terras in de stralende zon, andere dagen in de bar met buiten een prachtig dek dikke sneeuw. Intussen werd ook de oude herberg in staat van genade gebracht. Onderwijl sloop Gerard door de krochten van ict en andere ongrijpbare gebieden, om te herstellen wat kapot leek en te 'ontwrichten' wat was vastgeroest.

Waarlijk, aan de schoonmaak zou ik niet doodgaan. Zeker niet omdat de verzorging door onze Spaanse vrienden echt hartroerend was. Als nuchtere Nederlander keek ik met een groeiende warmte aan tegen de *abrazos*, de tomaten, de maaltijden, de gesprekjes en de pacharan van Marisol, Patxi, Pablo, Araceli, Don Jesús en die andere kleine mensjes met hun grote harten. Natuurlijk een uitzondering makend voor de door Annemiek gebrandmerkte ‘foute’ mensen. Nu nog de pelgrims. Daar was ik voor gekomen. Het is werkelijk een opwekkende ervaring om te zien wat je kunt betekenen voor deze mensen. Het is echter ook onthutsend om te zien hoe de

vroegere pelgrim vaak veranderd is in een verwende toerist. Waarbij wij misschien voor een deel schuldig zijn door hen een zo luxe-onderkomen te bieden.

Het is heerlijk om een dodelijk vermoeide Amerikaanse met een glas warme melk weer op lichaamstemperatuur te brengen. Of een berooide Slowaak met een sinaasappel en een appel weer geloof in de mensheid te geven. Ontroerend was de aanblik van een Duitser die zijn oudere broer de handen wreef zodat hij weer schrijven kon, of de aarzelende glimlach van een onderkoelde Britse die door Annemiek bijgebracht werd. De Amerikaan die in zijn laatste levensjaar (want aan kanker lijdend) de camino loopt; de Spaanse zoon die zijn vader naar de eerste *albergue* brengt; de oom die elke week een ander neefje met hem laat meelopen. Alleen al een schouderklopje dat men de eerste en zwaarste etappe heeft volbracht, levert warmte op. Ga mee naar de pelgrimsmis en wordt ondergedompeld in iets wat vroeger geloof heette en nu spiritualiteit. Sta 's morgens aan de deur of lees 's avonds in de bibliotheek het *Libro de Oro*: allemaal blijken van dankbaarheid voor de *bon accueil* die hen bereid is. Daar doe je het voor.

Anderzijds is er de verbazing over de transformatie van de pelgrim. Velen komen slecht voorbereid en met toeristische verwachtingen. Een dame die verrast en geërgerd is als blijkt dat er geen eenpersoonskamers zijn. Twee meisjes die alles bij elkaar zeuren omdat er een man bij hen komt liggen (althans in het bed boven hen). Rolkoffers die meegezeuld worden en van herberg naar hotel worden doorgestuurd. Mensen die met overvolle rugzakken, maar zonder een *saco de dormir* op stap gaan. Een Amerikaan die meteen twee paar schoenen in de *refugio*

achterlaat. Een Koreaanse die met vijf zakjes warmhoudturf op stap gaat. Een Nederlander die verontwaardigd reageert als er €1,50 voor een *credencial* gevraagd wordt. Gelukkig is er Wim dan nog altijd die met Spinoza in de hand de schuldloosheid van de mens bewijst.

Maar uiteindelijk hoeven we geen optelsom te maken: het positieve overheerst verre. Het hospitaleroschap is een gunst. Het pelgrimschap een gave.

Woensdag 28 maart

Mooi gesproken Martien! Vrijwel niks heb ik er meer aan toe te voegen. Doe toch maar een gooi. Slaperig loop ik naar de werkplek vanuit mijn luxe-onderkomen voor de nacht. *'Hola, señora ...'*. Ik draai me om en zet de slaapstand uit. In aller vroegte is het echtpaar met auto en aanhanger, waarin twee paarden, op stap gegaan. Terwijl ik ze naar de geëigende paardenwei breng, vertelt Lucy me wat hun plannen zijn. Morgen op weg, tot Burgos. Zij blijft vandaag hier, manlief Thomas brengt het materieel naar hun eindbestemming. Onderweg zal hij bij elke te vermoeden herberg een zak voer voor de dieren brengen. Jeetje, wat een voorbereidingen! En ik maar denken dat ze het gemakkelijk hadden, die ruiters, als ze me passeerden op mijn tochten ...

Lang sta ik echter niet bij hun escapades stil. Het verhaal van de Amerikaan die op bijzondere caminoplekken als van zijn vriend wil achterlaten speelt door mijn hoofd.

Opvallend hoeveel er deze dagen herdacht moet worden.

Vanmiddag breekt de stem van Josef als hij mij een potje aarde laat zien. Het is van het graf van zijn broer. Na 50 jaar is het er nu dan eindelijk van gekomen om 'met zijn broer op weg te gaan'! Of de vijf mannen die deze tocht ter nagedachtenis aan een vriend lopen. Tja, het loopt tegen Pasen.

Stilaan komt vrijdag naderbij, de dag die in het teken van tv-opnamen staat. Wim en ik zijn door Marisol gepusht medewerking te verlenen aan een regionaal programma. Ik ben nerveus, Marisol stelt echter gerust: Daniela van La Posada zal ons begeleiden om eventuele taalproblemen op te lossen. We zullen zien!

Het blijft rustig in de herberg. Meer dan anderhalve *planta* hebben we niet vol. Behalve dan de keer dat een vrijpostig type de derde verdieping in gebruik nam. Het rijk alleen wilde hij hebben, de boef.

Vrijdag dan. De aflossers zijn mooi op tijd. De zon schijnt nog immer, dus koffie op het terras. Hoewel een ieder reeds over de ophanden zijnde opnamen rept, kan ik genoeg smakelijke happen door de keel krijgen om de strijd met de media aan te gaan. Wim ook, maar ja, die is van nature al de rust zelve! We slaan ons er door, hebben er zelfs lol in. En dan is het voorbij. Goddank. De rust keert weer. Wim en Martien treffen voorbereidingen voor de thuisreis, Truus, Kees en Jacques raken ingewerkt en nemen de scepter van hen over.

Zaterdag huizen meer dan 300 lopers bij ons. Zowel de nieuwe herberg als Itzandegia, de oude, raakt vol. Kees is er goed mee.

Het weer verandert, de laatste zonnige dag is maandag. Vandaag kunnen we de overkant van de *plaza* nauwelijks zien, dikke mist verhult de contouren van het klooster. Boven in de bergen ligt sneeuw, meldt me een pelgrim. Nat en verkleumd komen ze binnen, blij verheugd dat ze het hebben gehaald. Wij hoeven daar niets meer aan te doen. Wellicht moeten de *bomberos* overwerk verrichten.

Week 14-15: 30 maart - 14 april 2012

**Hospitaleros: Annemiek de Jongh, Gerard Konings, Kees & Truus Zaalberg,
Jacques Nouwens**

Aantal pelgrims: 2169 (2011: 1219)

Vrijdag 30 maart

Om 13.00 uur eten we bij Casa Sabina. Vanwege de overdracht aan een gedeeltelijk nieuwe ploeg, Jacques, Truus en Kees, (Gerard en Annemiek blijven nog minstens één periode) zijn we vandaag nog met zeven hospitaleros: de bovengenoemde hospitaleros en twee van de oude ploeg, Wim en Martien. Wim en Martien ontvangen de pelgrims, schrijven ze in, en wijzen ze de 'weg'.

De meeste pelgrims zijn heel positief, rustig, en laten zich wijzen en raden. Anderen zijn er die heel druk doen, alles willen weten en niets aan het toeval over kunnen laten, al bij voorbaat alles vragend. Een enkeling reageert soms tegendraads of geeft zelfs problemen, is niet meegaand, stribbelt tegen of reageert anders dan verwacht. Juist zij zijn het die voor de smeugheid zorgen in het bestaan van de hospitalero.

Bijvoorbeeld: een Spanjaard die zich voordeed als een Engelsman. Hij was zijn Engelse *credencial*, met daarop prijkend het beeltenis van Saint James, kwijtgeraakt. Hij wilde een nieuwe, de naam Saint-Jacques op de koop toenemend, of eigenlijk wilde hij die voor niets; hij kon er toch niets aan doen dat hij het ding was kwijtgeraakt? Wij al helemaal niet, dus betaalde hij € 1,50.

Even later stond hij weer voor de balie, uit zijn kastje stak geen sleutel en het zat op slot. Wij waren verbaasd, omdat dat niet kan. Wij vroegen hem zijn inchecknummer te laten zien. Dat kon hij nergens meer vinden. Wij hebben toen nog wel naar een reservesleutel gezocht, maar de man was plots verdwenen. Op slag van 22.00 uur kwamen vier Spaanse pelgrims verhaal halen waarom er op het bed van één van hen de inhoud van een ongelofelijke grote rugzak lag uitgespreid. Het bleek de rugzak van onze eerder genoemde Spanjaard te zijn. Wij op zoek naar hem! Het was al ruim over tien en het licht was al uit, maar jawel, daar stond hij in z'n blootje in de wasruimte. Hij maakte vanwege z'n blootje niet veel haast om met ons mee te gaan, daarom hielpen we hem een handje door zijn spullen in zijn slaapzak te rollen en op de gangvloer te stallen om ruimte te maken voor de rechtmatige eigenaar van het bed. Om meer geluidsoverlast te voorkomen zochten we voor hem een leegstaande cabine en terwijl we, in zijn bijzijn, zijn 'zooitje' daarheen brachten, vielen veel van zijn spullen uit zijn slaapzak op de grond, waaronder zijn medicijndoos, en al zijn pillen vlogen in het rond tot grote maar gedempte hilariteit van de nog wakkere pelgrims.

We zijn nog een paar maal bij hem langs geweest die late avond. De volgende morgen verscheen hij, van de prins geen kwaad, weer ten tonele, blijkbaar had hij alles onder controle, niet voor lang echter, de stekker van zijn oplader kreeg hij zelfs met geweld niet in het stopcontact. Volgens ons zat er een poot te veel aan de stekker, ook waren ze vierkant in plaats van rond. Volgens hem waren onze stopcontacten zwaar ondeugdelijk. Toen hij vertrokken was, tenminste dat dachten we, bleek dat hij de sleutels van zijn kastje had meegenomen. Maar gelukkig liep alles toch nog goed af. We hopen dat Jacobus, een oogje in het zeil houdt. Zo heb je soms aan één pelgrim meer werk dan aan de overige 180.

Donderdag 5 april

Er is alweer een week voorbij als wij vanavond naar bed kunnen gaan, na gezellig met elkaar nagepraat te hebben onder het genot van een goed glas wijn.

De dagen rijgen zich aaneen en lijken allen op elkaar, maar we willen nu toch wel beter op de dagen letten, want vandaag is het Witte Donderdag, daarna Goede Vrijdag, Stille Zaterdag en dan Pasen en dat willen we toch niet zomaar aan ons voorbij laten gaan. Er wordt hier ook aandacht besteed aan deze dagen door middel van extra missen.

We hoorden dat de Spanjaarden vakantie hebben, dit kun je ook duidelijk merken aan de pelgrims en aan het aantal toeristen (dagjesmensen) die hier overal rondhangen. Bij Sabina was het tussen de middag ook al heel druk met eters. De *tienda* kan het publiek bijna niet aan, hopelijk leidt dat tot een goede omzet.

Een Spaanse televisieploeg kwam langs om wat beelden te maken van de herberg in

Roncesvalles en het opvangen en inschrijven van de pelgrims. Annemiek in de kist, Wim stempelt. Mooie Daniela van La Posada was ook van de partij.

De *peregrinos* hebben het slecht, er hangt een heel dichte mist, het is koud en het regent af en toe. We zullen ze warm ontvangen. Vandaag gaat ook de oude herberg open vanwege een scoutinggroep. Het *campamento* is ook geheel voorbereid op, misschien, een grote toeloop.

Gisteren kwam er een jonge vrouw uit Venezuela, om ongeveer 19.00 uur, bijna binnengekropen. Ze kwam

vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port gelopen. Ze was geheel onvoorbereid voor de zware tocht. Ze sloeg haar grote bruine ogen op die smeekten om hulp, die haar ook meteen uit een warm hart werd gegeven.

Eerst een glas water en daarna werd ze ingeschreven en voorzien van de informatie die nodig was tot de warme douche toe, meer zou ze ook niet hebben kunnen verwerken. Haar rugzak werd door een galante ridder naar boven gebracht. Later na het douchen kwam ze weer, al strompelend naar de balie voor de rest van de informatie. We hebben haar geholpen wat eten uit de automaat te halen. Na een nacht slapen kwam ze voor informatie wederom bij de balie en sloeg haar grote mooie ogen op voor de rest van de hulp. We verkochten haar een mooi boekje van de camino (Michelin), waarin alle informatie te vinden is. Al strompelend vertrok ze de mist en regen in.

De eerste dagen dat we hier waren was het bijna zomerweer, maar het is nu koud, mistig en het regent af en toe. We hebben wat warmere kleding voor de dag gehaald. Beneden bij het inchecken en uitzwaaien is het soms erg tochtig.

Het vertrek 's morgens vroeg duurt iets langer. Het begint om 07.15 uur licht te worden. Velen zijn niet meer te houden en vertrekken zelfs in het donker, sommigen met 'koplamp' en cape. Mooi is te zien hoe jong en oud met elkaar op stap gaan, elkaar niet kennend, maar gewoon een stukje met elkaar 'oplopen'.

In de oude pelgrimsherberg Itzandegia overnachtten 24 kinderen van een scoutinggroep. De nieuwe, Aterpea, was trouwens vol. Later op de avond kwamen er nog zeven pelgrims bij. De scouts bij elkaar helemaal achteraan en de laatkomers wat naar voren. Het eten voor de kids werd klaargemaakt en gegeten in de keuken en eetzaal van de nieuwe herberg en om 21.45 uur vertrokken zij naar hun slaappleaats. De volgende morgen ging bij hen alles heel gedisciplineerd, om 08.00 uur waren zij uit de herberg en werd de dag buiten in een kring begonnen. Leuk om te zien!

Vandaag sneeuwde het op de Ibañeta, de mensen kwamen nat en koud hier aan. De wasmachines en droogmachines maken overuren. Het kost ook energie al die kou, zowel voor de pelgrims als voor de hospitaleros. Bij de pelgrims natte capes, regenbroeken en gamaschen. En natuurlijk koude spieren. Voor ons betekent het extra werk bij de wasmachines en de droogmachines en later bij het schoonmaken.

Maandag 9 april (tweede paasdag)

Ineens was het schitterend weer, dat gaf iedereen weer energie. We genoten van de zon en de mooie blauwe lucht. De pelgrims vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port, kwamen monter binnen. Zij hadden een prachtig uitzicht gehad. Het is niet meer zo druk, want de Spanjaarden moeten weer aan het werk. Er pelgrimeren dit jaar veel Koreanen. Sommigen hebben zich niet erg goed voorbereid.

In onze vrije uurtjes hebben we genoten van het mooie weer.

Inmiddels hebben onze kuitspieren zich geheel hersteld. Van al het trappenlopen hadden we in de eerste nachten kramp in de benen. Die spieren zijn nu extra sterk geworden.

Dinsdag 10 april

Het klooster wordt in de steigers gezet. Waarom weet geen mens, maar dat er een stevig karwei staat te gebeuren is wel zeker! Het gesjouw van de Leache-mannen voorspelt iets enorms!

Eén dag hebben we gisteren van stralende zonneschijn genoten. Vandaag was het hommeles: stromende regen trachtte ons humeur te vergallen. Mislukt! De routine zit er goed in. En het smullen bij La Posada bekroont nijver zwoegen. Helaas wil het met de groene gloed over de ons

omringende bergen niet zo vlotten; slechts een enkel struikje heeft de voorjaarsjas aan. Voor het overige staren de nog immer ontmantelde staken ons aan.

Laat kwam ze binnen gisteravond. Haar metgezellen wachtten op haar, een uur. Haar rechterbeen sleepte ze mee, haar ene hand was nooit afgemaakt, twee afgebroken takken waren met een touwtje aan haar polsen bevestigd. Jeetje, wat een heldin. Ze was moe, gevloerd zelfs. Er kon nauwelijks een woord vanaf. De man kookte een potje voor haar; Jacques droeg haar rugzak naar boven. Ze knapte zienderogen op. Ze zei: ‘Morgen een nieuwe dag, een dag van nieuwe kansen!’ Vanochtend stapte ze naar buiten, een gulle lach breekt haar gezicht open bij het zien van al wat ze in het donker niet gewaar was geworden. Vol vertrouwen begint ze aan een nieuwe martelgang. Een klompje voor elk van de drie. Want of ze ooit Santiago halen? Maar voor mij hebben ze nu al een plek in de hemel verdiend. Al is het maar door een klompje gesymboliseerd. Mag ik het denken? Ja, dat mag ik, ik mag wensen dat God niet meer op vakantie gaat als Hij iets te maken heeft.

Woensdag 11 april

Regelmatig was er 's nachts ‘stront aan de knikker’. Een Amerikaan die hier aankwam met een taxi midden in de nacht. Een leraar Engels uit Pamplona die hier op de fiets aankwam en om 01.00 uur aanbelde. De klap op de vuurpijl was wel onze ‘gevallen man’. Ook om ongeveer 01.00 uur werd er op de deur van ons tijdelijke verblijf geklopt. Je bent net in je eerste slaap dus in eerste instantie dringt het nog niet zo door. De aanhouder wint, ook in dit geval. Wat zou er aan de hand zijn? Een Nederlands meisje waarmee we eerder die middag contact hadden gemaakt stond voor de deur samen met een Duitse jongen. Er was een Spaanse man uit een bovenbed gevallen, hij had een gat in zijn hoofd en bloedde als een stieros. Een beetje panisch gevoel krijg je dan wel, zo midden in de nacht. We namen notie van de situatie en we belden 112. Dat is voor niet-Spaanssprekenden nou niet zo eenvoudig, maar met Engels kon de situatie duidelijk worden gemaakt. Na ongeveer 20 minuten was een dokter en een verpleegkundige aanwezig. Wij hadden de man toen al naar de kamer van de hospitaleros gebracht. De patiënt was volledig bij kennis, had zelfs geen hoofdpijn en liet alles gelaten over zich heen komen. De arts vertelde de man wat hij ging doen en wij zouden hem bijlichten. Acht hechtingen werden geplaatst.

Tweede versie

Bal was het vannacht. Nou ja, bal? Tegen 00.30 uur werden Jacques, Truus en Kees opgeschrikt uit hun welverdiende slaap. Er werd op de deur geklopt, en niet zonder reden. Een man was uit zijn bed gevallen met een flinke hoofdwond als resultaat. Daar moest de dokter aan te pas komen. Dat deed hij ook. Met inventiviteit werd de bureaulamp tot operatielamp omgetoverd. Jacques speelde voor standaard en binnen het uur, na acht hechtingen, keerde de rust weer. Van slapen kwam de eerste uren echter niet veel terecht. De patiënt had kennelijk niet meer geleden dan het zichtbare, want vol goede moed ging hij vanochtend weer op pad! Zijn verzorgers hadden helaas te kampen met zogenaamde ‘looiën poten’.

Het weer was goed, geen sneeuw waarmee bedreigd was. Het naderend vertrek werpt schaduwen vooruit. Er wordt geregeld, ingepakt, routes worden uitgestippeld.

Week 16-17: 13 april - 28 april 2012

Hospitaleros: Joke de Kler, Jacques Geelen, Jos & Noortje Spekman, René van Veen, Peter Borgerding

Aantal pelgrims: 1975 (2011: 2577)

Vrijdag 13 april

Vanmorgen zijn Joke, Noortje, Jos, Peter en René precies om 11.00 uur aangekomen. Jacques was de vorige middag al lopend aangekomen.

Wij zijn door Gerard en Annemiek even bijgepraat en daarna met ons zessen direct aan de bak. De drie nieuwe hospitaleros kijken hun ogen uit. Wat is het hier mooi en leuk om alles zo mee te maken. Jos, Noortje en Joke hadden het gevoel niet weg geweest te zijn. De laatste keer was het begin oktober dat zij hier waren. Grote omhelzingen met Maria Pilar, Edurne, Marisol, Paco, Patxi en de anderen. Het was wat nat, dus direct al veel wassen draaien en voor we het wisten was het 22.00 uur. Borreltje, werkzaamheden doorpraten en laat naar bed.

Zaterdag 14 april

Vanmorgen kwamen twee mannen naar ons toe met de mededeling dat er een bed niet beslapen was. Al de spullen lagen er wel, regenjas, enz., telefoon op bed en ze hadden gezien dat hij medicijnen had geslikt. Wij ons grote zorgen maken. Peter is uitgebreid buiten gaan kijken, maar niemand te zien. Uiteindelijk in zijn tas gekeken en daar zat een boekje in met telefoonnummers, te bellen in geval van nood. Even voor 08.00 uur kwam hij in een dun truitje en op slippers de *refugio* binnen lopen. Hij was wel wat verward en uiteindelijk hebben we hem wel op pad gekregen. Later bij het koffiedrinken vertelde Paco dat hij de avond laat buiten een sigaretje

stond te roken en dat hij in Casa Sabina had kunnen slapen. Zo zie je maar weer dat je grote zorgen om iemand kan hebben.

Verder de gewone dingen die je ieder jaar meemaakt. Pelgrims die spullen van anderen meenemen, ongewild misschien. Lockers die niet open zijn te maken; treuzelende pelgrims die niet weg te branden zijn. Een Nederlandse moeder met zoon, waarbij de verstandhouding niet optimaal was. Maar toch samen de camino lopen.

Om 14.00 uur kwam Dick, de man van Joke binnen. Hij maakte van de gelegenheid gebruik om, terwijl Joke aan het hospitaleren is, gedurende twee weken een stuk van de camino te lopen. Hij was gestart in Ostabat. Terwijl de sneeuw steeds harder viel, kwam hij samen met een groep andere pelgrims in het begin van de middag bij de herberg aan. Iedereen was nat en koud. De wasserette maakte overuren! Er waren maar een paar fietsers, twee kwamen aan toen het al donker was. Verder was er een pelgrim die met een hele kar vol bagage over de bult was komen aanzetten. Je hoeft niets te dragen, maar op smalle paadjes en in vijf centimeter sneeuw uiteindelijk niet erg handig!

Om 22.00 uur precies konden we het licht uitdoen en onder het genot van een glaasje en een zak pinda's nog even napraten.

Zondag 15 april

Toen we het licht aandeden om 06.00 uur sneeuwde het. En het bleef sneeuwen! Daarom maakten veel pelgrims niet erg veel haast om weg te gaan. Een man zag het helemaal niet meer zitten en was niet meer te bewegen om verder te lopen. Hij zou teruggaan naar Saint-Jean-Pied-de-Port en vandaar terug naar huis.

Bij het dagelijkse koffiedrinken werden Jos en Noortje plotseling omhelsd door een Koreaanse dame. Zij herkende ons van september 2008 toen zij ons gefilmd had voor een tv-film in Korea over de camino. Zij heeft diverse routes gelopen en hier boeken over geschreven. Haar naam is Kim Hyo Sun. Zij belooft ons de film op te sturen. Noortje werd verrast met een oranje sjaltje met de diverse caminowegen in Koreaanse tekst.

De hele dag heeft het gesneeuwd, maar aan het einde was het wel natte sneeuw. Morgen schijnt het ook nog zo te zijn. Sommige pelgrims durfden op de berg niet verder te gaan, omdat de voetstappen niet meer te zien waren. Zij zijn omgekeerd en hebben de rest met een taxi gedaan.

Een onverstoorbare Japanse vader en zoon zijn zwijgzaam bezig met de voorbereidingen om te vertrekken. De zoon doet achteloos enige rek- en strekoefeningen. De vader is in conflict met zijn uitschuifbare wandelstokken, dat wil maar niet lukken. 'Onze' wegwachter Jacques kan het niet langer aanzien en biedt minzaam lachend zijn hulp aan. De vader geeft met enige tegenzin zijn onwillige stokken uit handen. Jacques tovert een kruisschroevendraaier te voorschijn, schuift met aandacht wat onderdelen heen en weer en draait schroeven wat lossen en vaster. Dan draagt Jacques de wandelstokken weer over aan de vader. Het onverstoorbare en gelijktijdig opgeluchte gezicht van de Japanse vader zal ik niet meer vergeten.

Er kwam een jongen met twee honden. Marisol zei - in tegenstelling tot wat Gerard ons had verteld, dat de honden naar de cabines konden - dat er voor de honden geen onderkomen was. De cabines zijn gedesinfecteerd en er mogen ook in de zomer geen beesten in. Het is de eigen verantwoordelijkheid van de baas. Maar we hadden wel medelijden met deze beesten, die af en toe met de kop om de deur kwamen kijken. De hele nacht buiten in de vrieskou met sneeuw is geen pretje.

Aan het eind van de avond kwam een Franssprekende man om het aparte bed vragen op de derde etage. Wij wisten dat Marisol dat had toegezegd vanwege zijn snurken. Maar hier waren we het eigenlijk niet mee eens. Hoe doet hij dat dan in andere refugio's?

Bij het dagelijkse avondborreltje hebben we de Koreaanse Kim Hyo Sun uitgenodigd en het was heel leuk al haar verhalen te horen. Binnenkort gaat haar boek in het Japans in vertaling, of was het Chinees!?! Dus volgend jaar nog meer Aziaten en een invasie Chinezen op komst.

Maandag 16 april

Vanmorgen was het droog, maar de wind was enorm. Heel guur maar in de middag met wat zon. Dan is de sneeuw op de bergen wel een prachtig gezicht, alleen niet de grote brokken sneeuw die van het dak glijden. Als je die op je hoofd krijgt!

Aan tafel een heel felle discussie over ons idealisme om hier te werken en de gevolgen van het beleid van het klooster. Reserveringen toestaan van bijvoorbeeld een Franse organisatie, die het vervoer van de grote rolkoffers regelt, het ontbijt in La Posada en het avondeten, de ‘pelgrims’ per taxi laat vervoeren, maar deze luxe-pelgrims wel in de refugio laten slapen. En dan zijn de dames nog zeer ontstemd dat hier geen dekens zijn. Waarom werken wij hier eigenlijk aan mee? Laten we daar eens, via de werkgroep, het bestuur op aanspreken.

In de groep wordt de saamhorigheid iedere dag weer meer versterkt door allerlei gebeurtenissen. De samenwerking gaat steeds beter en we raken goed op elkaar ingespeeld. Jacques en Peter kunnen het goed samen vinden in de wasruimte en er worden allerlei manieren verzonnen om het daar zo efficiënt mogelijk te laten verlopen. Kapotte deurkrukken worden gerepareerd en geldkluisjes gemaakt. Een aandachtspunt voor de werkgroep: iedereen moet dezelfde set sleutels hebben. Het is bijvoorbeeld heel lastig als aan je sleutelbos geen fietsenhok sleutel zit. Je moet dan steeds op zoek naar een andere sleutelbos.

Twee Spaanse dames met fiets wilden een deken hebben. Zoals de regel is zijn er geen dekens beschikbaar, alleen in uiterste noodgevallen. De dames werden heel kwaad en wensten een klachtenformulier in te vullen. Er zijn geen klachtenformulieren, dus de dames nog kwader. Een begon op een informatieblad aan de muur te schrijven: *‘I paid 10 euro and ...’* Noortje stuurde de dames weg en zij verdwenen naar Casa Sabina. Later heeft Peter hen nog eens de regel uitgelegd en daar moesten ze het mee doen. Overigens zijn er volgens Marisol geen klachtenformulieren beschikbaar en moeten pelgrims een brief schrijven aan het klooster.

Vier Ieren die na 22.00 uur uit de bar kwamen en zich verontschuldigen vanwege de *whisky*,

whisky, whisky and risky whisky. Verder nog: vier Koreaanse vrouwen, waarvan één Jos op de Koreaanse tv had gezien in de documentaire over de camino.

Dinsdag 17 april

Joke, Noortje, René en Jos zijn vanmorgen even naar Burguete geweest om bij Iñaki inkopen te doen. Ook gingen zij naar de apotheek om keeltabletten voor Drs. P. te kopen. De vrouwelijke apotheker raadde ten strengste alcohol in combinatie met de pillen af. Drs.P. kennende zal dat wel een zeer groot probleem worden.

Een pelgrim die met € 0 de camino wil lopen! Want zo zei hij: 'Ik slaap tot 0 graden het liefst buiten.' Marisol dirigeerde hem naar de overdekte ruimte tussen het winkeltje en het fietsenhok om daar te gaan slapen. Hij heeft uiteindelijk in de voorruimte van het fietsenhok gelegen, maar om 07.45 uur lag hij daar nog heerlijk te snurken.

Onze ploeg heeft twee wasmannen: Jacques en Peter vinden het superleuk om de was te bedienen. Ze zijn daar niet weg te slaan en vinden het zitten in de kist maar niets. Jos en René houden veel van de grappige en serieuze gesprekjes met de pelgrims en Joke en Noortje zijn niet weg te slaan uit de kist. Zo zie je maar, ieder zijn meug.

Jacques verzint iedere keer een andere methode: met nummertjes, namen en ga zo maar door om de was uit elkaar te houden. Zelfs veiligheidsspelden voor sokken die niet willen drogen komen er aan te pas. Hij verzorgt de machines supergoed, maakt ze schoon etc., en in de avond zorgt hij voor de broodnodige sfeer, met een kaarsje, wat hapjes en de fles op tafel.

Om 21.30 uur komt er nog een Noor binnen, die de hele dag met het openbaar vervoer pogingen heeft gedaan om Roncesvalles te bereiken, omdat hij daar de camino wil beginnen. We maken hem wegwijs hoe het allemaal gaat. Hij is helemaal blij. Dan, tien minuten voor sluitingstijd, komen er nog twee Canadezen aangezet die in het donker over de berg hebben gelopen. Ze willen in het restaurant nog iets gaan eten, maar dat gaat natuurlijk mooi niet door. Uiteindelijk halen ze nog snel een macaronischotel uit de muur en warmen die op in de magnetron. Ook zij zijn helemaal gelukkig!

Woensdag 18 april

Allereerst het standaardtelefoontje van Gerard Konings. Geen bijzonderheden te melden. Daarna een bezoek aan het museum, de Jacobuskapel en Silo de Carlomagno in de ochtenduren.

Het weer is waterkoud, met miezerregen. De aanloop is aardig. Om 16.00 uur is de eerste verdieping vol. Opvallend veel Nederlanders, zodat het gemakkelijk praten is!

De wasruimte wordt ook druk bezocht. De pelgrims zijn dankbaar dat ze hier zo goed en zo eenvoudig kunnen wassen. Het gebruik van de centrifuge wordt door de 'handwassers' ook zeer op prijs gesteld. Een pelgrim is zo blij dat hij spontaan € 5,- in de *donativo*-pot deponiert!

Om 21.45 uur komen nog drie Hongaren en een Spanjaard binnen, zodat we ook de derde slaapzaal voor het eerst open moeten doen. Opvallend is dat heel veel mensen toch verwachten dat in deze refugio slaapzakken of dekens bij de prijs zijn inbegrepen. Als we uitleggen dat voor deze prijs het natuurlijk niet reëel is om dit te verwachten, accepteren ze dat, maar niet van harte.

Om 22.00 uur nemen we nog een drankje, maar niet nadat we met een Koreaanse jongen op de foto zijn gegaan. Deze jongen zit met zijn laptop in de tussenruimte en bekijkt de foto's die hij in de loop van de dag gedurende zijn tocht gemaakt heeft: veel besneeuwde paden, modder en alleen maar regen! We krijgen het er koud van, dus daarna moet de *pacharan* ons verder maar verwarmen!

Donderdag 19 april

In de refugio moet iedere pelgrim uiterlijk om 08.00 uur de deur uit zijn, op weg naar de volgende rustplaats. Een vrouw van middelbare leeftijd was de uitgang genaderd, maar kreeg het niet voor elkaar om alle spullen in haar rugzak ter krijgen. Het was een fascinerend spel van traag inpakken en uitpakken en dan opnieuw weer inpakken. Haar lichtdemente blik over de uitgepakte spullen zien gaan ..., voorzichtig beginnen met inpakken ..., dan sloeg de twijfel weer toe en begon het uitpakken opnieuw. Hoe had ze het er in naam van de Heilige ooit in gekregen, zag ik haar denken. 'Onze' Noor, het strijdtoneel aanschouwend, maande haar met de wijsvinger op haar horloge tikkend, tot spoed! Toen dat geen enkel resultaat bleek te hebben, kon Noor het niet langer aanzien: 'ik had het helemaal met haar gehad'. Ze pakte het hele zaakje op en zette het buiten de deur! De vrouw kon Noor nog net omhelzen en fluisterde haar toe: *'Thank you, you are so nice ...'*

Door het slechte weer was een pelgrim zo in paniek geraakt op de berg dat hij 112 had gebeld. Het resultaat was dat er drie stoere jongens met rood-witte pakken, hoge laarzen en rugzakken met noodrantsoenen zich in de refugio meldden. Wat een mooi gezicht! Op de berg was echter niemand meer te bekennen. Teruggekomen in de refugio bleek dat de bewuste pelgrim zelf al de weg naar beneden had gevonden. Dus stampten de *bomberos* met hun laarzen naar de bewuste etage om de gegevens van het slachtoffer op te nemen. Of er een rekening wordt gestuurd voor de gedane moeite vertelt het verhaal niet ...

Vrijdag 20 april

Een oude Spaanse man bleek 's morgens een hernia-aanval gekregen te hebben. Hij wilde met zijn vrouw naar de dokter, maar in Burguete is het *centro de salud* pas om 11.00 uur voor consult beschikbaar. Daarom een taxi gebeld.

Het schoonmaken van de langgerekte slaapruiden bestaat uit het 'schuieren' (een term die Joke introduceerde maar die ook in de *Grote Van Dale* schijnt te staan) met behulp van een stoffer, maar nu toepasselijk met 'schuier' aangeduid, van de elastische hoedslakens die over de matrassen zijn gespannen. Om de zoveel dagen worden de hoedslakens en kussenslopen verschoond. Verder worden de vloeren geveegd.

De *'finishing touch'* bestond uit het ontvetten van de halfhoge houten slaapnissen en bedbodems met behulp van het oer-Hollandse gele vaatdoekje dat door Jacques bevochtigd was met een raadselachtig brouwsel uit zo'n handige spuitflacon. Tot slot spoot Jacques een toefje van datzelfde spul in de houten opbergkasten, 'want dat ruikt zo lekker fris'. Op het etiket van de spuitflacon las ik: *'NO INGERIR - EN CASO DE INGESTION, ACUDASE INMEDIAMENTE AL MEDICO'*.

Om 20.30 uur kwamen acht Spaanse fietsers zeer luidruchtig om slaapplekken vragen. Om de groep enigszins te kunnen overstemmen stelde Jos de oudste aan als *'el capitano Concordia'*. Gewend als de Spanjaarden zijn aan gezag werd de groep stil en kon Jos zijn verhaal doen. Omdat de derde slaapzaal al vol was werd besloten de hele groep in de slaapzaal naast het fietsenhok te laten slapen. In deze ruimte gaf Jos wederom de instructies aan el capitano. De *joven* in het bovenbed en de *pensionados* in het onderbed; De *joven* om 06.00 uur op en de *pensionados* om 07.30 uur. Aldus werd besloten door Jos en el capitano. *No problemas!* Noortje ontving voor Jos van een klein Koreaans vrouwtje een heerlijk stukje Koreaanse zeep. Kennelijk had Jos een speciale indruk op haar gemaakt met zijn Baskische baret en grijze haren. Ze had daar veel eerbied voor.

Zaterdag 21 april

Alsof het stukje zeep van gisteren nog niet voldoende was kreeg Jos in de ochtend nog een waaier, in de kleuren van de Koreaanse vlag. Hij lijkt onze Guus (Hiddink) wel, zo beroemd wordt hij bij de Koreanen!

Hoewel er 189 (?) pelgrims in de refugio hebben overnacht gaat het opstaan en vertrekken opvallend vlot. Er valt geen onvertogen woord, iedereen is vrolijk en opgewekt. Het regent niet meer en ook dat is al een wonder vergeleken met de laatste paar dagen! De laatste pelgrim blijft echter lang talmen en moppert dat hij haast niet heeft kunnen slapen vanwege het gesnurk van anderen. Zijn voorstel is om alle snurkers op een aparte zaal te leggen, maar daar kunnen we natuurlijk niet aan beginnen! Hoe test je zoiets uit?

Ricardo en Santiago, vrienden van Jos en Noortje uit Pamplona, kwamen ons met een bezoek vereren. Zij kregen van Jos een rondleiding door de nieuwe refugio. Ze vonden deze prachtig, mede door de vele voorzieningen waar de pelgrims gebruik van kunnen maken.

Om 16.00 uur begint ook de tweede slaapzaal al aardig vol te raken. Afwachten wat de bus ons nog brengt. Veel Nederlanders.

Zondag 22 april

Vandaag voor het eerst weinig regen. Voor de zondag ook een rustige dag, wel met Russen die tegen 22.00 uur nog met een maaltijd en een fles wijn van la Posada in de keuken gingen eten. Een ouder Duits fietspaar klaagde over geen dekens, maar wilde toch geen slaapzakken kopen, want *'zu Hause haben wir viele!'*

Het wasduo had een relatief rustige dag, maar toch nog wel tien wassen. Ze rammelen ook steeds met de donativo-pot en ons geld groeit behoorlijk. Dit komt echter ook door van twee samenreizende mensen het als één was af te rekenen. Dit is zo afgesproken met het klooster. Dus € 2,70 voor het klooster en we rekenen voor de pelgrims dan € 5,00 af. Dus € 2,30 voor onze donativo-pot. Als het drie kleine wasjes voor een machine zijn, dan kunnen we € 6,00 rekenen. Dus € 3,30 voor de donativo-pot.

Overigens hebben we niets te klagen over de beide restaurants. Het eten smaakt ons erg goed, en met name de keuzemogelijkheid bij Sabina is geweldig!

Maandag 23 april

Weer een natte dag en de derde etage ruim voor de helft bezet. Verder waren er geen bijzondere zaken te vermelden. We gingen relatief vroeg *ins Bett*.

Jos kreeg weer bezoek van vrienden uit Pamplona. Omdat op 23 april in de regio Catalonië het feest van de heilige Joris met de draak gevierd wordt, krijgen de mannen een boek en de vrouwen een roos. Dus ook deze geschenken voor Jos en Noortje. 23 april is niet alleen de dag van Sint-Joris maar ook

de gedenkdag van de dood van twee grote schrijvers, namelijk Cervantes en Shakespeare. Daarom is in Catalonië deze dag ook de dag van het boek en het gedrukte woord.

Dinsdag 24 april

Vanmorgen was er een lichte paniek. Een Franse dame kon haar schone nieuwe schoenen niet vinden. Er zaten ook nog speciale steunzolen in. Tegen 08.00 uur stonden er wel een paar dezelfde schoenen, kleur en maat gelijk. Maar deze waren wel erg vuil. Zal dat een vergissing zijn? Maar toen kwam er ook nog een Engelse dame. Haar schoenen waren er ook niet, wel een paar vuile bleven staan, dezelfde kleur, maar veel te klein voor haar. Dus die waren ook verwisseld, maar diegene loopt nu wel op zevenmijlsschoenen. Wat kunnen wij hier nog aan doen? Goede raad is duur. We zeiden wel dat ze met de bus naar Pamplona kon gaan om daar nieuwe schoenen te kopen.

Vandaag is het ook de dag dat Dick, de echtgenoot van Joke, met de bus weer terugkomt. Hij heeft tot Burgos gelopen en zal nu aan de zijde van Joke nog twee dagen uitrusten om daarna weer monter naar Holland af te reizen.

En toen kwam er een Engelse dame met een baby van zes maanden en een peuter van twee jaar, beiden in een babykar, en een vieze hond. Marisol besloot dat ze niet in de refugio konden slapen, wegens de te verwachten overlast. De Engelse dame zei dat ze geen € 60,00 kon betalen voor onderdak. Uiteindelijk besloot Marisol in overleg met Patxi dat ze in de overloop kon slapen. Maar we gaan wel tegen 22.00 uur controleren of de hond buiten ligt. Nonchalant zoals ze met de kinderen omging: de kleine kon wel in de kar blijven slapen, en de peuter werd in de handen van Noortje gedrukt, met andere woorden, 'pas er even op'.

Woensdag 25 april

Vandaag was het droog, maar er stond een wind, niet normaal. De pelgrims waaiden van de berg af en veel zijn er gevallen. De was draaide overuren.

's Avonds werd er rond 22.45 uur gebeld. Iemand van Casa Sabina bracht een behoorlijk aangeschoten pelgrim binnen die door René veilig naar zijn bed werd begeleid. Een andere groep pelgrims wilde niet om 22.00 uur naar bed. Jos heeft ze toen naar de stilleruimte verwezen om nog wat na te praten. Verder weer een Spaanse dame die behoorlijk tekeering over het feit dat er geen dekens waren. Ze wilde een klacht indienen, maar omdat er geen klachtenformulieren zijn (eerder al eens aan Marisol gevraagd) werd ze erg boos. Wij vertelden haar dat ze maar een brief aan het klooster moest sturen.

Donderdag 26 april

Voor de afwisseling weer eens veel regen. Een Colombiaanse pelgrim die gisteren met een ingepakte fiets in een taxi aankwam, kreeg zijn fiets niet gemonteerd. Jacques is wel drie kwartier bezig geweest om de fiets in elkaar te zetten. Nu maar hopen dat hij op deze fiets Santiago haalt.

's Middags was er paniek! Drie vrouwen kwamen door het bos hollend de berg af met de mededeling dat er een vrouw onwel was geworden. Een echtgenoot van een van de vrouwen was erbij gebleven. Dus 112 gebeld en na een aantal uren kregen we het bericht dat de vrouw naar Pamplona gebracht was en de echtgenoot kwam met de 112-mensen vanuit Burguete terug. Maar intussen heeft het kleine Italiaanse dametje ons behoorlijk bezig gehouden. Ze bleef maar huilend aandacht vragen, maar niemand begreep haar. En de Italianen die haar wel begrepen konden geen Engels spreken. Ze had geen geld, geen telefoon, etc. Alles zat in de rugzak van haar man. Hoe ernstig het met de vrouw is weten we niet (onderkoeling bleek later).

Verder is het behoorlijk druk, ontzettend veel wassen en de wasruimte liep tot het kookpunt. Veel te veel wassen, dus te weinig machines.

Misschien gaat voor ons de oude herberg nog open. We wachten het af. Maar het is er toch nog van gekomen. Jos slaapt de laatste nacht met 22 pelgrims in Itzandegia.

Vrijdag 27 april

En toen het vervolg van de onderkoelde vrouw! 's Morgens om 06.00 uur liep een verdwaalde vrouw op ziekenhuissloffen op het plein. We lieten haar binnen en toen bleek dat zij de onderkoelde Italiaanse vrouw was. Zij was door een taxi op de straat ter hoogte van de herberg afgezet. Toen we er achter waren dat het de Elena uit het ziekenhuis was, hebben we haar natuurlijk direct herenigd met haar vrienden. Een ontroerend weerzien! Na overleg wordt besloten dat ze nog een nacht in de herberg mogen blijven. Ze betalen met liefde nog eens € 30!

Na de schoonmaak vertrekken Joke, haar man Dick, en René met de auto terug naar huis. Jos heeft voor Jacques een goedkoop onderkomen in Gyon geregeld (€ 12,00) per nacht. Hij gaat vrijdag lopen en een stuk met de bus naar Pamplona en daarna zaterdag met de trein naar Gyon. Voor Peter is er een taxi geregeld, zodat hij op zaterdagmorgen naar Saint-Jean-Pied-de-Port kan reizen. Tenslotte gaan Jos en Noortje met de caravan de zon opzoeken. Na twee weken kou en regen zal dat wel welkom zijn.

Wij wensen de volgende ploeg veel sterkte toe en hopen voor ze dat ze ooit hier de zon weer zullen zien.

Week 18-19: 27 april - 12 mei 2012

**Hospitaleros: Paul de Beurs, Joke de Bakker-van Mook, Dettje Andriesma,
Henk Bunschoeke, Annemiek de Jongh**

Aantal pelgrims: 3305 (2011: 3184)

Vrijdag 4 mei

Dodenherdenking in Nederland. In welk een tegenstelling staat de daar aan gerelateerde stemming in het vaderland met die van menig pelgrim die onze negensterrenherberg betreedt! Uitgelatenheid na stomme verbijstering over zoveel luxe. Ze hadden gelezen in oude gidsjes, over ons afgestane kindje, Itzandegia!

Buiten wordt het stilaan dan eindelijk groen. Voorzichtig toont de ene na de andere struik haar lentejurkje. Per dag verdringt de groene gloed meer en meer het winterbruin. Het blijft langer licht, de dagen vliegen zo om, want als de duisternis dan invalt, is het ook zowat 22.00 uur!

Het was druk toen de nieuwe, enthousiaste groep aantrad, vorige week. De vertrekkers werkten ons in, wij zwaaiden hen uit. En dat was dat. Aan de slag. 385 slapers! Lange gangen staren de nieuwkomers aan, evenals de monotone lopers die na 14.00 uur vermoeid hun plekje opzoeken. De routine zit er echter alras in en er komt ruimte voor grap en rol. Riepen we aanvankelijk nog om versterking, nu klaren we in ijtempo de werkzaamheden. Geen laken blijft ongewassen, geen richel ongepoetst.

Dettje heeft, inmiddels de ziekenboeg verlaten. Ze had last van atmosferische storingen. Naar het schijnt een veel voorkomende kwaal in deze regionen. Als het weer zo wisselvallig is als de afgelopen dagen worden gevoelige geesten draaierig. En daar zijn pilletjes tegen, gelukkig!

‘Geweldig, de organisatie hier, en alles is zo fijn schoon! Kunnen ze op veel plekken nog wel iets van leren!’ Met deze lovende woorden opende een vrolijke landgenoot zijn babbeltje aan de kist, op een avond. Omdat meer mensen de organisatie roemen, wilde ik er nou toch wel het mijne van weten. Dus meneertje, steek maar van wal, leg me maar eens uit wat er toch met ‘de organisatie’ bedoeld wordt! ‘Nou, je komt hier binnen en dan staat er iemand die je vertelt over de schoenen, de rugzak en het bed! Heerlijk om niet meer te hoeven zoeken na die lange tocht over de berg! Later op de dag staan jullie dan weer overal om welke vraag dan ook te beantwoorden! Maar vergeet ook niet de mis. Hoewel ik nauwelijks nog naar een kerk ga, heeft deze dienst me wel wat gedaan!’ Zo, lieve collega’s, daar kunnen we wat mee, toch? Ze komt nog even terug van haar afdalinkje. ‘Ik wil jullie nog zeggen dat ik de toiletten zo geweldig vind, ze stromen zo krachtig door, je ziet nooit andermans viezigheid!’

Helaas, Dettje is weer terug in de ziekenboeg. En in wat voor één, een hele echte! Het ziekenhuis in Pamplona, daar ligt ze nu. De atmosferische storingen waren bij nader inzien toch niet de oorzaak van haar duizelingen. Nee, nee, een lichte hersenbloeding, die was er de oorzaak van! Joke heeft haar begeleid, gelukkig. Ze was dus in goeie handen. En nu wachten we af hoe het verder moet.

Paul is vanavond een beetje verdrietig. Naar het zich laat aanzien blijft zijn herberg leeg, voor het eerst deze periode. Nu kan hij zijn gastvrijheid met niemand delen. Maar wij zijn er maar

goed mee dat hij ons morgen kan helpen. Het begint namelijk een beetje op het verhaal van de tien kleine negertjes te lijken, hiero! Eerst Eugene op huis aan en nu Dettje.

‘We zagen de geboorte van het veulen. Het kwam dood ter wereld, waarschijnlijk omdat de moeder haar been gebroken had’, zo vertelden twee meisjes uit York. Maar het verhaal gaat verder. ‘Een zwerm gieren kwam eropaf’, vertelden anderen, ‘toen hebben we de brandweer gebeld, om de moeder uit haar lijden te verlossen.’

Het is rustig in de wasserij vandaag. Wasbaas Henk treurt om het uitblijven van zijn klanten. Zo maakt hij vandaag, hoewel rokjesdag, niet veel mee. *Leader from the old one*, Paul, daarentegendes te meer. Hij zet zijn schaapjes in een kring en verklapt ze de geheimen over het reilen en zeilen in zijn domein. Hij heeft er flink de wind onder.

Zo loopt deze periode weer op zijn eind. Joke is vanochtend vertrokken met de bus naar Pamplona. Ze haalt er Dettje op uit het ziekenhuis. Vanavond vliegen ze naar Nederland. Niks weekje San Sebastian voor Dettje, niks stuk camino lopen voor Joke. Hoe anders kunnen de plannen uitvallen ...

Gisteravond is Hans gearriveerd. Krijgen we toch de boel af voor koffietijd. Bovendien leert hij in recordtempo de klappen van de Roncesvalse zweep.

In één week is het uitzicht vanuit het keukenraam veranderd. De complete berg kleurt lichtend groen. De knoppen zijn met een rotknal opengebarsten. Daverende explosie van het voorjaar! Hoe inspirerend kan de luxe van dit ‘vijfsterrenhotel’ werken?: ‘Is er ook een mogelijkheid om mijn overhemd te laten strijken, of zelf eventueel te kunnen strijken?’

Week 20-21: 11 mei - 26 mei 2012

Hospitaleros: Hans Hoevenaars, Arnold Holleman, Els Brandsen, Harry Brandsen, Annemiek de Jongh, Jan & Marja Nijhuis

Aantal pelgrims: 2851 (2011: 2905)

Op volle sterkte nu, zeven personen maar liefst, zijn we begonnen. Het afscheid van de anderen - Henk, Paul, Joke en Dettje - verliep in etappes en met pijn in het hart. Naar verluidt is Dettje veilig thuis aangekomen onder de bezielende leiding van Joke. Paul in zijn 'rijdend huisje' op zijn gemakje op huus an. En dan Henk, naar Barcelona met het vooruitzicht op een weekje cultuur en pret happen met zijn geliefde! Welke volgorde ik aan zou moeten houden in dit reeksje? Kwee nie!

Vrijdag volop zon, Navarra verwelkomde zijn vrijwilligers gul en deed niet voor de feitelijke gastheren onder. Na een helaas zeer mistige zaterdag verzorgde de joyeuze Juan Carlos een nog uitgebreider *tertulia*. Hij woont slechts vijf maanden bij de kanunniken, zo noemt hij ze, en laat inmiddels een frisse wind door Roncesvalles waaien.

Zijn dit de ultieme pelgrims die de camino doen met koffer en met een opgemaakt bed? Arnold vroeg of hij nog een nachtkusje moest geven.

Drukte van belang in het anders zo rustgevende Roncesvalles op zondag. Een processie met aansluitend vele gelovigen in de kerk en op de terrassen. Ze hebben het weer mee. De horeca draait op volle toeren, wij kunnen er niet meer bij en worden naar de overloop van La Posada verwezen voor het middagmaal.

De Brouwers (penningmeester Bas Brouwer en secretaris André Brouwer) vereren ons met hun sportieve bezoek. De drank vloeit op maandagavond rijkelijk, evenzo de woordenstroom. Van hoe en waar en wanneer, enzovoorts, enzovoorts.

Het brood is nog steeds hard in ons pleegvaderland. Jan moet ervoor naar de tandarts in Saint-Jean-Pied-de-Port! Morgen zal het gemaakt zijn, zijn hulpstukje. Dus kan Jan op zijn verjaardag van al het lekkers genieten. Hoezee! Hij is alweer een jaartje ouder, wijzer ook? Ik denk het wel, als hij een verhandeling geeft over zijn zielenleven kan ik niet anders concluderen.

Toch wel ontdaan meldt een dame ons dat een van haar caminovrienden in de buurt van het kruis, hoog op de berg, is overleden. Wauw! Ze vraagt ons of de Don er tijdens de pelgrimsmis aandacht aan wil besteden. En dat deed hij, zo getuigen Marja en Els. Zij woonden de mis bij. De politiemannen hebben vanochtend acte de présence gegeven, het is verboden te kamperen op het strookje gras aan de overkant van het pad. We zullen het doorgeven. Trouwens, de ‘kampeerders’ verdienen wel een grote mond, zomaar met hun grasschoenen onze sterrenherberg bezoedelen!

Zelfs musjes schuilen voor de regen, één vloog de vensterbank op. Voor hen zijn er helaas geen poncho's in de handel. De pelgrims bestormen vandaag in een *blue wave* Zubiri. Vanochtend hebben we de laatste poncho's verkocht!

Charitas in Pamplona vangt bot: een ‘muzikant’ heeft zijn rolkoffertje volgepropt met de met zoveel zorg uit het afval geselecteerde prullaria. Iets is hij nog vergeten. Zal ik het nabrenghen?

Het weer zit niet mee, bakken vallen op ons neer en op lopers en fietsers. De wasserij draait op volle toeren. Het dampst in de douches en de slaapzalen. Gelukkig is het alarm dusdanig afgesteld dat het niet meer bij het minste geringste gilt.

Week 22-23: 25 mei - 9 juni 2012

Hospitaleros: Peter Hoetahaëan, Caty Kuijper, Jan Piet ten Sijthoff, Coby Croin, Carla Coevert, Annemiek de Jongh, Marijke van der Zee

Aantal pelgrims: 2834 (2011:2653)

Vrijdag 25 mei

De eerste dag. Met een gezellige lunch bij Sabina met de 'oude' en de 'nieuwe' ploeg (met 11 personen) hebben we de wacht over genomen. Aan de bak gaan nu: Caty, Carla, Coby (komt vanavond), Annemiek (was er al en blijft), Peter, Marijke en Jan Piet. Jan Piet en Marijke (nieuw) zijn gisteren al gekomen en hebben wat meegedraaid en veel geleerd. Erg handig om de kneepjes een beetje te leren.

Vandaag een prachtige zonnige dag. Iedereen die gelopen of gefietst had was vol lof over de prachtige route en onze mooie *albergue*.

Zoals het hoort namen we na de lunch om 14.00 uur de wacht over en vertrok de 'oude' ploeg in één auto richting Kortenhoef.

We kregen een melding dat Alex, een Australiër, twee kilometer voor Roncesvalles niet meer

verder kon door hevige pijn aan zijn rug. Of we hem maar even met een *fourwheeldrive* konden ophalen, het was al donker. Toch maar even de *bomberos* gewaarschuwd. Een uurtje later stond er een man aan de kist; hij zat onder de modder. ‘Heet u soms Alex?’, vroeg ik. ‘Hoe weet u dat?’, zei hij in vloeiend Australisch. Alweer een probleem opgelost.

Zaterdag 26 mei

Vanmorgen een mail van Huberta uit Saint-Jean-Pied-de-Port ontvangen. Een 17-jarige Koreaan moest zijn moeder bellen in Korea. Hij reageerde namelijk niet op zijn mobiel en de moeder werd ongerust. Zijn mobiele telefoon was hij echter in Saint-Jean-Pied-de-Port vergeten, daarom reageerde hij niet. Na enig speurwerk hebben we de jongeman gevonden, hij sliep op bed 212. Via Skype lukte het ons niet Korea te bereiken, maar de bewuste telefoon werd later per Express Service naar Roncesvalles gebracht en hij heeft meteen zijn moeder maar even gebeld. Alleen zijn loopschoenen was hij kwijt. Nieuwe schoenen gekocht.

Een nogal verwarde Franse vrouw was ’s ochtends haar man kwijt. Schoenen en rugzak waren al weg. Hij beantwoordde zijn telefoon ook niet. Ze heeft een briefje voor hem achtergelaten en is toch maar alleen vertrokken. Ook hij werd later opgespoord. Hij was maar vast vertrokken, of we het briefje even wilde verscheuren.

Het werd een drukke pinksterzaterdag. Naast de ‘gewone pelgrims’ veel Spaanse fietsers op mountainbikes en twee bussen vol uit Pamplona.

Zondag 27 mei (eerste pinksterdag)

Om 04.30 uur viel er een Spanjaard uit zijn bed. Caty en Peter hebben hem liefdevol verzorgd. Annemiek heeft hem per auto naar de dokterspost gebracht. Gescheurde kuitspier. Voor hem dit jaar helaas geen camino meer. Verder erg rustig op eerste pinksterdag.

De lunch was een feest. Casa Sabina was na de mis tot de nok toe vol met Spaanse eters. O jee, nou komen die Hollandse hospitaleros ook nog tijdens spitsuur. Dus geen keuzemenu maar een perfecte maaltijd van vissoep, *ensalada mixta*, lamsvlees en natuurlijk een overheerlijk toetje. De koffie buiten in het zonnetje.

Maandag 28 mei (tweede pinksterdag)

Tweede pinksterdag is hier gewoon een maandag als alle anderen. Toch was het erg druk. Alles vol. Inclusief de oude herberg. Veel fietsers.

Dinsdag 29 mei

Vandaag alleen de herberg vol. Op de derde verdieping zijn nog zes bedjes vrij.

(Geen datum)

We hebben een bedrijfsuitje naar Saint-Jean-Pied-de-Port, maar om 14.00 uur gaan we gewoon weer aan het werk en hebben meteen volle bak, inclusief de ‘oude herberg’.

De jeugd heeft de toekomst. Twee dagen geleden dachten we dat we een primeur hadden met ‘*monsieur* Louis’ van acht jaar uit Frankrijk. Vandaag stapte Sep binnen. Zoon van een Belgische moeder en een Engelse vader. Sep wordt in augustus vier jaar. Om beurten werd hij door vader of moeder op de buik megedragen maar het laatste stuk liep hij zelf. Hij had speciaal door de modder gelopen om te laten zien dat hij echt gelopen had. Zijn schoenen stonden stoer in het schoenenhok bij de anderen. Hij wilde met mama in een bovenbed en klom trots het trappetje op. Heerlijk geslapen.

Er kwam een groep van 14 Duitse jongeren binnen met een leider. Ze wilden eigenlijk apart slapen op één kamer, maar dat kan bij ons niet. Na rijp beraad toch maar gewoon op de zaal.

Om 21.45 uur nog steeds dikke pret in de eetzaal met de Duitse jongelingen. Zelf gekookt met

(te veel?) wijn erbij. Niet naar bed te krijgen. Dan maar stiekem de wijn mee op de slaapzaal, maar dat vonden wij geen goed idee. 'Het lijkt hier wel een gevangenis', was de reactie. Die kenden we nog niet ... De volgende morgen gaan ze om 07.00 uur toch weer zingend op pad.

Dinsdag 5 juni

Het was koud vanmorgen. Vier graden, maar helder. Het zou een prachtige dag worden.

Op het campingveldje stond een koepeltentje met een Frans-Canadees jong stel. Waren elkaar op de camino tegengekomen. Die hielden elkaar wel warm. Warm douchen en koffie in de albergue.

Annemiek is naar de dokter geweest. Op dieet en drie dagen rust. We gooien het programma een beetje om en lossen elkaar wat vaker af.

Vanavond arriveerden twee Franse pelgrims die vierden dat ze de Frans-Spaanse grens gepasseerd waren. Ze hadden zelf heerlijk gekookt en dronken een speciale *peregrino*-wijn.

Woensdag 6 juni

Drie fietsers uit Venetië hadden 1200 kilometer gefietst in zeven dagen.

Druk: oude herberg 27 pelgrims. Annemiek knapt al aardig op, heeft weer praatjes.

Donderdag 7 juni

Veel wind en warm vanmorgen. Drie tenten op de camping.

Franse vrouw op leeftijd had veel blaren en gaat met de bus naar de apotheek in Burguete. Of ze nog kan/gaat lopen weet ze nog niet.

Een Nederlandse man kwam lopend uit Saint-Jean-Pied-de-Port, was niet getraind en had duidelijk problemen. Hij is vanmorgen niet vertrokken. We hebben hem hier gehouden en Annemiek heeft voor hem gezorgd. Hij heeft contact opgenomen met zijn thuisfront. Hij stopt met lopen. Hij gaat morgen met de taxi terug naar Saint-Jean-Pied-de-Port, en daarna terug naar Nederland.

Week 24-25: 8 juni - 23 juni 2012

Hospitaleros: Riek van Koevorden, Theo de Werd, Ellen de Vries, Theo Bussink, Annemiek de Jongh, Marcel Sanders, Toine van Moorsel

Aantal pelgrims: 2333 (2011: 1984)

Vrijdag 8 juni

We zijn nota bene 6 + 1 personen sterk! (4 mannen en 3 vrouwen). Met 4 man hebben we 310 jaren ervaring!

Van de 'oude' ploeg op gezellige wijze afscheid genomen tijdens het diner in La Posada, nadat de belangrijkste zaken overgedragen waren. De middag gelijk er stevig tegenaan met alles wat er maar te doen was en dat was er. Deze eerste dag hebben we maar liefst 198 pelgrims te slapen gehad. Daarvan vertrokken er de volgende morgen om 04.00 uur al enkele! Vrijdagavond de taken besproken en verdeeld. Het is wel een pre dat vijf van de zeven vorig jaar ook in dezelfde groep zaten, want dan ken je elkaar al en weet je de weg al een beetje. Wat opvalt is nu de discussie over, in 'onze' groep deden we het zo en toen deden we het zo. We hebben de avond en de discussie afgesloten met een wijntje en met de opmerking van een van de gasten dat ze heel tevreden was over de hospitaleros die erg behulpzaam waren en een luisterend oor hadden: en daar doen we het tenslotte voor; niet voor onze eigen ego's.

Zaterdag 9 juni

De meesten zijn vroeg begonnen. Geen voetbal gezien gisteravond, maar vanavond proberen zij die er in geïnteresseerd zijn naar Nederland tegen Denemarken te kijken. Iedereen met goede moed aan het werk begonnen en op tijd voor de middag klaar om van een lekker kopje koffie te genieten. Het lijkt niet zo druk te worden maar nu rond 16.30 uur moet de tweede verdieping toch ook open.

Zondag 10 juni

Veel regen deze dag, volle schoenenkast met vuile schoenen: gauw vergeten.

Maandag 11 juni

Goed begonnen. Ook dankzij de super sinaasappelpers door JP bedacht en gekocht op de markt in Saint-Jean-Pied-de-Port. Later op de dag weer onweer, regen en hagel. Ellen krijgt weer de complimenten: Hollanders zijn proper, vriendelijk, etc.

Nog wat: in de gecombineerde rust- en droogruimte praten mensen in groepjes, masseren ze elkaars voeten, etc. Deze ruimten worden eindelijk gebruikt. Nu nog de bewegwijzering ernaartoe. Daar is over het algemeen verbetering in aangebracht op eigen wijze. De oorspronkelijke pictogrammen werden en worden nog niet gezien. We vermoeden dat dat wel zo zal blijven. Al staan de pelgrims met hun neus er bovenop dan zien ze het vaak nog niet. Vragen lijkt gemakkelijker en dat geeft weer een heel klein beetje contact. Wat vervelend blijft is de kou in de herberg en de trek door het hele huis. Om ziek van te worden, wat dan ook gebeurt. Snotteren, keelpijn, hoofdpijn.

Dinsdag 12 juni

Vandaag een figuur uit Duitsland ontvangen die geheel in de stijl van Jacobus gekleed was.

Donderdag 14 juni

Net als gisteren wel mooi weer. Doordat je met het werk beter op elkaar ingespeeld raakt, blijft er ook tijd over voor ontspanning: een lekkere wandeling gemaakt met z'n allen.

Ellen wordt in de wasserij als dank verrast met een massage door een Japanse dame. Toine mag en wil kruier zijn voor Shirley uit Ottawa. Haar bagage stond in La Posada en zij zat zelf uitgeput, vermoeid en in tranen in onze herberg. Na rust, douche en wat eten komt alles weer goed. Veel mensen tonen hun dankbaarheid voor de ontvangst en het verblijf.

De tafel met achtergebleven spullen is een hot item: dagelijks gaat er wel weer wat af, maar er komt ook weer bij, helaas. Wat mensen toch allemaal laten liggen!

Vrijdag 15 juni

Ja hoor, om 04.30 uur de buitenbel. Een Koreaanse dame had zich buitengesloten bij het halen van de was, buiten bij de wasserij. Of dat het enige was? Wie het weet mag het zeggen, want deze dame is echt niet te begrijpen of te verstaan in haar Engels. Zelfs enkele landgenoten begrijpen haar niet. Zij zal echt wel wat hulp van Jacobus kunnen gebruiken onderweg. Ook drie mannen met enorme rolkoffers ontvangen: ook op de camino? We vermoeden dat ze ergens hun auto hebben staan, want zo ga je niet pelgrimeren lijkt ons.

Zaterdag 16 juni

Elke zaterdag is er een *tertulia*: een rondleiding door een priester langs de meest interessante zaken hier in Roncesvalles. Heel interessant.

Zondag 17 juni

Volgens de vooraf aangemaakte pagina voor het libro komen er na ons: Hola, Yvonne, Sjaak, Rem, Harrie, John, Herman. Wie is toch die Hola vroeg een van ons zich af?!

Ook maken we kennis met een nieuw fenomeen: groepen. Vandaag een groep van 22 personen uit Valencia. Deels lopen ze, deels fietsen ze.

Maandag 18 juni

Weer twee groepen: een van 55, die gaat de oude herberg in. Een van circa 20, die kon nog net op de derde verdieping. Drukke dag dus met 238 personen. Pelgrims? Dit vraagteken plaatsen we toch bij dit soort schoolreisjes, waarbij ik niet de indruk heb dat er hun duidelijk gemaakt wordt dat ze onderweg zijn in hun leven zoals iedereen en zeker alle pelgrims.

De oude herberg was dus meer keren nodig. Meerdere pelgrims verwijzen ernaar met enige heimwee (het is niet meer zoals het vroeger was) en hier in de nieuwe is er veel luxe. Dit is niet geheel 'des pelgrims'.

Nee, dan Frank uit België. Een man die een slopende spierziekte heeft en toch in een ligfiets de tocht wil maken helemaal vanuit België. Hij was al vier weken onderweg toen hij in Roncesvalles arriveerde. Met zijn begeleiders, die meefietsen met hem, zal hij dit doel nog realiseren.

De hele week is het druk. In totaal hebben we in 14 dagen meer dan 2300 pelgrims gehad met daarboven nog de vele toeristen, fietsers en autorijders die alleen een stempel komen halen. Nee je hoeft en kunt hier niet stil zitten.

Vrijdag 22 juni

Van onze aflossing van zes man waren er donderdagavond al vier. Kennisgemaakt en al veel bepraat. Nu vrijdag nog een laatste keer 'aan de bak' en weer naar huis na een drukke en gezellige tijd.

Week 26-27: 22 juni - 7 juli 2012

**Hospitaleros: Sjaak Sies, Rem Jonker, Yvonne Wijnands, Harrie van Hoof,
Herman Rabbers, Pieter van de Ven**

Aantal pelgrims: 2560 (2011: 2626)

Vrijdag 22 juni

John Drissen kan helaas niet komen en zijn plaats is ingenomen door Pieter. In de loop van de vrijdagmorgen waren we er allemaal. We hebben van de vorige ploeg een rondleiding en uitleg gehad. Op alle etages is er nu een stofzuiger en zoals afgesproken hoeven wij de natte ruimtes op de eerste en tweede verdieping niet te doen. Na het gezamenlijk middageten in Casa Sabina konden we aan de slag. Sjaak in de kist, Pieter, Yvonne en Herman ervoor en Harrie en Rem verdwenen naar het washok. Voor de recidivisten was het weer bekend en de nieuwelingen (Harrie en Herman) leerden van hen de kneepjes van het vak. Onze eerste dag verliep gesmeerd, 205 pelgrims, dus ook de oude herberg moest open. Rem is daar gaan slapen. We weten nu ook dat de buitenbel werkt, want om 23.30 uur arriveerde de vriendin van een Duitser die ons had gevraagd of zo laat aankomen mogelijk was. Zijn vriendin was namelijk gearriveerd in Bilbao en wel op een zodanig tijdstip dat het onmogelijk was om de bus vanuit Pamplona te nemen. Een taxi dus en zij waren ons erg dankbaar dat wij haar zo laat nog wilden ontvangen.

Zaterdag 23 juni

Vanavond is de kwartfinale van het EK-voetbal, Spanje - Frankrijk, en natuurlijk komen er pelgrims vragen of de herberg na afloop van de wedstrijd nog open is. Een aantal van ons gaat in het hotel naar de voetbalwedstrijd kijken, en wij kunnen na afloop de pelgrims dus meenemen. Waren ze erg blij mee. Maar voor het zover was hebben we 129 pelgrims verwelkomd, waaronder een doofblinde en een autistische, gehandicapte jongen. De doofblinde zat voorop een *trike* en de andere jongen had een rolstoel die aan een fiets gekoppeld kon worden. We hadden diep respect voor de mensen die deze gehandicapten begeleidden. De voetbalwedstrijd werd gewonnen door Spanje en dat betekent dus woensdag weer een wedstrijd waarin Spanje speelt. Een Indische jongen die zijn handdoek was verloren hebben we een handdoek gegeven. Die is weer teruggekomen omdat de verloren handdoek onderweg door Franse pelgrims is opgeraapt en meegenomen. Zo zie je maar, eind goed al goed. Vermeldenswaardig is nog dat de overloop niet gebruikt kan worden omdat daar een groep van de paters slaapt. De oude herberg hoefde niet open want slechts 129 pelgrims wilden een overnachting.

Zondag 24 juni

Vandaag een prachtige zonnige dag. Om circa 15.00 uur een huilende mevrouw aan de balie. Glaasje water aangeboden en het bleek dat haar vriendin nog op de berg was. Zij vreesde dat die het niet zou halen en wilde haar ophalen met een taxi. Marisol adviseerde haar om haar vriendin (waarmee zij telefonisch contact had) alarmnummer 112 te laten bellen. Bleek niet nodig want mevrouw kwam later in de middag vertellen dat haar vriendin bij La Posada zat. Sjaak had nog bijna een RSI-arm omdat er een aanzienlijk aantal stempels gegeven moesten worden aan een Belgische groep die in het hotel zat. Zij lopen stukken van de camino en waren natuurlijk verrast om Hollands te horen spreken.

Het leek er op dat de oude herberg niet open hoefde, om ca 21.30 uur hadden we 177 pelgrims

binnen. Bijna waren het er 178, maar een Italiaan leverde zijn ticket in toen hij zijn schoenen uit moest trekken. We hebben hem overigens keurig € 10 terugbetaald. Het was een Italiaan met een grijze krullenbol en wij waren bevreesd dat de vrouwen op de derde verdieping in paniek zouden raken bij zijn komst. En toen gebeurde het onverwachte ..., een scoutingleidster vroeg om onderdak voor 16 kinderen en twee begeleidsters. De oude herberg dus, want in de nieuwe hadden we niet meer zoveel plaatsen. Na ons ok kwam de hele groep naar de kist. Prachtig gezicht al die kinderen en we hebben op de trap een foto gemaakt. Rem

is met ze meegegaan naar de oude herberg en wat ons opviel was dat de kinderen zich uiterst gedisciplineerd gedroegen. Wij dachten dat dit kwam door de toch wat andere opvoeding hier in Spanje, vergeleken met Nederland. Moet een bijzondere ervaring voor de kinderen zijn geweest, allemaal een *credencial*. Buiten voor de herberg, achter een fietsdoos, werd de pasta gekookt op een gasbrandertje.

Het was weer voetbal, Italië - Engeland, en we hadden een aantal pelgrims toestemming gegeven om later binnen te komen. Dat werd veel later want de wedstrijd werd na verlenging door doelschoppen beslist. Wij wachtten dus op de laatkomers, maar de bel ging niet. Morgen staan Sjaak en Yvonne vroeg op.

Maandag 25 juni

Als je vroeg moet opstaan moet je natuurlijk wel je wekker op tijd zetten: 05.30 uur dus. Sjaak had wel zijn wekker gezet, maar die stond helaas op 06.30 uur. Dus vanmorgen was Yvonne alleen om 06.00 uur beneden om de deur open te doen. Zij wist niet hoe het licht aan moest. Sjaak heeft het licht dus pas om 06.45 uur aangedaan. We hebben overigens geen klachten gekregen van de pelgrims en om 08.00 uur was iedereen toch weer weg. Rem en wij werden met het volgende briefje hartelijk bedankt door de scouts:

'Thank you very much for everything, we were really tired and we know you did all that was on your hands in order to make our night the best one. We use to say that "a scout is a brother of other scout". You didn't know us but you took care of us as if you did it. That's why we want to make you a present by giving you one of our "dandetas". Thank you very much! Good hunting and large wons". Sta Maria de la Esperanza y de donantzu. Cesur Mayor.'

Achteraf was het de bedoeling dat deze groep in de containers zou overnachten. Dat was afgesproken en Marisol had het wel gezegd. De scoutingleidster vertelde niets van die afspraak

en vandaar dat zij in de oude herberg terecht zijn gekomen. Marisol was *'not amused'*, maar de groep wel, dat bleek wel uit hun bedankbriefje.

Je kunt er niet vroeg genoeg mee beginnen blijkt maar weer hier. Een echtpaar kwam vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port naar ons toegelopen en is vast van plan ook hun weg te vervolgen tot aan Santiago. Het was een Italiaans echtpaar met echt heel lieve kinderen. Ze vonden bij ons een goed onderkomen voor de nacht. Ze vertelden ons dat ze steun hadden aan de kinderwagen, en dus geen rugzak hoefden te dragen. Dus ieder nadeel heeft zijn voordeel, zou een zeker iemand zeggen, of is het juist andersom!?

Een Nederlands echtpaar was al drie maanden onderweg. Ze waren uit Waddinxveen vertrokken. Ze waren blij ook weer eens hun moedertaal te horen. Nou ja, dat kun je je dus ook wel voorstellen. Daarbij de mogelijkheid om alles weer eens lekker te wassen door de machine, en dan ook nog gevouwen op bed bezorgd, ze konden hun geluk niet op.

Een Hongaarse mevrouw wilde graag in de oude herberg. Ze had al een ticket voor de nieuwe herberg ontvangen. Ze had geluk dat er zo'n 30 personen in de oude herberg moesten worden gehuisvest, dus was ze er als de kippen bij toen ze dat zag, en aldus kwam ze later triomfantelijk met haar nieuwe ticket. Wel verbaasde ik mij erover dat de volgende ochtend de dame in kwestie om klokslag 06.00 uur gereed stond om te vertrekken met een lampje als zoeklicht op haar hoofd, echter bij het openen van de deur bleek dat natuurlijk overbodig. Haar belangstelling voor de oude *refugio* was dus eigenlijk van korte duur! Of zou het om de kosten zijn gegaan, want van diverse kanten worden wij toch wel benaderd van 'kan het niet wat goedkoper'?

Na 22.00 uur nog drie fietsers die per auto vanuit Bilbao waren gebracht en met de smoes van autopech alsnog een ticket wisten te bemachtigen. Na gebruik van de keuken om ruim 22.30 uur wilden ze nog een douche gaan nemen, maar dat is natuurlijk niet gebeurd.

Voorts meldde zich in de loop van de dag een wandelaar uit Oost-Europa met de vraag of zijn vriendin al was gearriveerd. Na controle van de tickets was haar naam niet op de lijst aanwezig. Onze opmerking dan bel je toch even met je mobiel, hielp ook al niet, omdat zij er wel een had maar hij niet, en het nummer hem niet bekend was. Nou ja, als je een vriendin hebt, dan is toch meestal de eerste uitwisseling die van de mobiele nummers, maar bij hun blijkbaar niet. Bij ons twijfels over in hoeverre het een vriendin is. Echter, wat bleek de volgende dag, wie meldde zich aan de balie: de bewuste vriendin, met de vraag of haar vriend hier al was gesignaleerd. Uiteraard was dat ons bekend en Marisol in de loop van de middag aan het bellen, en inderdaad, na diverse telefoontjes naar herbergen en hostals contact gekregen met de bewuste vriend, en via haar mobiel is een en ander weer met elkaar besproken, en zullen zij vermoedelijk in de loop van de week samen optrekken.

Een algemene opmerking, die wij nogal eens horen van vooral pelgrims die hier eerder zijn geweest, is dat het natuurlijk fantastisch is in deze nieuwe herberg, maar dat zij de sfeer uit de oude *refugio* toch wel wat missen. Daarnaast krijgen wij ook veel complimenten over supermooie en schone inrichting van deze nieuwe *refugio*, meer hotel dan pelgrimsherberg.

Dinsdag 26 juni

Een belangrijke dag voor een van onze hospitaleros, Rem vierde deze dag zijn 69-ste verjaardag, en dat is hem in al die jaren niet overkomen. Te midden van medehospitaleros en pelgrims je geboortedag vieren komt maar zelden voor. Dus de nodige aandacht door het, van tevoren met Marisol afgesproken, bestellen van een taart in welke vorm dan ook, om zo een ieder van onze club deelgenoot te maken van de feestvreugde. Na gedane arbeid is het goed rusten, dus met de koffie in onze keuken en de meegebrachte taart door Marisol een goed begin van de dag. Wat bleek toen wij de taartdoos openden, dat er geen taart maar heerlijke suikerbroodjes en

puddingbroodjes, etc. in zaten. Geen probleem, ook dit vonden wij een heerlijke verrassing, maar juist nadat wij ons te goed hadden gedaan aan de lekkernij kwam Marisol binnen hollen met de mededeling: ‘STOP, dit was niet voor jullie maar voor een andere klant. De taart is nu onderweg, een fout van de leverancier’. De overgebleven broodjes in de doos gedaan en teruggebracht bij Marisol. Toen wij later de afgeleverde taart gingen ophalen bleek ook het restant van de eerdere aflevering te zijn achtergelaten, dus tweemaal feest, dat begrijpen jullie wel, zelfs de volgende dag mochten wij nog een keer genieten van het heerlijke gebak en taart. En na mijn verzoek wat de kosten waren: ik mocht niet betalen, dat was voor het klooster, volgens Marisol. Uiteraard niet mijn bedoeling, maar het blijkt zo te werken.

Dat een ieder het niet zo nauw neemt met de hygiëne is ons wel duidelijk, maar dat het zover kan gaan dat een van de dames in de herberg of het toilet niet kon vinden of uit nijdigheid vanwege het in gebruik zijn van alle toiletten de prullenbak gebruikt om haar behoefte te doen, en dat ook nog wat verspreid, gaat wel alle perken te buiten. Jammer dat wij zo iets hebben moeten constateren, en uiteraard stond haar naam er niet bij.

Op de derde verdieping een overstroming van het toilet. Die bleek verstopt te zijn. Met de handschoenen aan heel wat poep, etc. eruit gehaald en toen liep het weer door.

Een heel probleem deed zich nog voor toen een man zich bij de balie meldde met de vraag of zijn bagage al bezorgd was? Wat bleek, hij had zijn bagage vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port meegegeven met een mevrouw, waarvan hij alleen de voornaam kende en meer niet. Maar in zijn bagage zaten ook zijn medicijnen en dat is dan minder leuk als je daar op zit te wachten. Na veel getelefoneer bleek dat de weg vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port naar Roncesvalles was afgesloten vanwege een auto-ongeluk. Na vele uren werd gelukkig zijn bagage toch nog afgeleverd. Zo zie je maar weer, hoe onverstandig sommige pelgrims kunnen handelen.

Om circa 21.30 uur ging de telefoon. Pieter nam op en kreeg het verzoek of wij nog plaats hadden voor een groep van zes mensen. Dat hadden we, er waren op dat moment nog vijf plaatsen op de tweede verdieping. We besloten om die groep in de overloop te leggen. Maar zij kwamen pas om 23.45 uur aan! Heel gedoe dus, dat moeten we niet meer doen. DE HERBERG IS OM 22.00 UUR DICHT. Dit voorval is een goed voorbeeld van de ‘Wet Van de Ven’:

’s avonds tussen 21.00 uur en 22.00 uur ontstaat er vrijwel altijd paniek.

Woensdag 27 juni

Het is nu 17.00 uur en vandaag is alles heel soepeltjes verlopen: mooi weer en niet al te veel pelgrims, de aanwas is te overzien; maar... het is nog geen 21.00 uur. *Vamos a ver!* Vanavond is de halve finale Spanje - Portugal en we krijgen natuurlijk weer veel vragen of de herberg na 22.00 uur nog toegankelijk is. We kunnen iedereen geruststellen omdat een aantal van ons gaat kijken en dan de pelgrims na afloop direct mee terug kan nemen naar de herberg. Spanje heeft gewonnen met penalty’s, dus het werd een latertje.

Wat ons opvalt is het verschil in gewicht van de rugzakken. Dat varieert tussen de 5 en 23 kilo. Onder de pelgrims was een man die hospitaleert in de herberg in Santo Domingo. Ik (Sjaak) ben daar een maand geleden geweest en kon hem complimenteren met de herberg.

Dan heb je natuurlijk altijd een pelgrim die het verkeerde bed kiest en dan bij ons komt klagen dat het bed al bezet is. En dan blijkt dat hij/zij niet goed op het ticket gekeken heeft.

Marisol vertelde dat er een nieuwe herberg in Pamplona is naast de bekende Jesús y Maria en Casa Paderborn.

Vandaag een rustige dag met slechts 135 mensen. Dat vinden we nu rustig, terwijl we drie jaar terug een volle herberg hadden met ook nog mensen in het *campamento*.

Donderdag 28 juni

Vanmorgen een Italiaan die zijn fotoestel kwijt was. Er was al gecontroleerd boven en niets gevonden en beneden ook niets te vinden, dus hem de deur uitgewerkt. Na een uur komt Theresa met een ticket naar boven. Wat blijkt, de Italiaan zit voor de deur en wil zelf boven kijken of zijn camera daar is. Niets te vinden natuurlijk. Meneer weer naar buiten. Na een half uur komt hij weer: hij wil nu de benedenverdieping controleren. Ook daar niets te vinden natuurlijk. Communicatie met hem is moeilijk, spreekt alleen Italiaans. Uiteindelijk toch weg. De nieuwe pelgrims melden zich al om 09.30 uur: drie Ierse dames. Waar ze vandaan komen mag Joost weten. We hebben ze verteld dat ze om 10.00 uur een ticket kunnen kopen en dat om 14.00 uur de herberg opengaat.

Vanmorgen ieder zijns weegs na de gedane arbeid. Pieter weer op zijn fietsje heen en weer op de berg, duidelijk in training voor ooit nog eens de Alpe d'Huez. De rest aan de wandel. Om 16.00 uur komt de mist opzetten en daalt de temperatuur aanzienlijk. De voetbalwedstrijd werd niet verlengd, dus om 22.45 uur was iedereen binnen.

Scouts belden om 22.45 uur aan en vroegen of wij de verlichting konden doven. Kunnen wij dus niet (grote steen gooien vonden we geen oplossing).

Voor een Hongaarse mevrouw die aan het fröbelen was aan haar dagboek hebben we nog gezocht naar landgenoten. We hebben er een paar gevonden.

Van een mountainbike was de bagagedrager afgebroken (geen steun op de as, slechte klem om zadelpen). Op advies van Marisol zijn zij naar Burguete gegaan waar de fiets in de garage gerepareerd is.

Vrijdag 29 juni

Een pastoraal psychologe wilde per se een deken. Van Marisol mogen absoluut geen dekens worden verstrekt. Mevrouw kwam tegen 22.00 uur binnen met een deken. De volgende morgen zag ik haar en vroeg of zij goed geslapen had. Dat had ze en ze zei vriendelijk goedemorgen.

Vervolgens vroeg ik haar waar zij de deken vandaan had. Zij vroeg of ik soms van de CIA was en beantwoordde mijn vraag niet. Na de koffie zijn we met vier hospitaleros naar Espinal en terug gewandeld en we kwamen haar een paar keer tegen. Toen kon er geen goedendag af. Marisol heeft een nieuwe vervanger (Ander), ook weer een lid van de Patxi-clan. Verder heeft Harrie in zijn functie als bedrijfshulpverlener (bhv) verscheidene blaren behandeld.

Zaterdag 30 juni

De hele dag heeft er bij de kist een rugzak gestaan van een onbekende Fransman die door iemand was meegenomen omdat de Fransman blijkbaar de rugzak te zwaar vond. Zijn vrouw en dochter zijn bij ons gearriveerd en meneer is later door de *bomberos* van de berg gehaald. Zijn gezondheid is zo slecht dat verder wandelen op de camino niet meer aan de orde is. Vandaag weer een volle

bak (210), dus oude herberg weer open. Herman en Sjaak zijn naar een concert geweest in de kerk.

Zondag 1 juli

Niet mijn beurt om vroeg op te staan, mijn gsm om 07.45 uur alarm laten slaan om op tijd bij het ontbijt te zijn. Het eerste wat opviel was het slechte weer, zodat na het schoonmaken onze keus was om naar de mis te gaan: Rem, Herman, Sjaak en ik (Harrie). Na de mis naar La Posada, lekker gegeten en het werk verdeeld. Sjaak wilde ook een keer in de wasserette, samen met mij, omdat ik met de meeste ervaring daar een prima leermeester zou zijn. Omdat mijn talenknobbel

vergeleken met de andere hospitaleros op het laagste niveau staat, wil ik niet in de kist, ik zou de pelgrims toch niet te woord kunnen staan. Toen Sjaak het een beetje onder de knie had, ben ik toch even bij de kist gaan staan. Daar kwam tot onze grote verbazing een pelgrim aan met twee rugzakken. Een daarvan had hij overgenomen van een andere pelgrim boven op de berg, omdat die het nogal moeilijk had. Hij kende zijn naam niet en wist niet waar hij vandaan kwam, maar hij zou naar onze herberg gaan. Dus de rugzak maar apart gezet. De man bleek later opgehaald te zijn door de bomberos bij de schuilhut op de berg. Zijn vrouw en dochter waren toen al in onze oude

herberg waar ze door Rem gerustgesteld werden. De man is wegens oververmoeidheid naar de kliniek gebracht en 's avonds herenigd met vrouw en dochter. Ze werden door Rem extra verwend.

Terug in de wasserette bij Sjaak was het intussen een drukte van jewelste, dit ook vanwege het slechte weer. Daardoor kwam de teller 's avonds uit op 27 machines. Voor ons tot dan toe het record. Mij restte nog om toch eens te gaan kijken waar de man achtergebleven was. Dit heb ik gedaan op dinsdag, omdat het toen mooi weer was.

Vandaag slechts één pelgrim op de derde etage.

Koud en nat vandaag, niet gewandeld maar om 12.00 uur naar de mis (vier gelovigen) gegaan. Erg druk, circa 60 mensen in de oude herberg. Patxi is er weer, dus koekjes en champagne gekregen. Vier hospitaleros gingen naar de voetbalmatch kijken en twee bewaakten de beide herbergen. Een recorddag met betrekking tot de betaalde wasjes. Nog steeds veel dankbare pelgrims door onze 'service tot aan het bed'.

Maandag 2 juli

De zon is er weer. Nog wel een fris begin van de dag. Het wordt weer druk, dus Rem kan weer naar de oude herberg.

Een Amerikaanse dame verdedigde haar bergschoenen op de derde met de mededeling dat niemand haar op de schoenenrekken had gewezen, want ze kwam pas binnen *after midnight*. Raadsel voor ons: wie heeft haar toen binnengelaten? Wij niet in ieder geval. Waarschijnlijk naar

binnengeglipt omdat iemand buiten stond te roken met de deur open. Veel pelgrims komen met ticket om 22.30 uur bij de oude herberg. Zijn vast nog even wat gaan eten. Een fietser komt daarna nog zonder ticket. Rem heeft hem maar binnengelaten. In de groep zijn er rekkelijken en preciezen. Marisol volgt de lijn van de preciezen: niet onderschat moet worden welke nieuwtjes je anders als lopende vuurtjes over de camino verspreidt.

Dinsdag 3 juli

Om 08.30 uur komt Theresia bij ons: er staan pelgrims voor de deur. Het blijken de kampeeders (15 Amerikaanse priesters in priestergewaad) te zijn die willen douchen. Pieter zegt zonder pardon dat ze te laat zijn: er wordt nu schoongemaakt, dit tot groot genoegen van Theresia.

De oude herberg gaat weer open. Yvonne instrueert een ieder die daar slaapt dat ze zonder pardon de deur om 22.00 uur dichtdoet en dat een ieder die er dan niet is maar buiten moet gaan slapen. Dit helpt. Klokslag 22.00 uur ligt iedereen in zijn bedje.

Woensdag 4 juli

Wederom oude herberg in gebruik. Naast lopers, fietsers en pelgrims te paard of ezel nu ook paragliders op de camino. Meer informatie: www.skyjam-aircraft.com. Ook nog een ultralight vlieger, Oliver Guenay, zie <http://pilgrim-flight.blogspot.com>. Dan nog een link naar een *Weltwanderer*, <http://mischas-weltwanderung.blogspot.com/> en www.facebook.com/misige71.

Vandaag ook een journalist van het *AD* over de vloer. Zaterdag komt er een stuk in de krant over ons en maandag over twee Nederlandse pelgrims. Een bijzonder stel: hij wetenschapper die expert is op het gebied van cannabis voor geneeskundige toepassingen en zij leest onderweg de Bijbel. Rem en Pieter naar Pamplona in verband met een gezondheidsprobleem van Rem. Gelukkig bleek hij kerngezond. De door Yvonne bestelde pizza's bleken heerlijk te smaken.

Donderdag 5 juli

Theaterstuk *Mistero Buffo* van de Internationale Nieuwe Scene op YouTube gezocht. Pieter en Sjaak kenden het.

Oude herberg helemaal schoon en Herman voor de eerste keer in de kist. Het weer is miezerig. Niet erg opwekkend maar een recorddag (36 wassen) voor de wasserij. Yvonne zou linzensoep maken maar die kregen we 's middags al in La Posada. Dus dat gaat niet door. De vermoeidheid begint bij de een meer dan bij de ander toe te slaan. De journalist van het *AD* had problemen met het verzenden van zijn stuk naar de redactie. Hij heeft in de winkel een USB-stick gekocht en op onze computer zijn stuk en de foto's verstuurd. Hieronder volgt zijn stuk.

'Die tocht ga ik maken', denkt Arno Hazekamp (36) uit Wageningen als hij eind 2011 op zakenreis in Spaans Baskenland leest over een eeuwenoude bedevaartsroute naar Santiago de Compostela. Een gelovige vriendin wil de ongelovige wetenschapper wel vergezellen op voorwaarde dat hij onderweg de Bijbel leest. Zeven maanden later ontmoeten we het bijzondere stel na de eerste en zwaarste etappe: van Saint-Jean-Pied-de-Port aan de Franse kant van de Pyreneeën naar Roncesvalles aan de Spaanse kant.

Ik heb het gehucht met niet meer dan een klooster, kerk, hotel en twee kroegen uitgekozen als start van mijn tweede zomerserie. Liet mijn chef me vorig jaar liften van Rotterdam naar de Algarve in Zuid-Portugal, dit jaar maakt hij het me wat makkelijker door mij met de auto op pad te sturen. In drie weken doorkruis ik Spanje, land van de drievoudige voetbalkampioenen en van vakantievierende en residerende Nederlanders maar ook het land waar de economische crisis genadeloos hard toeslaat waardoor de helft van de jongeren inmiddels werkeloos is.

Die ellende lijkt ver weg in het bergdorp in Spaans Baskenland. Alhoewel. De barman van een van de twee kroegen vertelt me dat hij uit Sevilla komt, zonder werk zat en dolblij is dat hij hier weer aan de slag kon. De dertiger heeft geen last van heimwee, maar mist de zomerse hitte van Andalusië ‘verschrikkelijk’, bekennt hij met tranen in zijn ogen.

Arno Hazekamp en wandelmaatje Henrieke Bisschop (36) uit Veenendaal vinden de laaghangende bewolking, plotselinge nevel en miezerige regen voor de afwisseling wel lekker. In tegenstelling tot de meeste andere bedevaartgangers hebben ze al drie etappes in de benen zitten. ‘Op advies van het Nederlands Genootschap van Sint Jacob begonnen we bij wijze van warming up in Bordeaux.’

‘Een verstandige keuze’, zeggen de Nederlanders terugblikkend. ‘Wij zijn toch minder ervaren lopers dan we dachten. Dit is wel wat anders dan de wandeltochten van de NS of die in ontwikkelingslanden. We hebben de afgelopen dagen al aardig wat sporttape en blarenpleisters moeten plakken op druk- en wrijfpunten. Dat kwam mede doordat onze rugzakken te zwaar waren. We dachten dat je een vijfde van je gewicht kon dragen maar verwijderden elk zo’n vier kilo aan spullen. Die stuurden we op een Frans postkantoor terug naar Nederland.’

De twee kennen elkaar uit hun studietijd in Leiden. Ze woonden er jaren in hetzelfde studentenhuis. ‘We hebben langer samengewoond dan met onze relaties, kennen elkaar door en door en weten wat we aan mekaar hebben,’ zegt Hazekamp. Zijn Amerikaanse vrouw houdt niet van wandelen. Op zoek naar een wandelmaatje voor de Camino de Santiago, zoals de bedevaartstocht in Spanje wordt genoemd, dacht hij dan ook meteen aan zijn oud-huisgenote.

Hazekamp: ‘Henrieke is ook van het wandelen, zeurt niet als het regent, is gewend haar eigen ritme aan te houden en vindt het, net als ik, ook heerlijk af en toe alleen te lopen. In tegenstelling tot mezelf is ze ook van het religieuze. Henrieke wees me dan ook onmiddellijk op het spirituele karakter van de tocht. “Ik wil wel mee maar dan moet je eerst de Bijbel eens lezen of tenminste meenemen”, stelde ze als voorwaarde.’

Zo gezegd, zo gedaan. Hazekamp pakte de Bijbel in en leest er elke dag in. Heel verrassend, vindt hij. ‘Henrieke legt me de Bijbel uit en beantwoordt mijn vragen.’ Zijn wandelmaatje knikt bevestigend en zegt dat ze het heel verfrissend vindt. ‘Voor mij is zoveel uit de Bijbel

vanzelfsprekend, voor Arno niet. Zijn vragen zetten mij ook weer aan het denken waardoor ik de stand der dingen opnieuw bekijk.’

De vrijgezelle Veluwe groeide op in de zogenoemde *Bible Belt* waarover volgens haar ten onrechte vaak negatief wordt geoordeeld. ‘Ik kom uit een echt behoudend en reformatorisch nest. De Bijbel is de leidraad in mijn leven. Desondanks gun ik iedereen zijn eigen geloofsbeleving,’ zegt Henrieke Bisschop stellig.

Haar wandelmaat en zij hebben Santiago de Compostela vreemd genoeg niet als einddoel. Dat ze daardoor geen officieel bewijs krijgen van de bedevaartstocht interesseert hen niet. ‘Ik hou niet van die poespas,’ zegt Henrieke Bisschop. Arno Hazekamp evenmin. ‘Het gaat niet om die certificaten. Daar loopt vrijwel iedereen voor. Ik niet. Ik sla wel vaker dingen over. Ik wil vooral meer te weten komen over Spaans Baskenland,’ zegt hij.

Zijn oud-huisgenootje loopt slechts twee weken met hem mee. Ze kon niet langer vrij krijgen van haar werk als programmamedewerkster onderwijs bij een ontwikkelingsorganisatie. Hazekamp, specialist medicinale planten en werkzaam in het onderzoekslaboratorium van de Universiteit Leiden, kan wel drie of vier weken wegblijven maar weet nog niet of hij alleen verder gaat. Hazekamp: ‘Ik laat de dingen gewoon gebeuren, dan komt het vast wel goed. Als het hier op de camino niet goed komt, dan komt het nergens goed,’ zegt de ongelovige met een kwinkslag naar Gods zegen die bedevaartgangers elke avond krijgen tijdens een katholieke mis in de kapel bij het klooster waar ze logeren.

In hun dagboek schrijven ze: ‘Het kloostergedeelte voor de bedevaartgangers, met 300 bedden, wordt gerund door Nederlandse vrijwilligers. Ze werken in ploegen die zich gedurende twee weken ontfermen over de pelgrims. Die moeten hun wandelschoenen bij binnenkomst uittrekken en deponeren in rekken, maar desondanks hangt overal in het gebouw een indringende zweetvoetenlucht. “De huidige vrijwilligersploeg zag al ruim 2000 *peregrinos* voorbijkomen”, zegt hospitalera Yvonne Wijnands (68) uit Heemstede. Nu opvallend veel Amerikanen. Ze zijn geïnspireerd door de film *The Way* met Martin Sheen in de hoofdrol. Een paar jaar geleden opvallend veel Duitsers dankzij een komische film. Zij, Yvonne, liep de tocht in 2001 nadat ze het boek van Shirley MacLaine had gelezen. De belangstelling voor de camino zit sowieso flink in de lift doordat mensen weer spiritualiteit zoeken, maar de media zorgen ook voor een extra toestroom aan pelgrims.’

Commentaar Yvonne: 1) We kregen veel Duitsers vanwege het boek van Hape Kerkeling over zijn pelgrimstocht naar Santiago. 2) Tijdens mijn tocht in 2001 ontmoette ik veel vrouwen die het boek van Shirley MacLaine hadden gelezen.

In de loop van de middag kwam een Fransman langs met een ernstig probleem: hij had zijn gehoorapparaten in de douche laten liggen en was die nu kwijt. Wij hebben nog meegezocht maar helaas niet gevonden. Het enige wat je dan kan doen is naam, adres en telefoonnummer noteren om contact met hem op te nemen mochten de kleine grijze apparaatjes (€ 1.600) gevonden worden.

Dezelfde man kwam ‘s avonds langs met een notebook en na contact gemaakt te hebben met het netwerk wilde hij een mail versturen met Hotmail. De computer had een Frans toetsenbord, maar de software ging uit van een QWERTY-toetsenbord. En dat typt heel erg lastig. Ik wilde hem helpen dit probleem op te lossen, maar hij besloot toen maar het op te geven en naar huis te bellen. Overigens begon ik mij af te vragen of hij wel echt doof was, want ik kon zonder probleem met hem communiceren.

Om 18.00 uur waren we allemaal present om afscheid te nemen van Don Jesús. Daarna nog twee

dingen om te memoreren voor we om 22.00 uur met de journalist van het AD aan de borrel konden.

De medewerkster van de vogelwacht (huisje vlak onder de kapel op Ibañeta) kwam langs om te douchen. Marisol rekent dan € 3, maar Sjaak heeft haar laten douchen zonder te betalen.

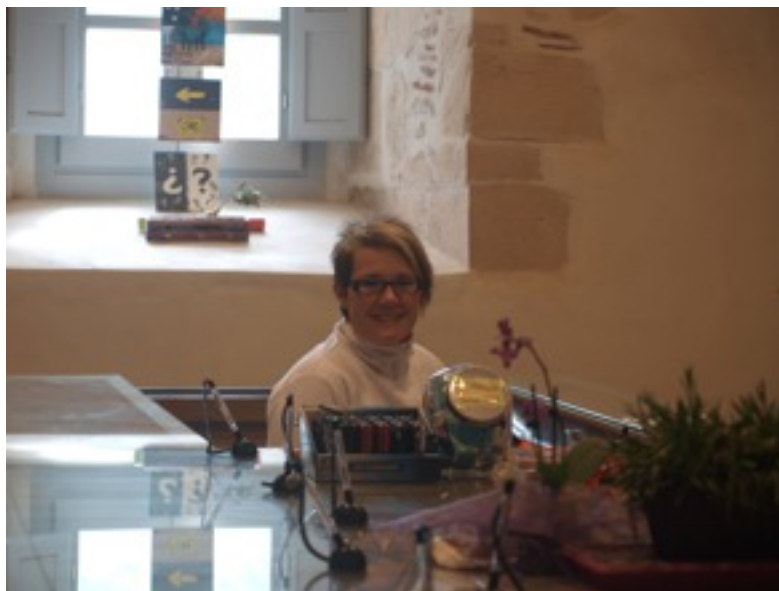
Naast alle middelen van vervoer vandaag nog twee Fransen met een ezel! Voor de ezel was er een plaats in de wei achter de oude herberg. De twee Franse mannen kampeerden in een tent ook in de wei, omdat anders de ezel niet kon slapen!

Om 22.00 uur konden we de balans opmaken van de door ons zo hartelijk onthaalde pelgrims: 2560 (vorig jaar 2626 in dezelfde periode). Nog vrij lang geborreld maar dat kwam door de aanwezigheid van de journalist. Om 23.30 uur kabaal op de gang: er kwam iemand met een rugzak op langs lopen. Iedereen gemaand om rustig te gaan slapen. Van de journalist nog gehoord dat mogelijk de deur opengehouden wordt door het slot met een stukje plastic te blokkeren.

Vrijdag 6 juli

Onze laatste (halve) dag! Omdat de oude herberg niet gebruikt was, kreeg Yvonne assistentie van Rem met de derde verdieping en waren we vrij snel klaar met het schoonmaken. Om 10.30 uur op het terras bij Sabina koffiedgedronken en onze samenwerking geëvalueerd. Iedereen was zeer positief over de groep en de omgang met elkaar. Daarna de laatste klusjes en onze opvolgers druppelden binnen. Het zijn ervaren hospitaleros, maar toch maar een rondleiding gedaan en uitgelegd hoe wij een en ander deden. Het is uiteraard aan hen om onze werkwijze wel of niet over te nemen. En zo naderde dan het moment waarop wij onze sleutels en verantwoordelijkheid overdroegen bij La Posada waar we een heerlijk menu voorgeschoteld kregen.

Inmiddels zijn Pieter (op de fiets) en Herman (met de bus) naar Saint-Jean-Pied-de-Port. Pieter gaat met de fietsbus naar huis en Herman met het vliegtuig. Yvonne en Rem gaan morgen met de bus naar Pamplona en gaan dan een stukje van de camino wandelen. Harrie en Sjaak stappen morgen om 07.00 uur in de taxi naar het vliegveld van Pamplona en vliegen dan naar Amsterdam. En zo kwam er een eind aan twee weken van hard werken, koffiedrinken, contact met mensen uit de hele wereld, mooie wandelingen en veel lol onder elkaar. Maar ook veel discussies tussen het roomse, protestantse en seculiere blok. En iedereen had de ruimte om zijn verhaal te doen. Kortom, bedankt maatjes.

Week 28-29: 6 juli - 21 juli 2012

**Hospitaleros: Inge Egmond-Kr.-von dem Borne, Gerard van der Werf, Wil Matti,
Piet van Vlonderen, Hans Olthof, Irma Gommers**

Aantal pelgrims: 2560 (2011: 2308)

Vrijdag 6 juli

Om 11.00 uur komen Piet van Vlonderen (nieuwe hospitalero) en Gerard aan. Inge komt met de bus uit Pamplona en Hans en Wil komen om 12.15 uur aan. Irma is onderweg in Frankrijk ziek geworden en zal misschien enkele dagen later komen. We hebben de nodige ervaring, doch we luisteren naar de nieuwtjes en eventuele veranderingen.

Om 13.00 uur bij La Posada aan tafel waar de dienst wordt overgegeven. Om 14.00 uur gaan Inge, Piet en Gerard als eersten aan de slag. Hans en Wil zullen hen om 16.00 uur aflossen.

Deze dag sluiten we af met 177 pelgrims.

Zaterdag 7 juli

's Morgens hebben we de oude ploeg uitgezwaaid. En nu aan de slag! Piet en Gerard de eerste etage, Wil en Hans de tweede en Inge de derde. We zullen haar, indien nodig, helpen.

Met de bus, die op zaterdag om 16.00 uur aankomt, zullen er 64 personen komen. Dat is te veel voor de herberg; of ze allemaal naar de nieuwe herberg komen zullen we even aanzien, maar al spoedig bleek dat de oude herberg open moest. Gerard had daar inmiddels de verlichting aan gedaan. Een poosje later barstte er een hevige bui los vergezeld van onweer en grote hagelstenen. Totaal gingen 42 pelgrims naar Itzandegia, dus de moeite waard!

Inge en Gerard gingen er slapen, maar voor het zover was gebeurde er van alles. Er kwam een Canadese vrouw waggelend binnen, ze was erg moe en ze had in de nieuwe herberg verteld dat ze onderweg een man was gepasseerd die er nog niet was. Wil alarmeerde de Guardia Civil. Die kwam om 21.45 uur bij ons binnen om aan die Canadese informatie te vragen en ook aan een Duitser. Inge vertaalde dit naar de Guardia Civil.

Ook waren er nog enkele pelgrims die aan Inge hadden gevraagd, na hun aankomst uit Pamplona, of ze nog even konden eten. Dit liep natuurlijk een beetje uit de hand, om 22.50 uur kwamen ook die binnen. Om 22.45 uur hadden we 'reeds' het licht uitgedaan. We dronken in het donker nog een glas wijn en besloten toen om ook maar naar bed te gaan. Gerard trok zijn veter in de knoop en Inge scheen bij met een zaklantaarn en zowaar de knoop kwam er weer uit. We hadden een bed gereserveerd vlak bij de deur, dus als er aan de deur zou worden geklopt konden we de vermiste man direct naar zijn bed brengen.

Zondag 8 juli

Om 06.40 uur weer de Guardia Civil voor Inge. Ze wilden een legitimatiebewijs voor het proces-verbaal. Ze hadden 's nachts niemand gevonden. In de loop van de dag kwam de vermiste binnen, hij had op de berg zijn tentje opgezet en zelfs de *bomberos* hadden hem bezocht en vanwege de verschillende signalementen hem niet als zodanig herkend. Dus eind goed al goed!

We hadden een drukke dag met de schoonmaak van twee herbergen.

Vandaag geen bus. De pelgrims komen gedoseerd binnen! Misschien kunnen we de derde etage op slot houden, we zullen zien! Hans kreeg een vraag of er in de eetzaal mocht worden gezongen

en daarna was er een groep die diverse gezangen ten gehore bracht. We kregen inderdaad geen grote aantallen pelgrims, we kwamen tot 126.

Irma meldde zich per telefoon bij Wil, ze zal maandag om 12.30 uur aankomen in Saint-Jean-Pied-de-Port. We zullen haar daar afhalen. De ploeg is dan compleet.

Maandag 9 juli

Om 06.00 uur, toen de deur weer werd opengezet, kwam de zware mist je al tegemoet. Koud en mistig, arme pelgrims! Na de schoonmaak vertrokken Gerard en Piet naar Saint-Jean-Pied-de-Port om Irma af te halen die om 12.36 uur zal aankomen. We reden door de mist en na 20 minuten wachten kwam de trein aan met Irma en een hele stoet pelgrims die we waarschijnlijk morgen zullen verwachten. We hadden Pilar van La Posada al ingelicht dat we met zijn drieën wat later zouden komen. Vanaf 14.00 uur was er een constante stroom aan pelgrims en met de bus werden er 69 aangemeld. Dus dat zou betekenen dat de oude herberg weer geopend moest worden. Gerard en Hans gingen vast de voorbereidingen treffen. Hans en Wil gingen de oude herberg bemannen.

We hoorden van Marisol een mooi verhaal over een Spaanse die telefonische inlichtingen vroeg. Ze wilde de straat weten in Roncesvalles waar de herberg was. Ze luisterde slecht en dacht dat er ook een El Cortes Ingles zou moeten zijn in Roncesvalles!

Vanavond om 21.15 uur wordt er een uitleg gegeven over de camino door een jonge priester van de *Colegiata*. Hij kwam om 21.20 uur met een fles *pacharan* en een stapeltje plastic bekers en begon iedereen rondom de receptie in te schenken, ons ook. Toen begon de rondleiding. Het was mistig. Hij vertelde over Carlomagno en Roeland. Wij zeiden nog tegen hem dat de herberg om 22.00 uur sluit, doch volgens hem werd het een ietsje later en de pelgrims zouden stil binnenkomen. Om 22.25 uur werd er dan ook aan de deur geklopt en kwam de priester de pelgrims afleveren die toen in stilte hun bed opzochten. Hij kreeg de sleutel van de oude herberg van Inge te leen om ook daar nog iemand af te leveren.

Dinsdag 10 juli

Om 05.40 uur werd er een paar maal gebeld. Inge en Piet hoorden dat en dachten aan iets ergs, maar toen ze beneden kwamen stonden daar twee Japanners die na het roken van een sigaret niet meer naar binnen konden. Inge heeft ze eens goed kwaad toegesproken dat dit geen manier van doen is. In de oude herberg hebben Hans en Wil een rustige nacht gehad met 22 pelgrims.

Hans vindt elke dag € 1 euromunten die de pelgrims in de rugzakkastjes laten zitten. Mooi voor de *donativo*! Dus medehospitaleros, hier is geld te halen! Opletten en kijken dus!

De hele dag was het koud en mistig, onaangenaam weer. We hadden 158 pelgrims in huis.

Woensdag 11 juli

Om 06.00 uur deden Piet en Gerard het licht aan en de deur open: het was koud, mistig en een beetje motregen dus er werden weer poncho's verkocht. Om 06.45 uur was de Guardia Civil bij de minicamping om legitimaties te vragen of iets dergelijks, en ze wezen hierbij op het bordje 'verboden te kamperen'. Daarna gingen ze weer weg.

Het weer zal vandaag niet veel beter worden, dus natte pelgrims met de nodige wasjes! We zullen zien!

Inderdaad de hele dag slecht weer, de pelgrims kwamen nat en koud binnen. Onder hen een man uit Schotland in een kilt. Op de vraag van Gerard of dat niet koud was, zei hij dat hij alleen koude schouders had.

Ook hadden we 's middags de bomberos weer in huis. Een Zweed had bij de VVV verteld dat hij zijn neef Lucas van 19 jaar miste. De VVV belde Marisol en die schakelde de bomberos in. Na de gegevens te hebben gekregen van de vermiste, gingen ze op stap. Ze belden later dat de jongen was gevonden, hij had in een *cabana* gezeten, een oude hut voordat je aan de afdaling naar Roncesvalles begint.

Regen, regen, regen, koud, koud en koud; daar komt een man met vrouw en een kind van ongeveer twee jaar binnen, kind speen in de mond, ijsmuts op, ze waren met de fiets met aanhanger. Marisol keek ernstig, doch ze beweerden dat het geen probleem zou geven. Het kind sliep vast.

Ten slotte vlak voor de sluiting een Spaanse die niet wilde betalen, ongastvrij zei ze! Wil sprak op haar in en ze betaalde uiteindelijk € 10 om toch binnen te mogen slapen. Toen wilde ze met haar schoenen naar boven. Al met al een moeilijke patiënt, die eenmaal boven op de derde verdieping, op een stoel bleef zitten. Beetje gestoord iemand!

We hebben 173 gasten in huis.

Donderdag 12 juli

Hoera, de zon schijnt, eindelijk geen mist en motregen!

Er is niet veel te vertellen, 's ochtends kwam er een pelgrim die slecht had geslapen, hij had tussen twee verkopers van houtzaagmachines gelegen! 's Middags kwam er een oudere pelgrim van 61 jaar die zo'n beetje onder zijn rugzak bezweek, wel 25 kilo zwaar. Hij had er knieproblemen van gekregen en voor een dokter zou hij de volgende morgen met de bus naar Pamplona gaan.

's Avonds was er weer een *charla*. De jonge priester, Juan Carlos, kwam weer met de pacharan en ging met 30 mensen op pad, waaronder Inge, Piet en Gerard. Hij vertelde van de geschiedenis van Roncesvalles. We bezochten de kerk, de sacristie en de crypte, zelfs mensen uit de omgeving kennen die niet. Er waren zelfs originele muurschilderingen, vervolgens de hal van het klooster en de binnenplaats. Hierna vertelde hij iets over de Silo de Carlomagno en de oude Jacobuskerk. Gerard stelde voor om ook de oude herberg te bezichtigen, wat hij graag accepteerde.

Om 22.40 uur waren we weer terug bij de herberg en ging ieder in het donker naar boven.

Vrijdag 13 juli

Het belooft een mooie dag te worden, de zon komt op boven de bergen, daar kun je van genieten 's morgens om 06.30 uur.

Geen moeilijke pelgrims vandaag, alleen maar leuke!

's Middags kwam Don Juan Carlos met zijn iPad om door ons zijn tekst te laten controleren. Hij had een tekst voorbereid in het Spaans en onder elke zin de Engelse tekst die hij wilde laten controleren door ons. Ook moesten we de tekst hardop voorlezen.

's Avonds was er weer een charla, natuurlijk weer voorafgegaan door een pacharan. Hij begon met 15 pelgrims waaronder Wil, Hans en Irma en toen hij weg was met deze groep meldden zich nog een vijftal die door Gerard naar het klooster werden gebracht, zodat ze zich nog konden aansluiten. Om 22.45 uur was de sessie beëindigd, na een afzakkertje in de bar van het hotel.

Toen Gerard om 22.30 uur nog even beneden ging kijken kwam er een pelgrim, de vader van een zoontje van zeven jaar die samen naar Pamplona gaan lopen, naar beneden. Hij wilde nog een sigaret gaan roken. Gerard heeft hem naar boven gestuurd en gezegd: 'Morgen om 06.00 uur rook je maar een sigaret!'

Zaterdag 14 juli

Ja, om 08.00 uur weer iedereen vertrokken. Het is bewolkt en een beetje motregen.

Om 12.00 uur toevallig in de herentoilet een pelgrim aangetroffen die zich wilde gaan scheren. Hem gezegd dat eerst om 14.00 uur de herberg open is en hij dus naar beneden moest gaan. Hij pakte zijn boeltje bij elkaar en verliet de eerste etage.

Verder niet veel te melden, met de bus 60 pelgrims aangemeld.

Verder op de minicamping twee tentjes en twee Zweden die geen € 10 wilden betalen. Ze besloten buiten tegen de muur te gaan slapen in de openlucht achter de herberg.

's Avonds ook weer een charla met 30 geïnteresseerden. Gerard kreeg onderweg in het klooster van Don Juan Carlos een volle fles pacharan om nog enige pelgrims, die nog geen welkomstdrankje hadden gehad, een glas te geven. Om 22.20 uur weer terug bij de herberg.

Zondag 15 juli

De twee Zweden lagen onder het grote wasrek achter de wasserette en hadden goed geslapen. Alternatieve mensen die een kopje water niet in de magnetron wilden verwarmen. Om 08.00 uur belde er een Italiaans stel aan. Ze hadden twee dagen gereisd en kwamen van Sicilië en hadden nauwelijks geslapen. Niet in staat verder te gaan heeft Inge ze naar de dependance gebracht om even bij te komen.

's Avonds om 20.00 uur was er een gitaarconcert in de kerk. En de pelgrims bleven maar komen zodat de oude herberg weer open moest. 27 pelgrims brachten er de nacht door.

Maandag 16 juli

Het is vandaag de eerste lekkere dag, geen mist en koude wind.

Met de bus worden er 80 mensen aangemeld, dus een extra bus. De oude herberg moet weer open en er overnachten 26 pelgrims. We hebben ook twee tentjes buiten op de minicamping en er is een Belg die in de openlucht wil slapen. Hij legt zijn matje en slaapzak om 21.45 uur achter de herberg in het zachte gras en zal zo de nacht doorbrengen.

Dinsdag 17 juli

Om 06.15 uur komt er een pelgrim naar beneden, zeer nerveus. Hij vertelde een verhaal, half in het Spaans, half in het Engels. Gerard dacht dat er bedwantsen waren, doch Inge hoorde hem uit en het bleek dat hij door de kat van de burens was gebeten. Hij dacht dat dit voor hem het einde van de camino zou zijn. Inge stelde hem gerust en verwees hem naar de medische post in Burguete. Daar zouden ze hem misschien een tetanusinfectie geven.

Vanmorgen ook bijzondere mensen die vertrokken, een man met grote rugzak op de step en een andere op blote voeten!

Vanavond hebben we weer diverse mensen die buiten willen slapen, drie tentjes en vier jongens die in hun slaapzak in de openlucht gaan slapen. Om 21.15 uur was er ook weer een charla.

Woensdag 18 juli

Vanmorgen er flink tegenaan, we moeten om 10.30 uur klaarstaan voor een tocht in de omgeving met Don Juan Carlos. Prachtige tocht door de Pyreneeën vanuit Ibañeta over smalle wegen met een stop in Banca dat in Frankrijk ligt. We waren om 13.00 uur terug en konden dus direct aan tafel voor ons middagmaal. Daarna stroomden de pelgrims weer binnen.

Op een zeker moment hoorden we een kat miauwen, het bleek een klein poesje te zijn die door een Franse jongen was meegenomen uit de bergen. Inge bracht dit kleine beestje naar buiten, wat haar wel aan het hart ging; je kunt hier geen katten houden.

Op het *campamento* overnachten in zeven tenten scouts. De bus kwam 30 minuten te laat met 45 pelgrims, we konden iedereen in de nieuwe herberg onderdak geven. Het was vandaag een warme dag met wel 33 graden.

's Avonds was er weer een charla. Inge en Gerard gingen weer eens mee en na het bezoek aan de kerk gingen we de toren beklimmen. Wel een beetje gevaarlijk met 32 mensen in het donker die smalle wenteltrap beklimmen. Hierna heeft Gerard nog aan twee Duitse jongens de oude herberg laten zien, hadden we hen beloofd.

Al met al werd het toch weer aardig laat.

Donderdag 19 juli

Om 06.00 uur weer mistig en koud, wat een verschil met gisteren. Later klaarde het weer op zodat we de koffie bij Sabina op het terras konden nuttigen.

Er zijn 39 reserveringen voor de oude herberg, dus daar moet weer iemand naar toe. We zullen zien hoe laat deze groep komt.

Om 16.45 uur komt er een blinde man aan uit Malaga. Hij is per e-mail aangemeld bij Gerard door zijn Spaanse loopmaatje uit Malaga, met het verzoek om hem enige aandacht te geven en zo nodig hulp te verlenen. Hij werd begeleid door een jonge vrouw die echter bij een andere groep hoorde.

Er kwamen twee bussen. Een met 40 personen en een bus met 39 begeleide jongeren. Beide kwamen om 19.10 aan. Om 22.00 uur lag iedereen in de oude herberg in bed.

Het is donderdagavond 22.15 uur en we nemen er eentje op de goede samenwerking tijdens de afgelopen periode. Gerard Konings is al aangekomen en we zullen morgen onze aflossers met open armen ontvangen.

Het was weer goed om hier te zijn en te worden verwend met al die heerlijkheden die ons werden aangeboden. We hebben in deze periode 2560 pelgrims een bed kunnen bieden.

Morgenvroeg nog even een laatste poetsbeurt en dan is het voor onze opvolgers.

Week 30-31: 20 juli - 4 augustus 2012

Hospitaleros: Clariet Goedhart, Gerard Konings, Herman Holtmaat, Annelies Ramakers, Theo Remkes

Aantal pelgrims: 2766 (2011: 3406)

Vrijdag 20 juli

Na een vlotte overdracht op vrijdag gelijk aan de slag! We zaten er weer snel in en kwamen tot een voorlopige werkverdeling.

Een komen en gaan van mensen, de een moe of uitgeput, de ander nog redelijk fris.

Het weer was niet zo best: koud en nat. Dus de wasmachines en drogers draaiden volop. Gezellige praat met de handwassers en veel lol!

Een rustige nacht, uitgezonderd voor Herman die in de ruimte voor de hospitaleros op de tweede verdieping 's morgens even na vijven theezettende pelgrims aantrof.

Buiten mistig, donker en koud door de harde wind, een graad of tien en dat eind juli.

Zaterdag 21 juli

Zaterdagochtend een Belgisch stel. Zij niet in vorm, hij met een gigantische rugzak: loodzwaar, allerlei kampeerspul, geadviseerd om toch maar lichter op pad te gaan. Een kratje gevuld en adressen uitgewisseld. Verbazing over hoe en waarmee mensen op pad gaan.

Afscheid genomen van de vorige groep, zij keerden met een tevreden gevoel huiswaarts.

De ochtendwerkzaamheden verliepen vlotjes en de koffie bij Paco smaakte goed.

Om 13.00 uur aan tafel, het is dooreten geblazen om op tijd Marisol te kunnen aflossen.

Het ritme zit er na een dag al in. Geen echt moeilijke dingen, de pelgrims laten de eetzaal netjes achter.

De tafel met gevonden voorwerpen beneden in de gang geplaatst en daar ook een tafel voor het *libro de oro* gezet. We zien er nu regelmatig mensen in schrijven! De masseerstool ook een andere plek gegeven. Wij zijn tevreden met het resultaat!

Maandag 23 en dinsdag 24 juli

Al twee dagen stralend weer, heerlijk!

Gisteravond een Israëliische familie ontvangen; vanmorgen liep een van hen met dozen eieren naar de keuken! Het duurde wel even voordat ze op pad waren!

Gerard heeft inkopen gedaan voor morgen. Jacobusnaamdag vieren we met een glaasje en een hapje. Patxi vond het een leuk initiatief en bood alle medewerking.

Nagekomen verslag Theo Remkes

Uit alle macht heb ik geprobeerd om op tijd voor de overdracht in Roncesvalles te zijn. Omdat ik alleen reed vanuit Noord-Nederland, is me dat net niet gelukt. Ook kreeg ik problemen met mijn

voorremmen. Ja, dan word je iets voorzichtiger!

Gerard had mij als nieuweling ingedeeld bij een aantal doorgewinterde hospitaleros, waaronder Gerard zelf. Eigenlijk viel ik als reservist in voor een ander. In korte tijd komt er een hoop op je af en daarom was de kennis en ervaring van mijn medehospitaleros erg handig.

Een jaar eerder was ik hier als pelgrim op weg naar Santiago en nu gepromoveerd tot sleutelbewaarder, gastheer, vraagbaak en steun en toeverlaat bij lichamelijk, maar ook psychisch en emotioneel ongemak.

Na enige dagen de kunst afkijken, mocht ik van Herman in de rustige uren 'stage lopen' in de kist. Dat was eigenlijk meer 'stage zitten'. Achteraf wel opmerkelijk vond ik, dat er in de late middag- en avonduren 'wonderlijke vogels' langskwamen met wonderlijke verhalen. Zo meldde zich een groepje jonge Fransen met een heel verhaal dat ze geen geld hadden om een bed af te rekenen. Dat is spijtig. Bij mij rinkelen dan allerlei bellen in het achterhoofd. Nadat ze iets gedronken hadden bij La Posada of Sabina, kwamen ze terug en beschikten ze wel over geld. Dat bewijst dat er nog steeds wonderen gebeuren in Roncesvalles.

In de loop van de avond komt een van hen terug en wil zijn bedreserveringsbewijs weer omruilen voor € 10. Weer hoor ik een heel ingewikkeld verhaal over zijn vrienden die in het restaurant zaten te eten, maar waar hij nu geen geld voor had. Weer rinkelden de bellen in mijn achterhoofd. Kort en goed: ik gaf hem geen geld terug, waarna ik het verwijt kreeg dat hij nu niet kon eten en met grote honger naar bed moest. Dit alles was mijn schuld. Tot op heden voel ik geen wroeging.

Betere herinneringen bewaar ik aan een Duitse vader met dochter en een hond. De stemming tussen beiden was door familieomstandigheden ernstig verstoord, vertelde de vader mij. Mijn mededeling dat een Spaanse herberg en een *Hund/perro* een ongelukkige combinatie vormt, maakte het nog zwaarmoediger. Voor deze nacht bood ik ze een oplossing aan die goed uitpakte, want de volgende morgen kwam vader me opgetogen vertellen dat de lucht tussen beiden geklaard was en dat ze goed geslapen hadden. Kijk, daar doe je het voor.

Soms kreeg ik wel eens het idee dat ik met een schoolklas oude pubers op schoolkamp of werkweek was. Bijvoorbeeld, die avond toen ik om 22.00 uur een zeer luidruchtig telefonerende Spaanse dame van middelbare leeftijd sommeerde om niet nog eens een nieuw nummer in te toetsen en haar letterlijk bij de schouder richting de trap dirigeerde. Tja, een pelgrim moet leren zich aan het regime van de camino te onderwerpen, nietwaar?

Gerard verzon ondertussen steeds meer oplossingen om de werkkasten beter in te delen. Zodoende had ik nog wat zaagwerk te verrichten. Het blijkt dat een goed setje handgereedschap (en dus geen kapotte accu's) van grote waarde is.

Het ontpluizen van de filters van wasmachines en drogers bleek ook een dankbaar karweitje. Je kon er een trui van breien!

Na mijn 14 dagen hospitaleren ben ik per bus via Pamplona naar Irun gegaan om aan mijn tweede pelgrimage naar Santiago te beginnen. Ditmaal via de Camino del Norte en de Camino Primitivo. Op 22 september kom ik voor de tweede keer in Santiago aan om Jacobus in de armen te vallen ..., nou ja, ... eigenlijk kun je zijn rug op, haha. Het klinkt wat oneerbiedig, maar zo bedoel ik het niet hoor!

Week 32-33: 3 augustus - 18 augustus 2012

Hospitaleros: Harry Collignon, Hanny Rennen, Frans Weijzen, Marga Falke, Wim Kielen, Irene Engelhard, Martje Bont

Aantal pelgrims: 2877 (2011: 3420)

Woensdag 8 augustus

Wij hadden elkaar ontmoet op de startdag in Amersfoort, maar herkenden elkaar niet meteen op het vliegveld in Rotterdam van waaruit we vlogen naar Biarritz. We reisden samen verder en overnachtten gezellig bij Huberta in Saint-Jean-Pied-de-Port. Vrijdag arriveerden we al in Roncesvalles waar we de overdracht kregen van de scheidende ploeg.

's Morgens ingewerkt in het schoonmaken en in de schema's (4-4, 4-4, 3-3, 3-3) en toen Theo na de koffie vertrok voelden we ons klaar voor de klus die ons wachtte.

Als eerste zijn we de uitdaging aangegaan om de lakens (met veel bruine kringen erin) uit de oude herberg te wassen. Een scheutje chloor doet wonderen, ze zien er weer spic en span uit en het is zo ook prettiger om de bedden uit te geven.

De oude grijze herberg is iedere avond open geweest, gisteravond was het recordaantal bezoekers van dit jaar tot nu toe: 357 pelgrims. De 'oude grijze' heeft iedere avond vol gezeten, de overloop is al gebruikt en de cabines ook.

Wij werken als team plezierig met elkaar en iedereen mag zijn wie hij/zij is. Zo hebben wij in ons team twee keukenprinsessen die ons de heerlijkste gerechten voorzetten. Zo lekker dat iedereen al gegroeid is.

Verder is er een collega die heel precies is in schoonmaakwerk. Soms is ze er van overtuigd dat ergens een zwart vlekje is, dat ze dan voorts niet terug kan vinden ...

Wij proberen de pelgrim ook te laten zijn wie hij/zij is, maar soms is dat lastig. Zo waren er wandelaars met honden, dronken mensen, laatkomers en een man die zo onderkoeld was dat hij amper nog kon spreken. De man trilde en klappertandde, Wim heeft hem uitgekleet en gedoucht en hij knapte gelukkig op. Hij was dankbaar. Zo ook een paar moeders met baby's/kleine kinderen. We zijn voor dilemma's komen te staan bij een zieke vrouw die niet nog een nacht mocht blijven. Kortom, de tijd vliegt en er gebeuren elke dag onverwachte dingen. Saai is het niet.

Een verbeterpunt: we hadden een avond na 22.00 uur een pelgrim aan onze deur toen wij nog even de dag doornamen met een wijntje en een kaasje. De pelgrim klaagde over ons lawaai. Kan de deur van onze kamer geïsoleerd worden?

Zaterdag 11 augustus

Vanaf dag één vonden wij het woord 'kist' niet zo gelukkig gekozen voor onze werkplek beneden. We hadden associaties met doodskisten en zo en gingen op zoek naar een geschikter woord. En toen deed zich de volgende ontmoeting voor:

Collega Hanny zat 's avonds in de kist en kwam in gesprek met een oud Canadees echtpaar dat haar vertelde dat ze die dag engelen hadden gezien. Hanny hoorde het aan en luisterde aanvankelijk enigszins sceptisch. Het echtpaar vertelde dat het er naar uitzag dat zij, met een te zware rugzak, de tocht vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port niet zou redden. Twee jonge jongens kwamen voorbij en namen de zware bekapping van haar over. Bij het riviertje bij onze cabines hadden ze de rugzak weer neergezet en voordat het echtpaar ze had kunnen bedanken waren de

jongens alweer verdwenen. Diep onder de indruk waren de Canadezen en inmiddels onze collega Hanny ook, ze noemden haar de volgende ochtend bij het afscheid ook een engel op hun pad, omdat ze met zoveel aandacht had geluisterd.

Deze ontmoeting deed ons unaniem besluiten om onze werkplek 'de kist' om te dopen naar de 'Engelenbak'.

Donderdag 16 augustus

Twee mensen van de nieuwe ploeg zijn gisteren gearriveerd uit Saint-Jean-Pied-de-Port, morgen nemen zij onze taken over. De weken zijn omgevlogen voor ons. We hebben veel gedaan als groep: gewandeld, museum bezocht, naar Burguete geweest, rondgeleid in het huisje van de vogelaar, de dame achter de kassa van het museum op haar verzoek rondgeleid in onze herberg of gewoon 'gelummeld' met een boek op het grasveld bij de deur.

Wij hebben nog een afscheidsritueel gedaan, een zogenoemd 'complimentenrondje'. Iedereen kreeg zes strookjes papier en schreef voor de collega's in de groep een compliment. We hebben die complimenten niet met elkaar gedeeld, dat hoefde ook niet, maar het is een leuk aandenken aan deze goede tijd.

Het was voor bijna iedereen in onze groep voor het eerst dat we hospitaleerden, de ervaring was dermate positief, dat we overwogen of we het volgend jaar nog eens gaan doen. Wij wensen de families Krommenhoek, In 't Veld, Tonny, Hetty en Henry een goede tijd toe waarin de zon vaak voor jullie zal schijnen.

Week 34-35: 17 augustus - 1 september 2012

Hospitaleros: Rob & Margo Krommenhoek, Tonny Willems, Henry Artz, Henk in 't Veen, Herman in 't Veen, Hetty Veenstra

Aantal pelgrims: 2765 (2011: 2846)

Woensdag 15 augustus

Op deze woensdag arriveerden we (Henry en Tonny) om 15.00 uur in Roncesvalles. De oorzaak dat we zo vroeg aankwamen was dat Transavia alleen op woensdag vanaf Rotterdam naar Biarritz vliegt. Nadat we ons gemeld en kennisgemaakt hadden met de hospitaleros Harry Collignon, Hanny Rennen, Frans Weijzen, Marga Falke, Wim Kielen, Irene Engelhard en Martje Bont, hebben we onze intrek genomen in de dependance. Het was mooi weer en we konden ons tijdens onze vrije tijd tot vrijdagmiddag goed vermaken door het maken van wandelingen en terrasjes te pikken in onder andere Burguete. Om de zittende hospitaleros niet te storen hebben we ons nadrukkelijk niet laten zien in de refugio.

Vrijdag 17 augustus

Voor de middag kwamen Henk, Herman, Rob, Margo en Hetty aan. We hebben ons kunnen installeren in de hospitalero-appartementen die schoon werden opgeleverd. Na de gezamenlijke lunch in Casa Sabina en het uitwisselen van de werkzaamheden hebben we om 14.00 uur de zittende ploeg afgelost en zijn met het hospitaleren begonnen. Op deze dag moest gelijk al de oude *albergue* open.

Dinsdag 21 augustus

Om 09.30 uur arriveerden Joost Bol (voorzitter van het NGSJ) en Toine van Moorsel (bestuurslid NGSJ) voor een officieel bezoek aan het klooster en de *albergue* van Roncesvalles.

Tonny Willems heeft de gasten in de receptie van de *albergue* voorgesteld aan Don Jesús Idoate Gil (de prior) en Patxi en Eburne Echeverría (administrateurs van het klooster). Don Jesús en Patxi spraken hun dankbaarheid uit voor de inzet van de Nederlandse hospitaleros. Na de ontvangst heeft Tonny de bestuursleden alle onderkomens van het klooster laten zien: de nieuwe herberg Aterpea, de oude herberg Itzandegia, de overloop/dependance en het *campamento*. Bij deze rondleiding ontmoeten ze toevallig de oude Prior Don Jesús Labiano, deze heeft ons de oude bibliotheek laten zien uit het einde van de negentiende eeuw, heel interessant. De bibliotheek bevindt zich op de eerste verdieping van Casa Prioral. Na een gezamenlijke lunch in La Posada heeft de delegatie de gang van zaken bekeken van het hospitaleren: het ontvangen en inschrijven van de pelgrims, de toewijzing van de bedden, het wassen van de kleding van de pelgrims, enz. Er waren enkele opmerkingen: de hospitaleros moeten beter herkenbaar zijn (dit kan worden gerealiseerd door het dragen van badges met logo en naam van het NGSJ en uniforme T-shirts met logo en opdruk 'Hospitalero'), er ontbreekt een goed handboek, en het geven van meer informatie over de volgende etappes is gewenst.

Op woensdagmorgen 22 augustus na het ontbijt hebben Joost en Toine ons bedankt voor de gastvrijheid en vertrokken ze naar Nederland. [zie ook pagina 52]

Woensdag 22 augustus

Het is vrij druk met de pelgrims. Tot nu toe goed en droog weer gehad, dit scheelt met kleding wassen. Een groep van 20 personen met een monnik kwam uit Tsjechië gelopen en wilde gratis slapen. Ze waren met tenten maar wilden geen € 3 per tent betalen. Ze vertelden dat ze met € 7,50 per persoon per dag rond moesten komen en dat kloosters hun gratis onderdak moesten verschaffen. We hebben hun verzocht om naar een camping in Burguete te gaan. Dit hebben ze niet gedaan maar ze hebben hun tenten opgesteld op het veld achter de toilet- en doucheunit van het campamento. Toen we dit ontdekten hebben we het maar zo gelaten. Ze hebben geen gebruik kunnen maken van het sanitair omdat we die op slot hebben gelaten, en terecht. Niet betalen en toch gebruik maken van de faciliteiten die dan weer schoongemaakt moeten worden door personeel van het klooster, kan niet. Het weer begon 's avonds te verslechteren met veel regen, 's nachts hadden we zwaar onweer. Waarschijnlijk is door blikseminslag de computer van de hospitaleros gecrasht. Hierdoor zijn veel gegevens verloren gegaan, ook onze notities. In het vervolg back-ups of kopieën maken.

Vrijdag 24 augustus

Tonny brengt een bezoek aan het graf van brandweercollega José Ramón Echeverría. Ramón, bekend als Ramontxo, was brandweerman in Burguete. Naar aanleiding van een val van een brandweerwagen bij een oefening op 8 november 2011 is hij in coma geraakt en na 38 dagen op 16 december overleden, twee maanden voor zijn pensionering. Hij was 57 en heeft zijn hele leven als professional bij de brandweer van Burguete gewerkt. Ramontxo was de oudste van de tien broers, was getrouwd, en had twee kinderen, Laura en Pablo.

Ramón is geboren in Roncesvalles op de plaats waar nu de appartementen zijn van de hospitaleros, dat waren vroeger woningen. Hij woonde in het grote huis achter de oude albergue Itzandegia. Ramón was een vriendelijke, beminnelijke man waar je altijd op kon rekenen als er wat in de albergue gerepareerd moest worden. Als je gereedschap of ander materiaal nodig had kon je het van hem krijgen. Tonny heeft met hem geklust in de albergue en veel over de

brandweer gepraat, zelfs meegeholpen bij een inzet van de brandweer bij de albergue door wateroverlast van smeltende sneeuw. Achtergelaten gas- en benzinetankjes door pelgrims in de albergue werden naar hem toegebracht die dan vernietigd werden door de brandweer. Als Ramón vrij had bij de brandweer hielp hij het klooster met allerlei dingen, zoals grasmaaien, legertenten opzetten en afbreken op het campamento (voordat er containers stonden). Zijn grootste hobby was jagen. Zijn zoon Pablo werkt nu als klusjesman in het klooster. Doordat Ramón in

Roncesvalles is geboren mocht hij bijgezet worden in de Silo de Carlomagno. *Qué descanse en Paz.*

Maandag 27 augustus

Frans Brons, zijn zoon en twee kleinzonen kwamen te voet vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port voor een overnachting in de albergue. Toch fantastisch dat je je zoon en kleinzonen kunt laten zien dat opa van 79 jaar nog niet verpieterd is. We hebben de speciale gasten vier bedden aangeboden op de derde verdieping. Na een goede nachtrust zijn ze 's morgens vertrokken richting Pamplona met een 'buen camino' van de hospitaleros. Frans gaat niet verder dan Pamplona, omdat hij op donderdag 30 augustus weer terug wil zijn in Roncesvalles om te hospitaleren.

Donderdag 30 augustus

Vanmorgen om 07.30 uur is een Spaanse mevrouw uit Valencia bij het beklimmen van het bovenbed uitgegleden en naar beneden gevallen. Ze wilde even kijken of er nog spullen op het bed lagen. Ze klaagde over pijn in de nek, arm en heup. Herman heeft haar op een stoel gezet en de andere hospitaleros van het ongeval in kennis gesteld, de man van de vrouw was hevig ontdaan. Het zag er vrij ernstig uit omdat ze veel last had van haar arm en nek. Tonny heeft 112 gebeld en uitgelegd wat er gebeurd was en welke locatie het betrof. Voordat ze opdracht geven aan de ambulance om naar de albergue te vertrekken moest er nogal wat uitgelegd worden: wat is er gebeurd, wat zijn de klachten, kan ze nog lopen, enz. In ieder geval, ze stuurde een ambulance. Henk ging alvast naar de openbare weg om de ambulance op te vangen. Bij de deur aan de achterkant van de albergue stopte de ambulance. De ziekenbroeder en -zuster stapten uit en namen een brancard mee. Bij het slachtoffer gekomen bekeken ze de klachten en brachten een nekspalk aan. Er werd besloten dat ze afgevoerd wordt naar het ziekenhuis in Pamplona. Doordat de lift te klein is voor de brancard en de broeders liever niet de trap wilde gebruiken, moest er een zitbrancard uit de wagen gehaald worden. Het transport met de bewuste brancard via de lift ging goed. Onder in de gang werd er van brancard gewisseld om zo het slachtoffer liggend naar de ambulance te brengen. De man van het slachtoffer is met zijn eigen auto naar Pamplona gereden. Tot overmaat van ramp vond Henk nog een portemonnee met creditcards van de Spanjaard die later door hem is opgehaald. Hij klaagt het klooster aan omdat de bovenbedden geen handgrepen hebben. De vrouw heeft drie dagen in het ziekenhuis vertoefd.

's Avonds is Frans Brons met de bus uit Pamplona aangekomen.

Vrijdag 31 augustus

De laatste dag van het hospitaleren is aangebroken. We kunnen zeggen dat alles redelijk is verlopen. Henk noteerde uit welke landen de pelgrims kwamen, dit waren 47 nationaliteiten. De nieuwe hospitaleros Frans Brons, Mieke Huson, Han Pronker, Gerhard Surink, Clazien Rietveld en Tijmen Stoof hebben zich ondertussen gemeld. Na de lunch in La Posada vond de aflossing plaats. Henk en Herman zijn die middag met de taxi vertrokken naar Saint-Jean-Pied-de-Port. Rob en Margo zijn op zaterdagmorgen met de bus naar Pamplona gegaan en vandaar doorgereisd naar León om te voet verder te gaan naar Santiago. Hetty, Henry en Tonny zijn zaterdag als laatste vertrokken met de taxi naar Saint-Jean-Pied-de-Port, om met het boemeltje naar Bayonne en met een taxi naar het vliegveld van Biarritz te gaan. Het waren twee weken van hard werken in Roncesvalles, maar desalniettemin hebben we ook leuke dingen meegemaakt.

‘Men is blij met ons’

Bezoek van bestuursvoorzitter Joost Bol en Toine van Moorsel aan Roncesvalles

Aanleiding

Het bestuur was nog nooit officieel op bezoek bij het klooster geweest, en bij de opening van de nieuwe herberg in Roncesvalles in februari 2011 was het door late wijziging van de datum niet mogelijk.

Wat feitjes van het bezoek

Maandag 20 augustus vertrokken Joost Bol en Toine van Moorsel naar Zaragoza en de volgende dag – na een overnachting in een motel in Castejon – waren we om 09.30 uur in Roncesvalles.

Enige verwarring direct in het begin. Don Jesús Idoate Gil (de prior) zou pas woensdagmorgen kunnen, maar plotseling moest alles om en kwam hij met Patxi en Eburne Echeverría (beiden *administradores* de la Colegiata de Roncesvalles). We hebben een poosje staande in de ontvangsthuis van de herberg met hun gesproken.

Don Jesús en Patxi spraken beide hun dankbaarheid uit voor de inzet van de Nederlandse hospitaleros met hun bijna vanzelfsprekende gastvrijheid, manier van aanpakken en talenkennis. Het klooster zou echt niet anders willen dat het werk zo door blijft gaan met wederzijds respect, vertrouwen en openheid.

Joost bracht onder de aandacht dat onder andere door een Duitse journalist en schrijver van een Duitstalig boekje over de camino toch genuanceerd over Roncesvalles en het klooster gedacht werd, ook ten aanzien van de overnachtingprijs van € 10. Patxi reageerde onder andere met de opmerking dat in 2011 € 30.000 nodig was voor verwarming. We weten intussen ook via onze eigen werkgroep dat € 3 van elke € 10 voor rente en aflossing wordt gebruikt.

De oude prior (ook een Don Jesús) heeft ons de bibliotheek laten zien en gaf met zijn eruditie toelichting over het kostbare erfgoed dat Roncesvalles is. Dat gaf Joost weer gelegenheid hem te bedanken voor het uitlenen van twee kostbare stukken ter gelegenheid van ons jubileum. In een dik half uur nam Don Jesús ons mee door de geschiedenis van Roncesvalles vanaf de twaalfde eeuw.

Die dag nog de dagelijkse pelgrimsmis bijgewoond en na sluitingstijd van de herberg wat nagepraat over de ervaringen over en weer.

De volgende morgen na het ontbijt afscheid genomen van de hospitaleros (Rob en Margo Krommenhoek, Henry Artz, Henk en Herman in 't Veen, en in het bijzonder Tony Willems die ons begeleid heeft), terug naar Zaragoza en in de namiddag nog wat cultuur 'gesnoven'. Zeker de prachtige kathedraal van Maria Pilar en de daar aanwezige connectie met Jacobus zijn de moeite waard om eens als onderwerp te dienen voor een lezing door bijvoorbeeld Mireille Madou. (*Zaragoza candidato Capital Cultural en 2016*).

Resultaat

We hebben nu ook de eigen ervaring wat de 'mensen' (klooster, medewerkers, La Posada en Casa Sabina) in Roncesvalles vinden en ervaren van de hospitaleros en het NGSJ. 'Men is blij met ons.'

De gesprekken tijdens de officiële kennismakingen waren open en vriendelijk. Door daarna ook bijna een hele dag mee te 'werken' met de hospitaleros kregen we een goede indruk wat er in zo'n grote herberg allemaal gedaan moet worden.

Conclusies

- Wij zijn onder de indruk van de inzet van de hospitalero's en de organisatie door de werkgroep. De klik tussen pelgrims en hospitaleros is voor verbetering vatbaar.
- Marisol zit ook met het misbruik door toeristen die goedkoop willen overnachten. Maar zolang iedere refugio (ook Roncesvalles) aan iedereen voor € 1 à € 2 een pelgrimspas verstrekt is het lastig om dit echt uit te bannen. Apert misbruik wordt geweigerd.
- Voor de werkgroep hebben we een aantal voorstellen/verbeterpunten om in overweging te nemen.
- Voor het bestuur mogen we gaan nadenken over onze aanwezigheid in Roncesvalles als de laatste paters het licht uit doen en het *gobierno* van Navarra zeer waarschijnlijk Roncesvalles (nog meer) zal bezien door de bril van het toerisme. Ook 'munitie' blijven verzamelen voor de opmerkingen en bezwaren die deze en gene maken over Roncesvalles.

Munitie

- Het betreft hier niet alleen de services die geleverd worden maar mogelijk ook een beetje het in standhouden van een christelijk erfgoed.
- Door toename aantallen pelgrims kon oude herberg de capaciteit niet meer leveren.
- Oude herberg niet veilig genoeg.
- Nieuwe herberg voldoet meer aan de eisen van deze tijd.
- Nieuwe zaalstructuur: open en toch meer privacy.
- Lockers bij elk bed: verhoging veiligheid voor persoonlijke spullen.

Aantal voorstellen/verbeterpunten voor werkgroep

- Logo en naam van NGSJ op badges gebruiken.
- T-shirts (opdruk 'hospitalero' en idem logo etc.) om herkenbaarheid van de hospitaleros te vergroten. (bij bulkinkoop twee per hospitalero uit budget genootschap?).
- In 'handboek' voor hospitaleros informatie opnemen over relatie met klooster en positie van Patxi en Marisol.
- Ook suggesties voor diverse reismogelijkheden (vliegtuig, trein, auto, ophalen in Saint-Jean-Pied-de-Port etc.). Alleen vertellen blijkt niet voldoende.
- Een schoonmaakrooster voorkomt dat opvolgers niet weten wat de voorgangers hebben gedaan.
- Informatie over volgende etappes en (particuliere) refugio's (zichtbaarder) ophangen.
- Op bedden leaflet met welkom door klooster en hospitaleros (uit Nederland), nog wat huisregels en wensen voor een goede camino, en bereikbaarheid voor vragen. Met een chocolaatje een extra warm welkom en pr voor ons genootschap. (budget genootschap?).

Week 36-37: 31 augustus - 15 september 2012

Hospitaleros: Frans Brons, Mieke Huson, Han Pronker, Gerhard Surink, Clazien Rietveld, Tijmen Stoof

Aantal pelgrims: 3755 (2011: 3040)

Vrijdag 31 augustus

Wisseling van de wacht

Frans en Tijmen zijn eerder gearriveerd omdat ze - onafhankelijk van elkaar - hebben gewandeld. Tijmen heeft 'een rondje' gelopen via de Somport-pas. Frans heeft met zoon en twee kleinzonen van Saint-Jean-Pied-de-Port via Roncesvalles naar Pamplona gelopen - ze passeerden als pelgrims Roncesvalles waar ze van de zittende hospitaleros een vipbehandeling kregen. Clazien, Han, Mieke en Gerhard komen in Gerhards auto om 09.30 uur aan na de nacht in de herberg van Huberta en Arno te hebben doorgebracht. Eerst maar even naar Paco voor een koffie, dan kan de afgeloste groep nog even rustig afronden en inpakken. Het weerzien met Paco is allerhartelijkst en een verse bak koffie smaakt ons goed.

Even later komen Tijmen en Frans binnenzetten. Ons ploegje is compleet. Dan is het pas echt hospitalero-koffietijd en verschijnt, een voor een, de oude ploeg bij Casa Sabina. We maken kennis en worden vergast op een paar aardige anekdotes. Een daarvan is dat ze blikseminslag hebben gehad, en dat de computer het niet meer doet. Ze hebben over het geheel genomen goed weer gehad, met maar een paar buitjes en het weer van vandaag is voor hun doen dan ook uitzonderlijk, 13 graden en regenachtig.

Na de koffie met echte Baskische koekjes krijgen we de rondleiding voor de nieuwe hospitaleros. We beginnen bij de oude herberg, voor een aantal van ons een plezierig weerzien, voor anderen een eerste kennismaking.

We krijgen een paar nuttige aanwijzingen en vooral de aanbeveling voor het toewijzen van de bedden is indrukwekkend. Dan op naar het klooster. We ontmoeten Patxi en Edurne, ook een hartelijke ontmoeting.

Edurne gaat de vijftiende trouwen!

We zien de kist, de algemene ruimtes, de verdiepingen en de werkkasten, alles wordt keurig uitgelegd. In de kist zit voor ons een nieuwe kracht, Ander. Hij zal deze de komende dagen bezetten. Ik probeer Herman en Henk nog te helpen met het aan de praat krijgen van de computer, maar hoewel we iedere keer Windows weer zien starten, hebben we weinig succes.

Eten bij La Posada, we zijn een ‘*monton* mensen’, zeggen ze daar. En dan is het de hoogste tijd om aan de slag te gaan. We roepen ons eerste ‘schoenen uit’, zetten onze eerste stempels en nemen de eerste was aan. Het is vandaag regenachtig en koud, dus er wordt veel gewassen. We krijgen nog zo’n 70 mensen in de oude herberg, dus Tijmen mag vannacht op zijn favoriete plekje slapen.

We horen de eerste pelgrimsverhalen.

Zo is er een Duitser die vraagt of er in de oude herberg een raam open kan tegen de stank, maar hij weet donders goed dat dat niet gaat, want hij komt vandaag voor de achtste keer dit jaar. Hij heeft bedacht dat het dit jaar 2012 is en dat er 12 apostelen waren. Daarom loopt hij dit jaar 12 keer de camino. Hij heeft een agenda vol stempels om het te bewijzen.

We sluiten de dag af met een alcoholische nabeschouwing.

Zaterdag 1 september

Record met een staartje ...

Onze eerste hele dag begint rustig. We zwaaien de pelgrims uit en tonen ze de kortste weg naar Santiago. Het is behoorlijk koud maar gelukkig wel droog. We hebben de taken verdeeld en tot onze verbazing redden we het om op tijd aan de koffie te zitten. De computer doet het nog steeds niet volledig, dus besluiten we dit verslag voorlopig maar op de laptop van Han te maken. We kunnen gelukkig wel skypen, maar treffen Gerard helaas niet thuis. In La Posada mogen we vandaag boven eten, ze hebben een heel gezelschap te gast.

De middagwacht begint normaal, maar rond 15.30 uur blijkt het toch wel erg druk te worden. Er staat een rij vanaf de eetzaal. De herberg raakt zienderogen vol en dan volgt de oude herberg en vervolgens de overloop. Uiteindelijk worden er ook nog vier containers ingezet. In totaal verkopen we 345 bedden. Voor ons is dat een record. Ik vind het wel leuk, het *campamento* weer eens in bedrijf te zien. Door de hoge bezetting treden er ook een paar misverstanden op. In de oude herberg zijn bedden met nummer 101 tot en met 120, en die heb je ook in de nieuwe herberg. In de overloop zijn de bednummers van 1 tot en met 16, die net voor de oude herberg zijn uitgegeven. Je kan een pelgrim moeilijk gaan verwijten dat hij op de verkeerde locatie terecht is gekomen.

Bij de nabeschouwing is ons record natuurlijk onderwerp van gesprek.

Deze dag krijgt echter nog een staartje. Om 02.15 uur wordt Mieke wakker door lawaai op de gang. ‘Zijn ze daar aan het donderen om deze tijd. Ik zal ze in elkaar slaan!’ Op de gang blijkt al gauw wat er echt aan de hand is. Brandalarm! Wij hebben in onze kamer niets gehoord (bekend fenomeen), maar de pelgrims wel. Twee pelgrims zijn al bezig met de procedure voor vals alarm. Na een rondje over ‘de zaal’ kruipt Mieke weer in bed, ik was gewoon blijven liggen en hoorde achteraf dat alleen Clazien en Frans hadden gereageerd. Nog geen twee uur later weer geklap van deuren. Nu horen we heel vaag de sirene. ‘Han! Eruit, het gebeurt weer!’ Nu wekken we ook Gerhard en we merken dat er gauw gewenning optreedt bij de pelgrims, want we zien nu niemand, terwijl bij de eerste exercitie toch een groot deel van de pelgrims beneden had gestaan. We sluiten het alarm weer af, maken een rondje zaal en duiken, een stuk kouder, ons nest weer in.

Zondag 2 september

Sillas de ruedas

Ondanks de nachtelijke onderbreking zijn de pelgrims van goede moed en vertrekken keurig voor achten, begeleid door ons ‘*¡buen camino!*’ Bij de koffie hoort Tijmen wat hij gemist heeft. Hij vindt dat niet erg.

Het is vandaag zondag, we verwachten geen bus en dus zal het wel minder druk zijn dan gisteren. Dat klopt ook wel. Op een gegeven moment komt er een groep uit Mallorca. Op zich

niet zo bijzonder, ware het niet dat er drie rolstoelers bij zijn. Ze zien er heel sportief uit en zijn dan ook trots lid van de handbikersclub van de Balearen.

Maandag 3 september

Marisol

Vandaag lijkt een gewone dag te worden. Marisol is weer eens in de kist, maar niet in een goed humeur. Ze heeft voor de zoveelste keer haar vrije dag op moeten geven.

De rolstoelers laten de handbikes aan hun kar schroeven en ik maak wat foto's. Tijmen treft een groepje waarbij een Australische priester is, die een privémis in de kerk wil opdragen. Hij moet daarvoor in de sacristie zijn, want hij heeft een aantal paraferalia, waaronder een kelk, nodig. Tijmen verwijst hem naar Marisol, die met het klooster kan bellen. Een tijd later word ik door hem aangesproken en ook bij mij doet hij het verhaal van zijn privémis. Ik stuur hem naar het museum. We zien hem later nog een paar keer.

Dinsdag 4 september

Letten, IJslanders en oorlogsveteranen

Tijmen ontvangt in de oude herberg een Let, een IJslander en een Amerikaanse oorlogsveteraan. De laatste is net terug uit Afghanistan en wil graag een bed tegen de muur. Of dat een oorlogstrauma is? We hebben weer vals alarm, een om 23.00 uur en een om 01.15 uur.

Woensdag 5 september

Een Baskische mis, een leeftijdsrecord, en weer vals alarm (2x)

Vannacht weer tweemaal vals alarm. We zijn het goed zat. Het is woensdag - Gerard Konings' telefoontjesdag, maar er komt geen telefoontje - we kunnen onze grieven dus niet aan hem kwijt. Daarom stuurt Frans na het ontbijt een mailtje met het dringende verzoek hier langs de officiële kanalen op aan te dringen dat er iets blijvends aan wordt gedaan.

Mieke en ik zijn beneden aan het dweilen als Clazien ons komt waarschuwen dat er een bijzondere mis is. We ronden snel af en gaan naar de kerk. We hadden al gezien, dat de hele

parkeerplaats bezet was met auto's en bij de kerk is het afgeladen vol. Frans, Gerhard en Tijmen staan ook voor de kerk. De laatste weet ons te vertellen dat het een Baskische mis is (dus alles in de Baskische taal), die op de eerste woensdag van september plaatsvindt. Er zijn veel Fransen overgekomen. Sommigen zijn zelfs te voet. Die zijn om 02.00 uur al op pad gegaan. Voor de deur staan twee meisjes de liturgie uit te delen. Clazien is al binnen, maar de kerk is gevuld tot de deur. Er zijn luidsprekers neergezet, zodat de mis ook buiten te volgen is. Dat zal voor ons echter niet zo interessant zijn omdat het helemaal in het Baskisch is. We besluiten dus toch maar naar onze dagelijkse koffie te gaan.

Na het middagmaal nemen we onze post weer in om de pelgrims op te vangen en hun wasjes te draaien. Ik zie een stel pelgrims aankomen met een levende rugzak. De man draagt een peuter op zijn rug. Het is een Israëliisch stel met een zoontje van één jaar en een maand. Ander geeft ze de overloop. Later op de avond komen ze met de vraag, of ze de camino op de fiets met een karretje er achter kunnen afleggen. Ik zeg ze dat ze dat zeker niet over de wandelroute moeten doen, maar dat Tijmen of Gerhard, de fietsers uit ons midden, ze waarschijnlijk beter kunnen adviseren. Het komt zo uit dat ze bij Gerhard terechtkomen. Hij kwijt zich zeer zorgvuldig van die taak, en hij neemt de hele camino samen met de Israëliërs door. Dan gaan ze de vering van het karretje nog inspecteren, kortom, alles wat er nu nog fout gaat is gewoon hun eigen schuld.

Ondertussen lijkt het erop dat we vandaag nog een ander record gaan zetten. Clazien en Gerhard lopen vandaag voor het grootste deel de wasdienst en het ziet er naar uit, dat ze zo'n zeventig wasbeurten draaien. Gekkenwerk, maar ze redden het.

Het is vandaag ook de dag van de verloren sleutels. Eerst 's ochtends als een Italiaanse komt melden dat ze niet meer bij haar bagage kan. We hebben geen idee of we een moedersleutel hebben, maar aan de bos die we vinden in de kist, blijkt er één te zitten die past. De vrouw is geholpen, en er blijft een euro in het slot.

Een ander record is een pelgrim van 80 jaar!

Om 19.00 uur gaat het alarm weer af. We hebben al eens geklaagd bij Ander dat al dat valse alarm zeer vervelend is. Het is opvallend dat er geen pelgrim op reageert. Trouwens, een brandweeroefening is er nooit gehouden en zal er waarschijnlijk ook wel nooit gehouden worden. Dus die hele installatie van brandmelders lijkt mij zonder zin. Bovendien kunnen we het alarm op de hospitalerosappartementjes niet horen. Een klacht die vorig jaar ook al werd gemeld bij het werkgroepbestuur.

Bij het afgaan van het alarm gaat er bij een bepaalde plaats van het paneel een rood lampje branden. Kennelijk heeft Ander de installateur gewaarschuwd, want we moeten als het alarm afgaat eerst erop letten welke lampje rood is en dan pas het geluid afzetten volgens de procedure. Met die informatie kan de installateur dan gaan onderzoeken wat er fout is.

Om 19.00 uur was dat Z8 (= tweede verdieping). Om 22.20 uur weer alarm, weer Z8!

Donderdag 6 september

Een open botbreuk

Vandaag is een mooie zonnige dag. Gerard Konings heeft teruggemailed op onze klacht over het alarm. Hij doet het af als een klein ding dat we hier zelf met het klooster moeten oplossen. Wij ervaren dat toch echt anders. Onze nachtrust is ons, bij het stevige werkrooster, heilig, maar het is vooral ernstig dat onze eerste zorg bij het alarm is hoe we het stil kunnen krijgen, niet wat de oorzaak is. *Peter en de wolf* had hier model kunnen staan.

We kunnen voor het eerst op het terras bij Paco koffiedrinken. We zijn snel met de schoonmaak en we dweilen vandaag beide trappen.

Ik sta de gewassen lakens en slopen te vouwen als Tijmen me komt halen om EHBO-assistentie te verlenen. Er ligt iemand met een gebroken been vlak boven het klooster. Ik snel me naar de

plaats des onheils en hoor al van verre luid gejammer. Op de plek aangekomen zie ik een vrouw op de grond liggen met een overduidelijke open botbreuk. Het bot steekt door haar broek, en haar voet en enkel liggen haaks op de rest van het been. Ze heeft echt recht om te jammeren. Alarmnummer 112 is al gebeld en ik kan verder niet veel meer doen dan proberen de wond met een steriel gaasje af te dekken, maar als ik met het verbandmateriaal terugkom, komt de ambulance er al aan.

We hebben vandaag late gasten. Om 21.45 uur komen nog drie pelgrims over de berg aanzetten, veel te laat vertrokken, en om 22.00 uur komen er nog drie pelgrims. Ze melden dat er gedonder met de trein was. 'Vooruit dan maar', zegt Frans, 'maar dan niet eten en niet douchen.' 'Maar we mogen morgen toch wel douchen?' 'Jawel hoor.'

We zitten net aan de 'avondoverdenking' als het alarm weer afgaat. Wat een gedoe. We overwegen Patxi te gaan bellen als de deur opengaat en hij binnenkomt. Het blijkt dat als het alarm afgaat de centrale naar hem belt. Nu komt hij kijken en op onze klacht sluit hij het alarm af. Er brandt nu voor alle afdelingen een geel lampje.

Vrijdag 7 september

Verandering van spijs – van La Posada naar Sabina

Prachtig weer - het mooie weer houdt aan en het wordt zelfs beter, Dan is het in Roncesvalles goed toeven. 's Morgens sterren - dat belooft dan veel goeds. De pelgrims hebben er zin in - ze gaan rustig en bijtijds op pad - en 's middags is het een rustig arriveren. Frans zit van 14.00 uur tot 16.00 uur in de kist en ontvangt dan de pelgrims die over de berg komen. Veel Amerikanen en Australiërs - een goede gelegenheid om ze te vragen wat ze in dit deel van de wereld brengt. Dat geeft korte maar goede gesprekjes: over plannen die al lang in het hoofd ronddoelden en nu - omdat de oude moeder overleden was, de man met pensioen was gegaan, etc., etc. - het plan eindelijk kan worden uitgevoerd. Bij Amerikanen vraag ik dan nog wel eens of ze denken voor kerst thuis te zijn. Jazeker, is dan het antwoord, vóór de verkiezingen - we gaan op Obama stemmen! Voorkomen moet worden dat die ander in het Witte Huis komt.

We verhuizen van eetlocatie, van La Posada naar Sabina. Bij Casa Sabina krijgen we een keuzemenu.

Om 02.45 uur wordt Tijmen wakker van een Koreaan die achter de herberg, op één knie, al huilend zit te telefoneren. Hij reageert eerst niet op Tijmens vraag wat er aan de hand is. Hij gaat maar door met telefoneren, op een luid huilende toon. Als hij klaar is, blijkt hij wel aanspreekbaar in het Engels. Hij was met zijn vader aan het telefoneren, waarover het ging wordt niet duidelijk, maar het zag ernaar uit, dat hij vermanend door z'n vader werd toegesproken. Tijmen neemt hem mee in de herberg en geeft hem het 'ziekenbed'. Deze jongeman, 18 jaar oud, was aangekomen onder leiding van een Duitser en een Amerikaan. Die hadden bedacht dat 's nachts wandelen misschien wel een heel goed idee was, en waren hem onderweg tegengekomen. Ze spraken over hem als 'our baby'.

Zaterdag 8 september

Gilles de la Tourette en andere kwalen plus een speciale dag: Dia de la Virgen met twee bisschoppen

Vandaag is het de dag van de ziekenboeg. Ik besluit in bed te blijven omdat ik me griepig voel. In de middag, ik ben net weer op, zie ik een man op de bank zitten. Hij maakt allemaal spastische bewegingen, alsof hij het haar van zijn hoofd en het zweet van zijn armen moet vegen. Het ziet er niet goed uit. Ik ga naast hem zitten en vraag of het wel goed gaat. Ja, zegt hij, hij is met de mountainbike over de berg gekomen. Hij heeft het voetgangerspad genomen en moest op verscheidene plaatsen naast de fiets lopend de berg op klauteren. Hij is bekeerd.

Dan is er een oudere dame, die in de rij moet staan om haar ticket te kopen. Gerhard heeft haar nog aangeraden eerst maar eens rustig te gaan zitten en te wachten tot de rij wat korter werd - er was net een bus uit Pamplona gearriveerd - maar daar wil ze niets van weten. Ze staat al zuchtend in de rij te wachten, het lijkt wel of ze ieder moment flauw kan vallen. Ze redt het uiteindelijk toch en later weet Tijmen te melden dat ze veilig bij hem aangekomen is.

Als het 's avonds weer wat rustiger is komt Gerhard me van onze *habitación* halen om te helpen bij een Spanjaard die kennelijk hulp nodig heeft. Ik herken meteen onze bevende mountainbiker

van vanmiddag. Hij heeft een vriend meegenomen die een beetje Engels spreekt. De man blijkt last te hebben van het syndroom van Gilles de la Tourette en het lijkt wel of hij last heeft van een zonnesteek of zo. Mieke haalt onze nieuwe thermometer. We moeten nog uitvinden hoe die werkt, maar na drie keer temperaturen zijn we ervan overtuigd dat hij 37,5 °C heeft. Hij verzekert ons dat het wel gaat en dat een nacht goede rust hem er wel bovenop zal brengen.

Hij is nog niet weg of er komt een pleisterklant, zijn rugzak heeft tegen zijn rug geschuurd. Hij zegt ook nog last te hebben van *lumbago* (lage rugpijn, spit). Of ik hem in kan sprayen. Hij is al twee maanden onderweg en heeft al allerlei narigheid meegemaakt. Vijf weken spierpijn, een niet te herstellen ontsteking (antibiotica, cortisonen) en nou die rugpijn. Niets aan te doen en gewoon doorgaan. Die twee maanden onderweg hebben hem wel een veel betere conditie opgeleverd.

Mieke heeft ook nog een klant met blaren die ze helpt met een naald en propolis. De EHBO-kamer heeft weer goede diensten bewezen.

Maar er is ook goed nieuws. Het is vandaag de *Dia de la Virgen*. Een speciale feestdag voor Roncesvalles. Een grote mis. Om 12.00 uur luidde de kerkklok en stroomde het volk toe. De kerk was overvol, in de zijpaden stonden de mensen hutje bij mutje. Een mis met tien heren, waaronder twee bisschoppen! Onder het publiek iedereen die mee wilde tellen: van het hoofd van de politie tot en met de burgermeester van Pamplona. Een andere *virgen* kreeg Gerhard. Hij repareerde een slotje en kreeg ter ere daarvan een bidprentje van de *Virgen de Guadalupe* van een Mexicaan.

Nog tot laat in de avond blijft het druk. Uiteindelijk hebben we 289 slapers, dat wil zeggen 106 in Itzandegia!

Zondag 9 september

Een ¿lazy day? ;no way!!

Het is vandaag de verjaardag van Lies Tan, die hier had zullen zijn als ze niet ziek geworden was. We bellen haar op en zingen 'Lang zal ze leven'. Daar is ze erg blij mee. Ze heeft gehoord dat ze de twintigste geopereerd zal worden. Dat duurt haar erg lang.

Zondag - dus geen bus. Maar wel een gestadige stroom pelgrims.

We zijn vandaag door ons programma van bedden verschonen. Daar zijn we de eerste dag, zaterdag 1 september, mee begonnen - acht bedden per dag voor de *pisos* één en twee, en voor de derde verdieping vier of vijf bedden per dag. Zodat we na negen dagen rond zijn. We hebben een goed team en zijn inmiddels goed op elkaar ingespeeld.

Het alarm is nog steeds afgezet - we hebben dus rustige nachten. Wel is op de slaapkamer van Mieke en Han (op de tweede verdieping) een rood licht in de rookmelder verschenen. Natuurlijk gemeld bij Ander die het door gaat geven aan Patxi. We wachten af en komen er ongetwijfeld op terug.

Niks *lazy day*. Een gestage stroom pelgrims, de hele dag door. Allemaal over de berg. Uiteindelijk komen we op 273 (183 + 90) pelgrims. Een van de laatkomers is een man die nogal chaotisch overkomt. Hij zit maar in z'n rugzak te rommelen. Hij is rond 08.00 uur vertrokken en hij staat pas rond 20.30 uur aan onze balie. Hij vertelt ons dat hij onderweg vond dat hij wel een biertje verdiend had. Vanaf dat moment was zijn weg twee keer zo lang geweest.

Ook het vermelden waard is de vrouw die met twee rugzakken de berg af komt. Zij heeft zich ontfermd over een oudere vrouw, die haast niet meer vooruit kwam. Die moet nog na haar aankomen. Als dat gelukt is blijkt de oudere dame, Grace, zo dankbaar dat ze ook voor het bed van de barmhartige samaritaanse betaalt.

Verder eigenlijk geen bijzonderheden, geen dooien of gewonden. Het blijft prachtig weer. De pelgrims hebben er zin in.

Maandag 10 september

Belgen in de buitenlucht en permanente haardrogers

In Itzandegia ontvangt Tijmen kort na elkaar drie spuiters: diabetici die afhankelijk zijn van insuline. Op zich niet echt uitzonderlijk, maar drie achterelkaar? Hij verwijst ze naar de koelkast voor het opslaan van hun medicamenten.

Tegen sluitingstijd komt Gerhard mij waarschuwen dat een handen- en haardroger van geen ophouden weet. Frans probeert Patxi te bellen, maar het nummer dat we hebben blijkt van een heel andere Patxi. Die luistert eerst heel aandachtig naar het verhaal, maar deelt dan mede dat hij ons niet kan helpen. Hij heeft ook niet het goede nummer.

Ik probeer - Gerhard heeft dat ook al gedaan, natuurlijk - of ik die machine tot ophouden kan bewegen, maar al mijn draaien, trekken, duwen en slaan helpt niet. Dan komt Frans naar boven die zich meent te herinneren dat de schakelkast van de verdieping zich in onze werkkast bevindt. En ja hoor, daar is hij. We vinden al gauw de knoppen voor de *secamanos* en *secapelos*, en als we die hebben uitgezet is het leed geleden. We spreken af dit te vermelden als de heldendaad van Frans.

Bij de nazit is er ook nog een heldendaad voor Mieke weggelegd. Voor het eerst van haar leven hanteert zij het kelnersmes, de *sommelier*, voor het openen van een fles witte wijn. Thuis gebruikt ze alleen maar die kurkentrekker 'met die vleugeltjes'.

Nog een vermeldenswaardige gebeurtenis: een jonge moeder met een 11 maanden oude baby in draagband vergezeld door een jonge knul. De bagage gaat via La Posada. Marisol kijkt mij eens aan, Patxi komt er bij. Ze wordt in de dependance ondergebracht.

De verkiezingsstrijd in Nederland wordt internationaal opgemerkt. In de *El Pais* van gisteren staat een foto van ballonnetjes blazende 'candidatos a primer ministro de Holanda: Roemer, Samsom, Van Buma, Wilders y Rutte'. Het wordt genoemd 'un programa de televisión infantil'. We houden drie bedden vrij op de derde verdieping voor eventuele late uitgeputte pelgrims die nog over de berg komen. Een verschijnsel dat zich vrijwel iedere late avond voor doet. Maar nu even niet. De bedden blijven leeg. Wel worden er 70 pelgrims in Itzandegia ondergebracht; door Tijmen liefdevol ontvangen.

Dinsdag 11 september

Vandaag komt er een technicus langs van het alarminstallatiebedrijf. Hij loopt alle rookmelders langs en spuit er een aantal schoon met spuitbussenlucht. Ons alarm zal vanavond wel weer afgaan ...?

In de middag komt er een aantal pelgrims met een hond aanzetten. Ze hadden hem hoog op de berg gevonden. Hij ziet er goed uit, misschien wat mager. Pablo en Marisol ontfermen zich over het dier en Marisol belt het nummer dat aan zijn halsband zit. De hond hoort in Saint-Jean-Pied-de-Port. Het is een jachthond: 'Die ontsnappen wel vaker', weet Marisol. De eigenaar komt hem vanavond na 20.00 uur ophalen.

We genieten uitgebreid van het mooie weer. Wandelen of op een bankje achter Itzandegia een beetje dromen en mediteren.

Woensdag 12 september

Regen

Als we opstaan regent het. Een slechte start voor de pelgrims. Na het prachtige weer van de afgelopen dagen, vooral gisteren, is het nu regen-regen-regen. Het begon met een beetje miezer maar geleidelijk werd het echte regen - de hele dag!! Zoals dat heet: 'good solid rain'.

De pelgrims komen dan ook als verzopen katten aan. Met doorweekte *credenciales* en geldbiljetten.

We beginnen al af te tellen. Drie van ons willen een stuk van die lekkere kaas meenemen, voor eigen rekening, en allemaal willen we geen fles van het één of ander. Een fles kan namelijk niet worden meegenomen. Ik, Frans, wordt belast dit aan te kaarten bij Patxi. Ik besluit dat bidden tot God het beste gaat via de heiligen, ik bedoel via Marisol naar Patxi te gaan. Zo gezegd, zo gedaan. Ze begrijpt het onmiddellijk. In de loop van de middag komt Tijmen met zes pakketten. In elk een halve kaas!!! En verder koekjes en patés.

Het slechte weer zorgt voor hoogseizoen in de waskelder. Mieke en Clazien, af en toe bijgestaan door één van de mannen, werken zich een slag in de rondte.

Er komt (weer) een jonge moeder met baby, 11 maanden, met een soort bugaboo over de berg vanaf Saint-Jean-Pied-de-Port. Marisol besluit haar in de overloop, zij noemt het de dependance, te leggen. Zo gezegd, zo gedaan. Even later komt via Marisol het bericht van Patxi dat er drie twijfelachtige figuren zijn waargenomen. Ze hebben geen geld maar willen wel slapen. Hij waarschuwt op te passen dat ze niet de dependance binnensluipen.

Tijdens het avondwiltje ontspint

zich een discussie of we niet even moeten gaan kijken of alles aldaar wel in orde en safe is. Vanwege het late uur besluiten we niets te doen. Dat geeft toch een onrustige nacht.

's Morgens meldt Tijmen bij het ontbijt dat de jonge moeder het goed maakt en besloten heeft met de bus naar Pamplona te gaan. Hij meldt ook dat hij 39 slapers had en maar 37 bonnetjes!

We volgen de gehele avond de verkiezingen en constateren met voldoening, maar ook met verdriet, dat niet alle partijen gewonnen hebben.

Donderdag 13 september

Regen, regen

We staan op met stromende regen. Maar omstreeks 10.15 uur zijn de eerste zonnestrallen zichtbaar. Een mager zonnetje. Eén zonnestraal maakt nog geen zomer. We bereiden ons voor op de overdracht en vertrek naar huis.

De hele dag druppelen de pelgrims binnen. De bus brengt maar 40 mensen, waarvan ongeveer 20 zich bij ons melden. Die gaan allen naar Itzandegia. Daaronder weer een Israëliisch echtpaar met een jong kind. Wat bezielt hen? In ons Aterpea houden we op de derde verdieping een paar bedden vrij voor vermoeide pelgrims van over de berg.

We krijgen van Marisol de boodschap dat Don Jesús Idoate (de prior) om 18.00 uur afscheid van ons komt nemen. Voor de wasploeg ligt dat moeilijk, het is daar een enorme drukte, om 16.30 uur is er al een stop afgekondigd voor wasmachinewasjes. Patxi komt met Don Jesús (Iduarte) en na een korte babbel wordt de groepsfoto gemaakt. Daarna gaan Don Jesús en Patxi naar de

waskelder om de nieuwe waslijnen te bewonderen die daar op verzoek van Mieke zijn aangebracht. Pablo heeft daar staalkabels aangebracht, zeker 3 millimeter doorsnee! Mieke heeft ook nog om spiegels gevraagd. We wachten af.

Rond 19.00 uur komen Kees Heus en Jozef Majoor zich melden. We brengen ze onder in de overloop en nodigen ze uit voor het ontbijt morgen. Ze zijn vanmorgen om ongeveer 03.30 uur vertrokken.

Vrijdag 14 september

Wisseling van de wacht

We staan vanmorgen allemaal om 06.00 uur op. De deurwachters doen hun werk. Ook deze dag hebben de pelgrims met hun vieze voeten op de hoelakens gezeten en er zijn natte lakens. Er is nog onverwacht veel was. We stoppen die snel in de machine maar hebben alles pas weer in de kast tegen 13.00 uur. Dat valt een beetje tegen.

We moeten wat meer poetsen vandaag. Door de aanhoudende regen van gisteren is alles extra smerig. De houten trap wordt nog snel gedweild, de stenen trap geveegd, in de stilteruimte waar we wasrekken hebben staan vegen en dweilen we even, kortom, we willen het hele gebouw netjes opleveren voor de volgende groep. Frans zorgt ervoor dat de gemeenschappelijke hospitalerokamer schoon wordt. Hij wordt alleen afgeleid door Kees Heus die bij ons al een heerlijk ontbijt genoot. De mannen staan, gelijk ze vrouwen verwijten, heerlijk te kletsen.

Tijmen zorgt ervoor dat de oude herberg er piekfijn uitziet. Dan snel de douche in, de laatste spullen in de tas en op naar Casa Sabina voor de koffie. Ik neem het grote geld uit de *donativo*-pot mee naar Nederland. We hebben niet slecht geboerd: € 445.-.

De nieuwe ploeg zit er deels al. De anderen komen net aan. Het weer is goed, we kunnen allemaal buiten zitten. De overdracht loopt niet helemaal zoals we gehoopt hadden. We beginnen

pas om 12.00 uur. Dat blijkt veel te laat om alles nog even langs te kunnen gaan. ‘Sorry volgende ploeg’. We hebben er een beetje op gerekend dat er vier van de zes al zeer ervaren zijn. In een sneltreinvaart lopen we langs de diverse taken. Dan naar Casa Sabina voor onze laatste maaltijd en de eerste voor de volgende ploeg. Het is een geanimeerd gezelschap, ieder praat er lustig op los, tot de dienstster ons tot stilte maant, want ze kan zichzelf niet meer verstaan. We worden dit keer snel bediend, dat is van de week wel anders geweest, en even voor 14.00 uur vertrekt de nieuwe ploeg om aan de arbeid te gaan. Het afscheid is een beetje rommelig. Wij nemen afscheid van Frans, de enige van ons die achterblijft en morgen via Saint-Jean-Pied-de-Port naar het vliegveld zal vertrekken. We proppen ons met z’n vijven en nog extra bagage in de auto en ik val gelijk in slaap. Tijmen rijdt mee tot Bayonne waar hij op de trein stapt. Daarna rijden we snel en veilig naar onze eindbestemming. Einde van een prettige periode in de herberg.

Week 38-39: 14 september - 29 september 2012

Hospitaleros: Jozef Majoor, Kees Heus, Ep & Marijke de Boer, Peter Dormans, Jan Kamphorst

Aantal pelgrims: 2986 (2011: 2232)

Dinsdag 18 september

Door de drukke werkzaamheden zijn we nog niet aan schrijven toegekomen.

Kees en ik, Jozef, zijn donderdagavond aangekomen na een vlotte autorit. We vertrokken om 03.30 uur uit Laren en kwamen om 20.00 uur in Roncesvalles aan. We sliepen in de opvang. Ik werd pas om 10.00 uur wakker. Precies op tijd om Marijke, Ep en Peter te begroeten. Peter had Marijke en Ep in Saint-Jean-Pied-de-Port opgepikt. Voor Marijke was nog net plaats achter in de cabrio, tussen de koffers. Jan kwam tijdens het koffiedrinken aan met de motor. We werden hartelijk ontvangen door Marisol en Patxi. Ook bij Paco op het terras van Casa Sabina was het meteen gezellig. Het was net of we niet weg waren geweest. Kees had voor de beste kennissen een stuk Nederlandse kaas meegenomen. De cabrio kwam meteen goed van pas, want we hadden de volgende morgen brood tekort. Peter reed even naar de *panaderia* in Burguete.

De overdracht verliep wat chaotisch door gebrek aan tijd en omdat sommigen al met wat anders bezig waren. Maar we hebben allemaal al ervaring in de nieuwe refugio. Dus geen problemen. Frans Brons bleef nog tot zaterdag. Hij heeft na de overdracht zijn intrek genomen in de opvang. Gelukkig was zijn taxi op tijd. Ik had even tijd om bij te praten met Francisco, *el taxista*. We kennen elkaar al 11 jaar en hij is nog even amicaal.

Op zondag voor de pelgrismis kwam Don Jesús Labiano ons welkom heten, een zeer aimabele man. Hij houdt ervan om met de hospitaleros te praten. De laatste jaren, na zijn terugtreden als prior, zag hij er zeer zwak uit. Nu stond een zeer vitale pater van 85 jaar voor ons. Met iedere hospitalero maakte hij een praatje. Het was heel gezellig. Hij had aandacht voor iedereen.

Woensdag 19 september

Omdat ik al was begonnen met het verslag ben ik, Jozef Majoor, gepromoveerd tot kroniekschrijver. In de oude herberg wekte ik om 06.00 uur de pelgrims met een Gregoriaans *Laudate Dominum*. Vorig jaar was ik daarmee gestopt. Ik zag het niet zitten om op drie verdiepingen te zingen. Bovendien waren we vorig jaar veel te druk. Te veel stress. Dit jaar heb ik de traditie hersteld. Ik zing nu drie verdiepingen wakker. De reacties van de pelgrims waren positief. Ze vroegen of ik bij het klooster hoorde. De akoestiek is niet zo goed als in de oude herberg, maar het viel me erg mee. Ook in de gang beneden kun je heerlijk galmen.

Het is elke dag erg druk. Steeds meer dan 230 pelgrims, die een slaappleats zoeken. Het werk gaat vlot en in goede harmonie. We vullen elkaar uitstekend aan.

Kees heeft de oude *refugio* onder zijn hoede genomen en moet zich wel wat eenzaam voelen in zijn eentje. Maar hij heeft een goede geluidsinstallatie en vult de stilte op met Maria Callas of *De Vier Jaargetijden* van Vivaldi. Op zijn tijd brengen we hem koffie en broodjes. We missen portofoons. Die zouden het contact met de oude herberg vergemakkelijken. Nu moeten we steeds heen en weer rennen.

De wasserij wordt druk bezocht. Zoals steeds is het daar hard aanpoten. De grote droger viel uit en we moesten de lakens drogen in de oude refugio. Na twee dagen tobben is het leed weer geleden. De monteur is geweest.

Jan vertelde een aardige anekdote: er kwam een Koreaan met zijn was. Die liep steeds maar te klagen over zijn vrouw: ‘*A terrible woman*’. Later kwam de Koreaan met zijn vrouw bij de balie en Jan vroeg: ‘Is dat nu je “terrible woman”?’ De man wist niet hoe snel hij Jan de mond moest snoeren. Een andere pelgrim probeerde bij Marijke een wit voetje te halen: ‘*You are an angel. You are from heaven.*’

Er worden veel complimenten uitgedeeld voor de goedverzorgde was.

Veel pelgrims passeren de balie en bedanken dan nogmaals voor de goede zorgen.

Een Australische man kleedde zich in de wasserij helemaal spiernaakt uit, vlak voor de ogen van Marijke. Zijn vrouw presteerde hetzelfde, buiten onder de ogen van Jan. De seks in de show. Zelf kreeg ik een aanbieding om bij een schone dame in bed te komen om haar warm te houden, omdat ze niet over een slaapzak beschikte. Een pasgetrouwd stel bij Kees in de oude refugio claimde een dubbelbed vlak bij zijn ‘hondenhok’. Dat weigerde Kees. Ze zijn toen maar naar het hotel gegaan.

Ook aan de balie (we mogen van Ep het woord ‘kist’ niet meer gebruiken) zijn leuke voorvallen te melden. Zondagavond kwam een jong gezinnetje uit Pamplona langs met hun twee zonen. Ze kwamen in één dag vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port over de Pyreneeën. Het jongste zoontje van zes kwam zelf zijn stempel en ticket halen. Hij wilde meteen even laten horen dat hij ook Engels sprak. Na een hele leuke conversatie vroeg hij wat het kleine zaklampje in het doosje op de balie kostte. Ik heb het hem cadeau gegeven, omdat hij zo dapper over de bergen was geklommen. Huppelend liep hij met zijn ouders mee.

Een pelgrim kwam bij de balie met een slipje, dat hij tussen zijn was had aangetroffen. Marijke beweerde dat het hem wel zou passen. Hij demonstreerde even dat het toch te klein was door het over zijn broek aan te trekken. Dat werd door Jan fotografisch vastgelegd. Grote hilariteit.

We eten deze eerste week tussen de middag in Casa Sabina. Het menu is zeer uitgebreid en gevarieerd. Favoriete *platos* zijn: *albondigas*, de kleine gehaktballetjes in heerlijke saus; *alubias rojas*, bruine bonen; *garbanzos*, kikkererwten. Bij het bedienen stootte Araceli, de serveerster, het glas rode wijn van Jan om, over zijn broek en shirt. Wij aan het poetsen met servetjes, maar Araceli nam hem onder handen met een spuitbus en daarna wreef ze hem grondig schoon.

Het is altijd haastig eten, want om 14.00 uur moeten we Marisol aflossen.

Donderdag 20 september

Vandaag heeft Kees de lak van zijn motorkap laten bijwerken door de *chapista* in Burguete, vlak naast de *supermercado* van Iñaki, die vroeger serveerde bij Paco in Casa Sabina. Peter reed achter ons aan om ons weer terug te brengen.

Na terugkomst in Roncesvalles zijn Peter en ik over het pelgrimspad naar de Ibañeta gelopen, een prachtige wandeling langs het riviertje dat langs de camping loopt. Het stond er vol met bloeiende wilde planten en we hebben heerlijk rijpe bramen geplukt. Boven hadden we eerst een gesprek met een Franse familie, vader en moeder met twee kleine kinderen en opa en oma. Later raakten we aan de praat met een Nederlands echtpaar met een bordercollie, dat met de camper op reis was. We werden vlak bij de parkeerplaats bijna omvergereden door een wilde Spanjaard, die met een noodgang de parking opreed. Later stormde een andere auto op ons af. Ik zwaaide wild met mijn stok om mijn ongenoegen te tonen. De auto stopte. Het portierraampje werd geopend. Ik vroeg of het niet wat kalmer kon. Zonder een weerwoord reden ze verder. Even later kwamen Marijke en Ep van de Lepoedre naar beneden en zijn we gezamenlijk teruggelopen. Het was alweer etenstijd.

Vrijdag 21 september

We zijn nu een week hier. Gisteren was er even wat onenigheid. Kees zit in z'n eentje in de oude

herberg en verwachtte wat hulp bij het schoonmaken. Dat was toegezegd, maar het was erbij ingeschoten. Toen hij terugkwam van een wandeling naar de Lepoedre kon hij alsnog aan de slag.

Marijke en Ep zijn met de cabrio van Peter naar Pamplona geweest. Ze hebben de auto in de ondergrondse parkeergarage onder het Plaza de Castilla kunnen parkeren. Pamplona is een leuke stad om een dagje door te brengen.

Als de oude herberg open moet, hebben we eigenlijk één hospitalero te weinig. Bij een calamiteit zit je daar helemaal geïsoleerd. Een andere oplossing is het gebruik van portofoons.

We hadden gistermiddag wat problemen met pelgrims die het verkeerde bed in beslag hadden genomen. Bovendien was er een locker kapot, zodat een pelgrim niet kon douchen, omdat hij zijn geld en papieren niet zomaar in een open kastje wilde achterlaten. Een jonge vrouw had bed 142 bezet in plaats van 124. Ze had weinig haast om van bed te wisselen, terwijl een zeer vermoeide pelgrim op wankelende benen stond te wachten om op zijn bed neer te ploffen. Ik heb toen eigenhandig haar slaapzak en haar spullen naar het andere bed gebracht. Dat werd me niet in dank afgenomen. Ep slaagde erin om de scharnier van de locker te repareren. Toen de pelgrim opdaagde, die ook het verkeerde bed had genomen, keerde de rust weer.

Na de koffie zijn Marijke, Peter en ik met Kees meegereden naar Arneguy, naar het koopcentrum. De supermarkt en de drankwinkels zijn er erg goedkoop. Aan de souvenirshop kwamen we niet toe, want we moesten op tijd terug zijn voor het middageten. Kees reed stevig door over de bochtige weg, maar hij rijdt deze weg al meer dan tien jaar.

We hebben vrijdagmiddag voor het eerst bij La Posada gegeten. Pilar ontving ons hartelijk. Daniela verscheen wat later. Er waren twee nieuwe serveersters: Sara en Paola. Het was weer als vanouds veel en lekker. Kees besloot om voortaan alleen de *primer plato* te nemen: alleen een *ensalada mixta*.

Het blijft druk. De oude herberg moet weer open en de fietsenstalling is ook aardig vol.

Zaterdag 22 september

Gisteravond was er even paniek. Om 21.00 uur werd door een vriendin de vermissing van een Ierse *peregrina* gemeld. Het was even schrikken, want ik kon het handboek voor de hospitaleros niet vinden. Ik probeerde 112 te bellen, maar de werkwijze met de telefoon bij de balie was niet doorgegeven. Ik kreeg Don

Jesús Labiano aan de lijn. Hij vertelde me dat ik eerst een 9 moest intikken om een lijn naar buiten te krijgen. Toen kwam net een Colombiaan vertellen, dat zijn vrouw ook niet was aangekomen. Ik vertelde net het verhaal van de vermissing aan de meldkamer, toen de twee vrouwen opdoken. Ze waren na aankomst eerst een hapje gaan eten zonder zich te melden bij de ongeruste vriendin en de bezorgde echtgenoot. Gelukkig geen calamiteiten. We zijn nu op zoek naar de *Handleiding Hospitaleros*. Kees zal in de oude herberg kijken.

Vandaag hoefde voor het eerst de oude herberg niet open en was Kees aanwezig bij ons borreluurtje.

Zondag 23 september

Vanmorgen na de koffie heeft Kees de hele groep hospitaleros, behalve Jozef, meegenomen voor een wandeling. Eerst langs de boompjes en de paardenwei naar Burguete. Daarna rechts voor de kerk naar beneden, langs de wilde camping over het beekje. Peter ging in zijn korte broek door het water. De rest nam netjes het bruggetje. Via het pelgrimspad ging het terug naar Roncesvalles.

Jozef heeft in die tijd een lekkere warme douche genomen en de rest van de tijd in de mis doorgebracht. De dienst wordt wel wat minder plechtig. Prior Don Jesús deed de mis zonder enige assistentie: geen misdienaars en geen lector of lectrice voor de lezingen. Voor de collecte werd een beroep gedaan op vrijwilligers onder de kerkgangers.

's Middags kwamen Annelies en Martin uit Saint-Jean-Pied-de-Port. Ze hadden een dagje vrij bij L'Esprit du Chemin. Huberta en Arno zijn op weg naar Israël. Ook zij hebben het druk. Ik heb een bakje koffie gezet en we hebben gezellig bijgepraat.

In de namiddag begon het te regenen. Ik rende even over de slaapzalen om te waarschuwen dat de was binnengehaald moest worden. Bij de uitgang bleef aan de drie palen nog heel wat hangen. Dat heb ik er maar afgehaald en op de bank bij de balie neergelegd. Van lieverlee werden de stapeltjes kleiner tot er uiteindelijk alleen een hip damesslipje overbleef. De volgende morgen probeerde ik het nog te slijten, maar ik kon geen eigenaresse vinden, wel wat hilariteit.

De laatste dagen kwamen er steeds wat Israëli's in de refugio slapen. Deze avond verscheen er een groep van acht. De voorraad slaapzakken is zeer in trek. We verkochten er in korte tijd vier. De Israëli's kwamen die avond een half uur te laat binnen. Eerst belde er één om 22.15 uur. Hij vertelde, dat zijn vrienden nog in de bar zaten. Ik stuurde hem terug om hen op te halen. Na mijn strafpredicatie kwamen ze met veel excuses binnen.

Dinsdag 25 september

Ondanks de slechte weersvoorspellingen konden de pelgrims droog vertrekken. Het was wel koud en er stond een straffe wind. Er waren voor het eerst problemen met het afsluiten van de refugio om 08.00 uur. Een paar Israëli's bleven nog in de eetzaal hangen na mijn aanmaningen om te vertrekken. Toen ze eindelijk buiten waren bleef er nog een oude, morsige pelgrim op een bank in de gang zitten. Hij bleef onverstoorbaar zijn tenen behandelen en inzwachtelen. Ik zette demonstratief zijn rugzak en enkele andere spullen buiten. Na enkele minuten verdween hij tergend langzaam naar buiten. Toen ik eindelijk boven kwam, waren de anderen al klaar met eten.

Peter en Kees hebben na de koffie met de cabrio een tochtje gemaakt naar de dolmens. Op een smalle, bochtige bergweg werden ze opgejaagd door een haastige dame. Om aan die onaangename situatie te ontkomen zette Peter zijn auto aan de kant en liet haar passeren. Een kilometer verder in een onoverzichtelijke bocht stonden twee auto's met flinke schade. De linkerkant van de auto van de bewuste dame zat helemaal in elkaar. In de scherpe bocht had ze de binnenkant genomen. Arme tegenligger. Peter kon zijn leedvermaak nauwelijks onderdrukken.

Om 17.00 uur kwam Theo Remkes bij ons aan. Hij had in augustus gehospitaliseerd samen met Gerard Konings. Daarna was hij begonnen aan de Camino Primitivo. Zijn auto had hij op de parkeerplaats achter La Posada achtergelaten. Hij had met Marisol afgesproken, dat hij één nacht in de dependance zou slapen. Ik heb een bakje koffie gezet. Daar was ikzelf ook net aan toe. We hebben gezellig zitten kletsen over zijn tocht. Daarna bracht hij zijn spullen naar de opvang. Hij heeft met ons meegegeten; we hadden brood genoeg.

Rond 21.00 uur sloop een jonge rat de refugio binnen. Dat is net de tijd dat het wat rustig is. Het waslokaal was net gesloten. Bij de deur bij de balie stond een groepje hospitaleros te praten.

Marisol was al naar huis. Met drie personen werd de rat overmeesterd en gedood. Eerst een trap tegen het bord met de kromme gele pijl, waar de rat achter was gekropen. Het ratje lag stuiptrekkend op de grond. Daarna werd hij met een flinke tik met een stok uit zijn lijden verlost. Hij werd naar buiten gewerkt en van het talud naar beneden geschoven. Peter had wat moeite met de 'wrede' gang van zake. Hij werd plotseling herinnerd aan het doden van kikkervisjes bij de anatomielessen tijdens zijn opleiding. Later filosofeerde hij over de mogelijkheid dat de rat ongemerkt de trap zou zijn opgeklommen en op de eerste verdieping zou zijn beland. Dankzij kordaat optreden is dat onheil gelukkig voorkomen. De volgende dag hoorde Marisol het verhaal. Zij zou gillend op de balie zijn gesprongen.

Woensdag 26 september

's Morgens hoorden we van Marisol dat we bezoek zouden krijgen van de brugklassers van het *Liceo Monjardín* uit Pamplona. Een groep van 90 scholieren kwam wandelend van Saint-Jean-Pied-de-Port over de camino naar Roncesvalles. Ze hadden de oude herberg afgehuurd. Kees maakte de herberg gereed voor de ontvangst. Om 18.00 uur kwam het eerste groepje aan met een leider die gelukkig wat Engels sprak. Dat was voor Kees wel gemakkelijk, want we gaan in oktober pas een Spaanse cursus voor hospitaleros volgen in Santiago. Het was frappant hoe fit de eerste groepen jongens de tocht van 28 kilometer hadden overleefd. De eerste groep meisjes werd met applaus ontvangen. De pakketten met de avondmaaltijd werden door een vrachtwagentje gebracht. Ze zouden hun eten buiten voor de oude refugio nuttigen. We dachten dat het veel te koud was om buiten te eten. Ep en ik kregen toestemming van Marisol om een gedeelte van de eetzaal in de nieuwe herberg te gebruiken. Met bouwlinten zetten we 45 plaatsen af. Dan konden ze in twee groepen binnen eten. De leiding besloot toch buiten te eten. Kees hoefde niet in de oude herberg te slapen. De leraren konden het zelf wel redden. Zo had Kees weer een rustige nacht. 's Morgens vertrokken ze in groepjes welgemoed naar Zubiri. Kees heeft wel nog aan de balie 90 *credenciales* gestempeld. Hun eindbestemming is Pamplona. Om 18.30 uur kwam Patxi met de prior Don Jesús ons bedanken en afscheid nemen. Het werd een hele gezellige bijeenkomst met leuke gesprekken. Peter maakte er een complete fotosessie van. De afgelopen jaren had ik deze Don Jesús als erg stug ervaren. Ik had het idee dat hij ons niet zag staan. Die indruk is nu helemaal vervaagd. Ik zag nu een man die echt geïnteresseerd was in ons werk en die het belangrijk vond om ons als hospitaleros te hebben.

Donderdag 27 september

's Morgens om 05.50 uur maak ik steeds de fietsenstalling open. Onderweg daarheen zag ik twee pelgrims in hun slaapzakken onder de poort liggen. Ik had geen tijd om daar aandacht aan te besteden, want om 06.00 uur moest het licht aan en zou ik de pelgrims wekken met een *Laudate Dominum*. Tijdens het uitzwaaien werd op de ingang deur geklopt. Er stond een lange jonge man. Hij vertelde dat hij deze nacht om 02.00 uur met zijn moeder van 75 jaar was aangekomen na een verschrikkelijke tocht in het donker. Hij was met haar onder de poort gaan liggen. Het was een koude nacht geweest. Gelukkig had het niet geregend. De moeder van de jongeman torste een rugzak van 18 kilo. Hij zei, dat zijn moeder nogal koppig en eigenwijs was. Ze was al van diverse kanten gewaarschuwd voor het overgewicht. Het gemiddelde gewicht voor een vrouw is 8-10 kilo. Kees heeft zich over hen ontfermd met warme koffie en koek. Ze kregen een bed op de tweede verdieping. Dan konden ze bijslapen en uitrusten. Ze zijn ons heel dankbaar.

Peter heeft in de cabrio Tiny Baeten uit Saint-Jean-Pied-de-Port opgehaald. Hij vertelde dat hij het record van Kees had gebroken. Rony en Nelly de Jong en Leo Baeten kwamen lopend uit Saint-Jean-Pied-de-Port. Boy belde even na tweeën of er plaats voor hen was. De verbinding was niet zo goed, maar het kwam toch over dat er voldoende slaappleatsen waren. Om ongeveer 18.00 uur kwamen ze met de auto aan. Voor één nacht hebben ze op de derde verdieping geslapen.

Voor de mis van 20.00 uur kwam Don Jesús Labiano ons een goede reis wensen. Er werden weer heel wat foto's gemaakt. Nogmaals werden we gevraagd om volgend jaar weer te komen hospitaleren. Ze zijn erg blij met de Nederlandse hospitaleros.

Het is vrij rustig. Weinig fietsers. Er stond één fiets in de stalling en één pelgrim had zijn fiets naast de ingang geparkeerd. De derde etage was nog niet halfvol. De nieuwe ploeg hoefde dus niet te verkassen naar de dependance.

Vrijdag 28 september

Voor de laatste keer om 05.30 uur opgestaan. Eerst het vaste ritueel van alles opengooien, zingen op drie verdiepingen en de pelgrims uitgeleide doen. Nu spullen pakken, bedden afhaken en ons opmaken voor de terugreis. Kees en ik vertrekken na het middageten. De anderen vertrekken morgen.

Vanmorgen kwam een Spaanse pelgrim klagen dat hij gestoken was door *chinchies*, wandluizen in het woordenboek. Ik hoorde hier de term bedwantsen. We hebben meteen de hele *chambrette* van vier bedden geïnspecteerd, maar er was niets te zien. Uit voorzorg hebben we de vier bedden afgehaald en alle beddengoed in de was gedaan. We weten niet of er nog gedesinfecteerd moet worden. We hebben Ander bij de balie ingelicht. Hij zou Patxi informeren. Hopelijk loopt het met een sisser af.

Als laatste vertrokken de zoon en zijn 75-jarige moeder, die zo'n barre tocht hadden gehad. We werden nogmaals uitgebreid bedankt. Na een '*buen camino*' gingen ze op weg naar Zubiri.

Leo Baeten is een film aan het maken over de camino. Vanmorgen heb ik ook de nieuwe hospitaleros op de derde verdieping wakker gezongen. Leo vroeg mij of hij een opname mocht maken van het gezang voor zijn film. Ik voelde mij zeer vereerd. Twee jaar terug heb ik van Jan Segers een opname gekregen van het wekken in de oude refugio. Ik ben zeer benieuwd naar het resultaat.

De nieuwe ploeg heeft de derde verdieping schoongemaakt. Zodoende kon ik mijn verslag nog even afmaken. Het is een gezellig stel. We hebben gisteravond na 22.00 uur gezellig bij elkaar gezeten en ervaringen uitgewisseld. Ze zijn er klaar voor. Met weemoed nemen wij hospitaleros van de weken 38 en 39 afscheid van Roncesvalles en van elkaar. Het waren mooie dagen. Voor herhaling vatbaar.

Week 40-41: 28 september - 13 oktober 2012

Hospitaleros: Boy Verhagen, Jos Kloosterman, Rony & Nelly de Jong, Leo & Tiny Baeten

Aantal pelgrims: 1815 (2011: 1477)

Vrijdag 28 september

Bij terugkeer op een mooie plaats zeggen de Duitsers: *‘Wiedersehen macht Freude’*. Het is inderdaad fijn om na een jaar weer terug te zijn in Roncesvalles. Wel moeten we even wennen.

O ja, die harde o-klanken en die rollende rrrr’s, ja, dat is Spaans. En in de ‘kist’ (die nu klaarblijkelijk geen kist meer mag heten) zit een jongeman, een collega van Marisol. Ook moeten de pelgrims de achterdeur gebruiken omdat anders burengerucht de buurvrouw tot razernij brengt. Dat het schoonmaken van de toiletten uit het werkpakket is geschrapt kan ons niet verdrieten. Verder is alles bij het oude gebleven. Ook de tv in Casa Sabina staat nog steeds aan. Zou die in het voorbije jaar ooit uitgezet zijn? Na de informatieoverdracht van onze voorgangers en overhandiging van de sleutels beginnen we na het middagmaal met onze werkzaamheden. We, dat zijn de komende twee weken Jos Kloosterman, Boy Verhagen, Nelly en Rony de Jong en Tiny en Leo Baeten.

Het inschrijven en begeleiden van de pelgrims naar de slaapzaal zijn we niet verleerd. Routineus handelen we deze werkzaamheden af. Zoals zo dikwijls zit op de eerste werkdag het venijn in de staart. Rond 21.00 uur doet Don Juan Carlos, een jonge pater die in het weekend in het klooster verblijft, een ronde en schenkt de pelgrims een glaasje *pacharan* in. Dat is een zeer vriendelijke en gewaardeerde geste. Vervolgens nodigt hij de pelgrims uit voor een bezichtiging van het klooster. Ook dat is een mooi gebaar maar de keuze van het tijdstip is niet erg gelukkig. Na 22.00 uur komen de ‘toeristen’ weer terug, terwijl we toch gezegd hebben dat om 22.00 uur het licht uitgaat en de refugio gesloten wordt. Gelukkig is de Limburgse invloed in deze groep zo groot dat het verschil tussen *‘ist’* en *‘soll’* (om het nogmaals in het Duits te zeggen) soepel wordt opgevangen. Wel hebben we Don Juan Carlos erop gewezen dat ook voor hem de huisregels gelden.

Zaterdag 29 september

Een laaghangende bewolking verengt de wereld. Bovendien regent het en is het bitter koud. De pelgrims zullen het vandaag moeilijk hebben. En voor de wandelaars die vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port of Orisson vertrekken maken de regen en het slechte zicht de overtocht over de Pyreneeën een hachelijke en gevaarlijke onderneming. Wij poetsen de *albergue* in afwachting van de verhalen.

Van de binnendruppelende pelgrims horen we dat de overtocht over de Pyreneeën geen onverdeeld genoeg was: regen, een straffe wind, slecht zicht en koud. Iedereen is blij eindelijk in onze comfortabele en gastvrije refugio te zijn. Een bed en een warme douche zijn voor hen op dit moment zeer begerenswaardige zaken.

Dat ook pelgrims gewone mensen zijn blijkt in de avonduren. In het halletje tegenover de kamer van de hospitaleros hebben zich twee heren geïnstalleerd met een fles wijn, en ze zijn van plan te gaan blowen. In vriendelijke bewoordingen wordt hen duidelijk gemaakt dat we dit niet kunnen tolereren. Zij tonen hiervoor alle begrip. Als het tijd wordt om de lichten uit te doen, zitten de heren in de stilte met een wijntje en een joint. Dan valt het niet mee om nog vriendelijk te blijven. In aan duidelijkheid niets te wensen overlatende bewoordingen wordt hen de wacht

aangezegd. Weer tonen de heren alle begrip en zeggen met de hand op het hart toe dat ze zonder wijn en joint naar bed zullen gaan. Even later horen we dat ze zachtjes de trap afsluipen. In de benedenverdieping is evenwel niemand te bekennen. Wel zien we in het poortje voor de refugio twee gedaanten. Onze ‘gasten’ hebben verkozen naar buiten te gaan om daar te blowen. We hebben het zo gelaten omdat we dit soort gasten liever kwijt dan rijk zijn. Natuurlijk is het de eerste taak van een hospitalero om vriendelijk en gastvrij voor de pelgrims te zijn. Maar dan mag Jacobus wel wat zorgvuldiger de mensen kiezen die hij naar ons stuurt. Als les uit deze ervaring hebben we voortaan alle ruimten in de benedenverdieping na 22.00 uur afgesloten.

Dat geldt ook voor de paters van het klooster. Voor een tweede keer kwam Don Juan Carlos langs met de pacharan, en vertrok even later met een groepje voor de rondleiding. Dat hij na 22.00 uur terugkwam laat zich raden. Duizend excuusjes en de belofte voor beterschap. Komend weekend komt hij weer. Of hij zich dan aan de huisregels houdt? We hebben er weinig vertrouwen in.

Zondag 30 september

De eerste dagen maakten we om 06.00 uur het licht aan. Afgezien van een paar ‘fanatiekelingen’ vertrok niemand zo vroeg. Omdat het pas om 07.30 uur licht wordt, hebben we na overleg met Marisol besloten om de wektijd een half uur op te schuiven. Dat is mooi voor de pelgrims en hospitaleros!

Door het mooie weer zijn de pelgrims die vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port of Orisson komen goedgehumtst. Toch zijn enigen ziek of aan het einde van hun Latijn. Een Koreaanse zit op de bank te steunen en te kreunen alsof haar laatste uur aangebroken is. Ja, wat doe je dan? De formaliteiten laat je maar de formaliteiten en ze mag meteen naar bed gaan. Met handen en voeten maakt ze ons duidelijk dat ze pillen nodig heeft. Wat voor pillen blijft de vraag en als we al pillen hadden, gaan we die op eigen initiatief niet verstrekken. Met de toezegging dat we een dokter laten komen als het over een uur niet beter gaat, gaat ze slapen. Een uur later is het meisje uit de dood herrezen en wandelt goedgehumtst door de refugio!

Het verhaal ‘zieke pelgrims’ kreeg een

echt verloop. De Amerikaan Michael had last van nierstenen. Verder lopen was onmogelijk. Boy heeft hem naar de dokter gebracht en met de nodige pillen kwamen ze terug. We hebben Michael een plaatsje op de derde etage gegeven om uit te zieken.

In de loop van de dag had Patxi een fles pacharan aan de hospitaleros ter beschikking gesteld.

’s Avonds lieten we ons het drankje goed smaken. Zelfs Tiny, geen lid van de blauwe knoop maar toch geen uitgesproken liefhebber van alcohol, maakte meerdere glaasjes soldaat.

Maandag 1 oktober

Een van de pelgrims kwam met de mededeling dat hij door een bedwants was gebeten en liet het stoffelijk overschot van het beest als bewijs zien. Dat was schrikken. Meteen hebben we op internet informatie gezocht en in de loop van de ochtend Patxi geïnformeerd. Gelukkig bleek het een storm in een glas water. Kennelijk was een beestje met de man meegelift, maar het was zeker geen bedwants. We moesten niet aan de consequenties denken als het

wel een bedwants geweest zou zijn.

Michael is nog niet in staat om verder te lopen. Omdat de pillen op waren is Boy voor een tweede keer met hem naar de dokter gegaan. Michael blijft nog even onze gast om helemaal te herstellen.

De nieuwe refugio is nu al bijna twee jaar open, maar de discussie over of het nu een verbetering is in vergelijking met de 'oude' refugio, gaat nog door. Vandaag was een Tsjechische dame erg teleurgesteld. Met 2300 kilometer in de benen had ze er naar uitgekeken om in de oude refugio te overnachten. Het historische gebouw had bij een eerdere pelgrimstocht grote indruk op haar gemaakt. Maar toen zij de slaapzaal zag veranderde zij als een donderslag bij heldere hemel van mening. 'Ik wil niet meer in de oude refugio. Dit is prachtig.' Voor de nieuwe refugio is weer een nieuwe ziel gewonnen. Het zal op de tegenstanders geen indruk maken, maar hun aantal is wel met één verminderd.

Het verhaal 'bedwantsen' heeft een vervolg gekregen. Laat in de avond kwam een meisje dat over haar hele lichaam gebeten was. We hebben al haar spullen ingespoten. Nadat zij zich grondig had gedoucht, hebben wij het meisje op de bovenverdieping in een schoon bed gelegd.

Dinsdag 2 oktober

De kleren van het meisje zijn in alle vroegte gewassen. In de slaapzak vond Boy een bedwants. Er hoeft nu niet meer getwijfeld te worden: we hebben twee pelgrims gehad met bedwantsen. Uit voorzorg hebben we een deel van de slaapzaal gedesinfecteerd. We hopen dat Jacobus zo vriendelijk wil zijn om ons voor verdere problemen te sparen. Dit is allemaal niet leuk. Op internet is te lezen dat bedwantsen een incubatietijd van 24 tot 28 uur hebben. De beestjes moeten dus vanuit Saint-Jean-Pied-de-Port meegebracht zijn. De problemen met de bedwantsen lijken geen einde te krijgen. Al vroeg in de middag kwam een meisje met duidelijke beten. Met de inmiddels opgebouwde routine werd alles wat ze bij zich had gedesinfecteerd en gewassen. Dit probleem moet nu echt ophouden.

Het thema 'pelgrims zijn gewone mensen' blijft een onuitputtelijke bron voor inspiratie en vermaak. Zo wilden vijf Françaises met alle geweld bij elkaar slapen. Het probleem van vier bedden in een *chambrette* dachten ze op te lossen door in het pad tussen de bedden een slaapruiimte te creëren. Uit veiligheidsoverwegingen werd dat niet toegestaan. Een tweede optie

was twee chambrettes huren en daarvoor ook betalen. Dat dan voor drie niet gebruikte bedden betaald werd, was Marisol te veel van het goede. Met de haar kenmerkende gestrengheid liet ze de dames maar één mogelijkheid: in een chambrette drie bedden en in de volgende twee slaappleatsen. *Take it or leave it*, zal ze op z'n Spaans gezegd hebben. Knorrend gingen de dames akkoord.

De caminohype heeft onder andere veel aandacht in de media tot gevolg. Pelgrims worden door camerateams gevolgd, artikelen verschijnen in dag- en weekbladen en een grote reeks boeken maakt de lezer deelgenoot van de ervaringen van de schrijver. Ook Roncesvalles trekt regelmatig de aandacht. Vandaag het zoveelste vervolg. Gevolgd door een camerateam kwam een fraai uitgedoste dame op rollerskates binnen om zich in te schrijven. Zij was heel duidelijk aanwezig. Met een vlotte babbel legde ze uit wat allemaal op het inschrijvingsformulier stond. De inschrijving was mooi geënceneerd. Toen deze mooi geregistreerd was, vertrok het camerateam en de presentatrice naar Hostal Roncesvalles. Latere kijkers zullen zich mogelijk afvragen hoe het de presentatrice in de refugio bevallen is. Het antwoord op deze vraag is dus niet te geven. Film is en blijft fictie.

's Avonds moet het in La Posada of Casa Sabina erg gezellig geweest zijn. In kennelijke staat kwamen enige pelgrims terug van een avondje stappen in Roncesvalles.

Woensdag 3 oktober

Met een mooie wandeldag in het vooruitzicht vertrokken de pelgrims goedgehumt. Ook Michael gaat het weer proberen. Genezen is hij nog niet helemaal, maar hij denkt genoeg aangesterkt te zijn.

Naast de gewone werkzaamheden en kleine probleempjes is er vandaag weinig spannends gebeurd. Leuk was wel de komst van een grote groep jongeren die onder begeleiding van hun docent een deel van de camino lopen in het kader van hun opleiding. De jongeren zijn Amerikanen die Spaans studeren.

Kort voor sluitingstijd kwamen nog drie mensen uit Bosnië binnen. Zij hadden tot dan toe gelopen en de laatste drie uur met behulp van een schijnwerper de weg moeten zoeken. Ze waren elf uur onderweg geweest en de twee dames van het gezelschap waren doodmoe. De heer wilde nog verder lopen. Soms kan je mensen niet volgen.

Donderdag 4 oktober

René Heinrichs, oud-bestuurslid van het genootschap en organisator van pelgrimsweekenden, heeft ons onverwacht bezocht. René is op weg naar Frómista om per fiets het laatste deel van zijn camino af te leggen. Hij beheert een eigen refugio in Frankrijk. Als ervaringsdeskundige kon hij goed beoordelen hoe het bij ons toegaat. Zijn lof streefde onze ijdelheid.

Elke dag komen tegen sluitingstijd meerdere pelgrims uit La Posada of Casa Sabina, waar zij zich een drankje meer dan goed lieten smaken. In kennelijke staat zoeken zij hun bed op. Vanavond hadden we een pelgrim die zo goed met Bacchus geflirt had dat hij het aanmeldingsformulier niet kon invullen. En de dronkenmanspraak van een Belgische pelgrim vroeg het uiterste van onze zelfbeheersing.

Vrijdag 5 oktober

Onze Belgische vriend was weer teruggekeerd in het land der levenden. Zonder alcohol bleek hij ook druk te praten. Met nietszeggende verhalen vroeg hij onze aandacht. Dat was erg storend omdat 's morgens veel pelgrims geholpen moeten worden. Als een van de laatste vertrok hij, maar bleef buiten nog lang op een bankje zitten. Hij kwam vandaag moeilijk op gang omdat hij een 'gezwelleke' op de knie had. Laten wij nou denken dat het 'gezwelleke' ergens anders zat.

's Middags kregen we mogelijk de jongste pelgrim van de camino binnen: een meisje van een

jaar of vier. Parmantig kwam ze met een minirugzakje de refugio binnenstappen. De jeugdige wandelaarster won de harten van iedereen. Vol trots vertelde ze bijna helemaal door de Pyreneeën te hebben gelopen. Ruitelijk gaf ze toe dat haar moeder haar drie kilometer had gedragen. Dat het meisje die tijd benut had om een slaapje te doen vertelde ze er niet bij.

Zaterdag 6 oktober

Met de andere pelgrims is ook onze jonge gaste op weg gegaan naar Zubiri. Als een volleerd wandelaarster stapte het wijsneusje met rugzakje en stok de deur uit. Je vraagt je af hoe ze er over een aantal jaren uit zal zien. We hadden de indruk dat het een vroegrijp en hoog intelligent kind is dat intellectueel haar leeftijdgenootjes ver achter zich zal laten.

Het openbare leven in Roncesvalles is ontregeld door een wandeltocht naar Zubiri. Vanaf het terrasje van Casa Sabina zien we hoe voor het oude Santiago-kerkje een grote groep wandelaars zich voor de tocht klaarmaakt. Door luidsprekers komt een eindeloze stroom Spaans over ons. Om 11.00 uur klinkt het startschot en komt de colonne in beweging. Een kwartier later is iedereen vertrokken en na een uur is alles afgebroken en opgeruimd. De rust is teruggekeerd.

Rustig blijft het ook in de refugio. Het seizoen nadert haar einde en we hebben niet meer dan twee etages nodig. Toch blijft het elke dag spannend of het lukt de derde etage dicht te houden.

Zondag 7 oktober

Voor de tweede opeenvolgende dag wordt de rust in Roncesvalles verstoord door sporters. Deze keer zijn het hardlopers die de halve marathon Roncesvalles - Zubiri lopen. De weg is afgezet en geleidelijk ontstaat een lange file richting Ibañeta-pas. Automobilisten zijn weinig gelukkig met de sportmanifestatie. De agent van *policía rural* die het verkeer tegenhoudt vertrekt geen spier als weer eens een automobilist claxonnerend zijn ongenoegen kenbaar maakt. Ze wachten maar tot de lopers vertrokken zijn en geen moment eerder. Om 11.00 uur wordt het startschot gegeven en in de kortste keren herinnert niets meer aan de sportmanifestatie. Dat wil niet zeggen dat het rustig is geworden in Roncesvalles. Het is immers zondag en dan trekt Roncesvalles veel toeristen.

's Middags kwam een meisje met beten op armen en rug. De schrik sloeg ons in het lijf. Toch weer geen bedwantsen! Boy ging met het meisje naar de dokter. Tot onze opluchting waren het beten die het meisje tijdens het zonnen had opgelopen. Geen bedwantsen!

Maandag 8 oktober

Met enige jaren ervaring als hospitalero weet je dat pelgrims dikwijls boeken, kleding, wandelstokken, toiletartikelen enz. achterlaten. Soms wordt dat doelbewust gedaan om de rugzak lichter te maken (wat niet meegenomen is, is mooi meegenomen, weet u wel) maar dikwijls raken pelgrims door slordigheid veel kwijt. De tafel met verloren artikelen groeit dagelijks. Gelukkig is de melding van een verloren artikel soms loos alarm. Vandaag kwam iemand een portemonnee met € 120 en een aantal pasjes brengen. Dankzij deze eerlijke vinder kreeg de rechtmatige eigenaar zijn eigendom terug. Even later was een Belg zijn fototoestel kwijt. Hij had overal gezocht en was diep bedroefd. Al die mooie foto's die hij tijdens zijn wandeltocht van Brussel naar Roncesvalles had gemaakt waren weg. Even later kwam hij opgelucht vertellen dat het fototoestel terug was. Het draagtasje was wat naar achteren geschoven en hij had het al de tijd bij zich gehad. Het lijkt een mooi onderwerp voor een Belgenmop.

Tragisch was een Amerikaanse man die in paniek naar de balie kwam. Hij was zo vermagerd dat hij in Roncesvalles zijn trouwring was kwijtgeraakt. Met Nelly zocht hij de hele slaapzaal af en liep buiten al zijn passen van de vorige dag na. De trouwring bleef onvindbaar. Ten slotte liet hij een adres achter met een dringend verzoek: bij vinden van ... *please. I will pay everything.*

Dinsdag 9 oktober

Rony heeft zich verslapen. De pelgrims zullen hem dankbaar zijn voor de extra slaaptijd. Dat ze met wassen en aankleden wat sneller moesten zijn, was nauwelijks een probleem. Zonder meer dan de gebruikelijke druk uit te oefenen was om 08.00 uur iedereen vertrokken.

Deze hospitaleros worden langzaam gesloopt door de werkzaamheden. Afgelopen zaterdag voelde Rony zich niet goed en moest het bed houden, Boy heeft last van bronchitis en is naar de dokter geweest, en vandaag was Tiny uitgeteld door een verkoudheid. Waarschijnlijk zoekt een verraderlijke tocht in het gebouw haar slachtoffers. Je zou ook kunnen zeggen dat de helden vermoeid raken. Dat klinkt heroïsch maar de werkelijkheid moet niet overdreven worden.

Honden zijn niet welkom in de refugio. Een uitzondering wordt gemaakt voor blindengeleidehonden, maar andere trouwe viervoeters moeten buiten de deur blijven. Een paar

dagen geleden hadden we al een pelgrim de deur moeten wijzen omdat hij een hond bij zich had. Dat doet pijn maar het kan niet anders. Toch zijn de wonderen de wereld nog niet uit. Vandaag meldde zich weer een door zijn hond vergezeld wandelaar. Marisol was wat betreft het toelaten van de hond onverbiddelijk, maar ze had toch een creatieve oplossing. De hond kreeg een nachthok in het schuurtje bij de albergue. Hond en pelgrim waren zeer tevreden. Je vraagt je alleen af waarom dat eerst nu mogelijk blijkt. Dat hok staat er al sinds mensenheugenis!

Woensdag 10 oktober

Vandaag heeft Leo plaatsgenomen in de ziekenboeg. Je zou kunnen zeggen uit sociale overwegingen. Alleen Nelly en Jos lopen nog niet te snotteren. De dames hebben het er al gauw over dat het zwakke geslacht toch niet zo zwak is. Alhoewel de laatste dagen een van de hospitaleros wel 'viert' (zie woordenboek Algemeen Beschaafd Sittards) verlopen de werkzaamheden steeds vlotter. Als team raken we op elkaar ingespeeld.

Nu onze tijd er bijna op zit gaan we het woord 'pelgrims' tussen aanhalingstekens zetten. Natuurlijk zijn er nog pelgrims in de oorspronkelijke betekenis van het woord, maar hun aantal wordt steeds kleiner. Meer en meer wordt de camino een toeristische route. Wat te denken van

‘pelgrims’ die met levensgrote koffers op wielotjes bij de refugio komen (mopperend op het grind dat voor de refugio ligt). Of ‘pelgrims’ waaraan uitgelegd moet worden hoe een rugzak in elkaar zit! Of ‘pelgrims’ die de afstand naar Santiago denken te overbruggen op gymschoentjes met zolen zonder profiel en versleten bovenwerk! Dat de camino veranderd is (aan het veranderen is) van een pelgrimsweg in een toeristische route zien we dagelijks aan de mensen die we ontvangen.

Donderdag 11 oktober

De afgelopen twee weken was het prachtig weer: strakblauwe hemel en een aangename temperatuur. Alleen de eerste dagen was het in de ochtend en avond wat fris. Vandaag is het in de loop van de dag gaan regenen. Arme pelgrims die over het steile en nu glibberige pad naar Roncesvalles moeten lopen. Het duurde niet lang of het eerste slachtoffer kwam binnen: een Spaans meisje had haar voet verzwikt. Voor de zoveelste keer reed Boy naar het medisch centrum in Burguete. Bij terugkeer was de voet van het meisje keurig ingezwachteld. Ze ging gemakkelijk om met de malheur maar de eerste week kan ze lopen wel vergeten.

In het begin van de avond kwam een Amerikaanse bezorgd informeren of een landgenoot al gearriveerd was. Ze vreesde dat hij in het donker verdwaald was. We dachten al de *policia* te moeten inschakelen maar even later kwam de man doodgemoedereerd binnen. Stoïcijns reageerde hij op onze angstige vermoedens. Het was donker en de weg glibberig. Hij had het op zijn gemak gedaan. Alle zorgen waren niet nodig geweest. Om 21.45 uur kregen we het nog eens extra druk: 16 Spanjaarden melden zich aan, al dan niet met een *credencial* (wat is dat eigenlijk, vroegen ze?) en allemaal per auto gekomen.

Morgen is het in Spanje een feestdag en Don Jésus (de jongere) heeft een speciale mis ingelast ter ere van de *Virgen del Pilar*. Wat is het verband? De Maagd van de Pilaar, de maagd die in de Jacobuslegende staat, is de patrones van het leger. Dat wordt niet alleen door de militairen maar

kennelijk door alle Spanjaarden gevierd. We gunnen de Spanjaarden hun lol. Voor ons betekende het wel dat het druk in de refugio was.

Vrijdag 12 oktober

Tijdens het koffiedrinken zien we op de tv een militaire parade. Het is feest in Spanje, maar dat wisten we al. Jammer dat niet gevierd wordt dat vandaag zes Nederlandse hospitaleros uit Roncesvalles vertrekken. Dat zou onze ijdelheid strelen. Die ijdelheid wordt toch een beetje gestreeld. Twee Amerikaanse meisjes gaven elk € 5 als *donativo* uit waardering voor de hartelijkheid en de wijze waarop de refugio was onderhouden. Dat is toch mooi.

Wat de feestdag betreft worden we op het rechte spoor gezet. Vandaag is het een nationale feestdag, Dag van Columbus, die op 12 oktober 1492 'Amerika ontdekte'. De dag heeft dus niets met Jacobus en een maagd op een pilaar te maken. Don Jésus heeft de dag kennelijk een extra religieus tintje willen geven.

Voor de laatste keer maken we de refugio schoon, drinken koffie en eten in Casa Sabina. Dan worden de sleutels doorgegeven aan onze opvolgers. Einde oefening. Jammer? Eigenlijk niet. Natuurlijk was het mooi en leuk, maar nu is het ook goed geweest.

Week 42-43: 12 oktober - 27 oktober 2012

**Hospitaleros: Wil & Rieky Verstappen, Loes Rikken, Helmut Brouwer,
Jan & Karlien Veldhoen-Symons**

Aantal pelgrims: 956 (2011: 680)

Vrijdag 12 oktober

Wisseling van de wacht

Donderdag komen Helmut en Loes aan en melden zich voor een praatje met de dienstdoende hospitaleros. Vrijdag tegen de middag komen Wil en Rieky aan en na wat ronddwalen vinden ze de hospitaleros in hun honk. Tijdens het middagmaal gebeurt de overdracht. Als Jan en Karlien tegen 15.30 uur arriveren vangt Rieky hen op. De eerste pelgrims zijn aangekomen; ontvangst en wasserij zijn al volop in bedrijf. Boy leidt de laatkomers rond. We zijn al snel druk met het ontvangen van de pelgrims en de was. Als we om 22.00 uur de poort sluiten, liggen er 131 pelgrims op bed.

Zaterdag 13 oktober

Om 06.30 uur gaan het licht en de muziek aan. De pelgrims komen vlot tot leven. Buiten is het koud en de sterren schitteren aan de nachtelijke hemel. Enthousiastelingen gaan al vroeg op pad. Tegen 08.00 uur wordt het licht en een half uur later vertrekken de laatsten. Het wordt een zonnige dag.

We verdelen het poetswerk per twee. Het loopt soepel en vlot want er zijn maar twee etages in gebruik. Ruim tijd om te zonnen op het terras van Casa Sabina. Koffie is er niet bij vandaag want de zaak is gesloten; een familiefeest! We eten smakelijk in het stijlvolle hotel.

Om 14.00 uur bemant Helmut de kist om de eerste pelgrims op te vangen, samen met Loes. Een uur later zijn we allemaal in bedrijf. De pelgrims blijven komen tot rond 18.00 à 19.00 uur. Ook de bus is dan binnen.

We eten in twee ploegen zodat er twee hospitaleros beneden zijn voor vragen en laat

binnendruppelende gasten. Don Jesús komt even binnen, vergezeld van een paar dames van het ministerie die, zo te horen, bij de renovatie van de *albergue* betrokken waren. Patxi verwent ons met koekjes en ander gebak. Erg verleidelijk om aan te komen!

De avond is vlug om en als we ons terugtrekken in het *habitación de hospitaleros* liggen 120 pelgrims op bed. Een rustige nacht; ook wij zijn aan onze bedden gewend.

Zondag 14 oktober

Er is 80 procent regen voorspeld en die laat niet op zich wachten. De pelgrims komen wat trager op dreef.

Ze pakken zich zo goed mogelijk in. Om 07.30 uur vertrekken de eersten. Het regent pijpenstelen en is nog pikdonker. Ruim 08.30 uur zijn allen op weg. Na ontbijt, poets- en wasronde wacht de koffie bij Paco. Een uur later schuiven we aan tafel bij Casa Sabina.

Vanaf 14.00 uur komen de pelgrims aan, nat en sommigen bibberend van de kou. De wasmachines draaien op volle toeren want er zijn ook doorweekte rugzakken en fietstassen. Tegen de avond komt een Koreaanse vrouw aan. Ze kan nauwelijks op haar benen staan; inwit, doorweekt en koud tot op het bot. Onderkoeling! We planten haar in een paar stoelen in onze woonkamer en stoken het extra warm. Loes ontfermt zich over haar: drooggewreven, droge kleren, ingepakt in een deken, thee, warme soep. Na een uur bibbert de vrouw nog heftig. Gelukkig daagt de Koreaanse vriendin op die geweldig opgelucht is haar te zien. De vraag is, kan ze morgen verder? Een uur later ligt ze op haar eigen bed en wordt weer mens. Een late Nederlandse fietser wordt nog verwend met een wasje na 19.00 uur.

's Avonds lijken we een stel hangjongeren bij de kist. Om 22.00 uur daalt de rust over de eerste verdieping met 45 slapers. Wij nemen nog een slokje en kaarten na over de dag.

Maandag 15 oktober

Vandaag is er droog weer voorspeld. De pelgrims staan vlot op. De Koreaanse is opgeknapt en vertelt in vlot Engels dat ze verdergaat met haar vriendin. Om 07.30 uur vertrekken de eersten. Een kwartiertje later ruist de regen. Sommigen besluiten eerst te ontbijten tot het droog is en dat is al snel. Het wordt een zonnige en frisse dag. Na het ontbijt hebben we maar één verdieping te poetsen; appeltje-eitje. Zo kunnen Rieky en Wil op pad.

De klus is vroeg geklaard en we hebben een paar uur vrij die ieder op eigen wijze invult. Het eten bij Casa Sabina smaakt goed en tegen 14.00 uur zijn er weer een paar paraat om de pelgrims te ontvangen. Deze komen gestaag binnen. Ook wordt regelmatig een wasje gedraaid tot genoegen van de pelgrims. Om 16.00 uur bezet Marisol haar post weer zodat we eigenlijk tijd te over hebben. De bus komt tijdig. 's Avonds zijn er 91 pelgrims onder de pannen. Er is ook een filmploeg gearriveerd: een Vlaming met zijn Italiaanse vriendin. Ze willen een documentaire over de camino maken en willen ook horen over onze werkzaamheden.

Dinsdag 16 oktober

Als de lucht lichtroze kleurt wordt het een zonnige dag. Een Fransman grijpt zijn gitaar en de dag wordt ingeluid met zang en swingen; een goed begin voor een wandeldag! Tegen 08.30 uur is iedereen op pad. We ontbijten en dan staat het filmduo op de stoep. Ze maken opnames van onze werkzaamheden en interviewen ons. Weer eens wat anders! Na het middageten maken Wil en Rieky een wandeling; de gps had geen kuren, de wegen wel.

's Middags komt een stel uit Valkenswaard aan. Ze zijn al van begin april aan het stappen; een paar GR's in Frankrijk en in Le Puy pikten ze de weg naar Santiago op. In Luxemburg ontmoetten ze een stel uit Sint-Oedenrode dat Wil en Rieky kenden. Er wordt op en neer gemaaild zodat Rieky hen met extra groeten op pad kan sturen.

De Vlaming filmt en interviewt binnenkomende pelgrims. Het is niet druk. De pelgrims die van Saint-Jean-Pied-de-Port komen hebben een mooie wandeling achter de rug maar 'je kan tegen de wind aanleunen'. Zodra de zon weg is wordt het vlug koud.

Loes verzorgt blaren, verkreukelde knieën en blokkades in ruggen. Ze smeert en 'smout' vakkundig. Zo wordt door de dankbare klanten onze *donativo*-pot gespekt met 55 euro! De bus brengt nog een stuk of twaalf pelgrims mee zodat we de tweede verdieping voor een paar bedden opengooien. 22.15 uur belt de laatste pelgrim aan en Helmut strijkt over zijn hart zodat hij binnen kan. De nachtelijke stilte daalt neer over 74 pelgrims. Ook wij liggen vroeg op bed terwijl Jan en Helmut nog even nakaarten.

Woensdag 17 oktober

Vandaag starten Rieky en Wil de dag en zwaaien de pelgrims uit. Loes zwaait haar klanten uit. Ze hebben goed geslapen en zijn helemaal opgekikkerd. We kijken scherp rond in ons werkgebied en ontdekken een dikke stoflaag op de kastjes. We bestellen bij Marisol een *plumero* oftewel plumeau. Daar gaan we morgen mee aan de slag. Ook de ruiten krijgen een beurt. Intussen zijn we begonnen met het wassen van de blauwe matrashoezen van de derde verdieping. Lekker buiten gedroogd in de onstuimige wind. Daarna is er koffie in ons honk. Helmut rookt een sigaretje bij Paco.

Na de middag konden de frisgewassen hoezen weer op de bedden. Beneden was er genoeg te doen met ontvangen van pelgrims, de wasjes en bedovertrekken. De pelgrims komen vermoeid aan; er staat een harde wind in de bergen waartegen ze moesten op boksen. Er is ruimschoots tijd om tussen de bedrijven iets voor jezelf te doen. 's Avonds is het rustig beneden; af en toe een vraagje beantwoorden. Om 22.00 uur besluiten we de dag met een glaasje en babbelen nog wat na terwijl de 46 pelgrims al op één oor liggen.

Donderdag 18 oktober

Als de lichten aangaan om 06.30 uur zijn een paar pelgrims al druk in de weer. Verschillende pelgrims vertrekken vroeg terwijl het nog stikdonker is. Tegen 08.00 uur is vrijwel iedereen op pad. Het is een grijze dag, niet koud maar er staat een flinke peut wind.

Samen ontbijten en daarna aan de slag op de eerste en derde verdieping. We zijn vlot klaar en drinken koffie. Er is nog voldoende tijd voor onszelf voor we de menukaart ontcijferen bij Paco.

We verwachten niet al te veel volk. Helmut bemant de kist en Loes assisteert hem. Jan gaat voor de wasjes. Rieky, Wil en ik wandelen naar Ibañeta en volgen daar de GR 12 tot die de camino bereikt. We kunnen tegen de wind aanleunen zo hard waait het. We dalen af door het beukenwoud. Onderweg treffen we een Koreaans meisje dat erg bibberig de berg afkomt. Rieky geeft haar een arm. Ze drinkt een slok water, eet een stroopwafel en laat zich wat duizelig meetronen naar de *albergue*. Na wat rusten knapt ze snel op. Er komen aardig wat pelgrims. De laatsten komen rond 19.00 uur als het al donkert. Verschillenden zijn behoorlijk uitgeput van het uren lopen in de bergen en tegen de felle wind in. Ook de bus brengt nog wat slapers mee zodat de eerste verdieping langzaam maar zeker volstroomt. Ten slotte zijn er 75 gasten.

Het was- en droogproces gaat vandaag trager. Onze centrifuge draaide gisteren door, '*loco, loco*'.

Een paar uur later ontdekt Wil bij het grove vuil een bos haar. Dertien sokken, een handschoen en een onderbroek komen smerig en stinkend te voorschijn; uit de trommel geslingerd! Een proces dat blijkbaar al langer aan de gang is. Het verklaart ook de verdwijning van een zwarte sok gisteravond. Marisol vertelt dat het een oud wrak is en er volgend seizoen een nieuwe komt. Dus even behelpen!

Tegen 20.00 uur zijn de schaapjes binnen en bewaken Helmut en Loes de kist. Er is weinig te doen dan wat buurten met pelgrims en een paar *credenciales* stempelen.

Vrijdag 19 oktober

Bliksemflitsen lichten op in de nachtdonkere hemel. Het hoort van de regen. Langzaam komen de pelgrims op dreef en dalen de weg af, richting camino. Om 09.00 uur doet de Spaanse schoonmaakster een beroep op Helmut om de laatste met zachte dwang naar buiten te sturen.

Na het ontbijt gaan we aan de slag met de *plumeros*, die al snel makkes vertonen, maar alle kastjes van de eerste verdieping zijn stofvrij en de rotzooi dwarrelt naar beneden. Twee bedden liggen nog vol spullen: van de Amerikaanse prof die nog een dagje blijft en nadenkt hoe hij volgend jaar de camino kan lopen; beter voorbereid. Ook een Koreaanse heeft haar inboedel uitgestald op bed. Als ik de laatste hoeslakens in de kastjes van de derde verdieping leg, zie ik een plas water op de lockers staan. Een lekkage van het dak? Nu wachten op Pablo of de aannemer voor de juiste diagnose. Als we opgeknapt zijn is het tijd om naar La Posada te gaan, want we wisselen vandaag van restaurant. Minder keuze dan bij Sabina, wel smakelijk en een stijlvol gedekte tafel.

Met z'n tweeën beginnen we in de waskelder. Tegen 15.00 uur komen de eerste pelgrims binnen: verkleumd en koud. In Saint-Jean-Pied-de-Port was geadviseerd om de straatweg over Valcarlos te nemen. Toch kwamen er pelgrims via de bergen. Een Vlaamse jongen die al anderhalve maand alleen onderweg is, heeft zich aangesloten bij een groepje. Met zijn vieren trotseren ze het onweer, de stortbuien en de mist. Zo heeft ieder zijn verhaal. De kelder hangt vol poncho's en de wasmachines draaien op volle toeren. Na een paar uur kletsnatte pelgrims opvangen, wordt het rustig bij de kist tot de bus komt die nog een handvol pelgrims meebrengt.

Intussen hangt er een uitnodiging bij de trap voor een bijeenkomst om van gedachten te wisselen over de camino. Om 21.15 uur verschijnt een enthousiaste *padre* Juan Carlos met een fles *pacharan* in de hand. In een mum verzamelt hij pelgrims en hospitaleros om zich heen, schenkt iedereen een slok in en neemt ons mee naar de crypte. Hij vertelt over de eeuwenoude gebouwen, de geschiedenis en legendes van Roncesvalles. We gaan het *claustro* binnen met de tombe van Sancho el Fuerte. Via een donkere gang komen we in de kerk van de Colegiata. We dalen af naar de crypte onder het hoofdaltaar. Juan Carlos opent weer een geheimzinnige deur en we zitten in een kamertje waar enkele pelgrims vertellen over de motieven om de camino te lopen. Hoewel de voertaal

Spaans is, pikken de anderstalige pelgrims in elk geval de sfeer op. De padre besluit de avond met een pelgrimsgebed dat hij opleest van zijn iPod. Het is ruim 22.30 uur als de nachtrust daalt over 41 pelgrims. Ook wij gaan vlot naar bed.

Zaterdag 20 oktober

Het gutst van de regen als de pelgrims, dik ingepakt, uitgewuifd worden. Het is ruim 09.00 uur eer de laatste vertrekt. Na het ontbijt en het opruimen gaan enkelen van ons mee met een rondleiding. Het is niet zo aan ons besteed want de gids ratelt in rad Spaans. Wel is er genoeg te zien in het claustro, het museum, het romaanse kerkje en de knekels, de botten en de graven in de Silo de Carlomagno. Loes trekt zich terug voor een kopje koffie bij Paco.

Na het middageten druppelen de pelgrims binnen, stuk voor stuk doorweekt van de regen. De wasmachines en droogruimtes stromen vol en alle waslijnen hangen vol. Het regent verhalen over een zware tocht zowel over de bergen als via Valcarlos. Het is zo koud dat Loes het straalkacheltje op de kist zet zodat de verkleumde vingers opgewarmd kunnen worden vooraleer de formuliertjes worden ingevuld. Zo gaat het de hele namiddag en vooravond. Een jongeman komt binnen met verdachte rode vlekken die beslist geen muggenbulten zijn. Actie bedwants wordt gestart: Loes ontsmet zijn spullen die daarna de was ingaan. 21.45 uur komt de eerste fietser aanzetten. Goed en wel binnen volgen nog drie Spanjaarden met fiets. De padre maakt weer een ronde met de liefhebbers en tegen 22.30 uur zijn de 64 pelgrims in ruste. Wij maken het ook niet al te laat. Loes en Helmut drinken nog een glaasje in hun appartement. En ... het regent nog even hard als 's morgens.

Zondag 21 oktober

De regen is afgenomen maar het blijft miezeren. Pelgrims met natte kleren kunnen nog terecht bij de droogtrommels zodat ze hooguit met nog licht vochtig spul vertrekken. De pelgrims vertrekken vol goede moed. De jongeman van de bedwantsen en de late fietser krijgen we pas tegen 09.00 uur de deur uit. Onze gelederen zijn gedund: Rieky en Helmut zijn niet lekker en blijven in bed. Wij beginnen vast de tweede verdieping winterklaar te maken, want volgende

week zijn er maar twee hospitaleros.

In La Posada wordt de tafel 'ont-dekt' voor vier personen. We worden verrast met een smakelijke bonensoep en een eendenpoot. Om 14.00 uur zijn er twee pelgrims binnen en geleidelijk komen er meer. Een Koreaanse is onderweg opgepikt door een Spaans stel dat erover waakt dat ze goed opgevangen wordt. Als er een groepje komt worden ze door Loes begeleid, zoals gewoonlijk. Zo stroomt de eerste verdieping bijna vol met 66 slapers. Intussen is Rieky zover opgeknapt dat ze de supervisie van het beddengoed van de tweede verdieping kan waarnemen. Tijdens de kerkdienst verdwijnen de *handmade* pantoffels van een Duitse pelgrim. De tweede keer in een week dat schoeisel weg raakt. Heel vervelend!

Na het avondeten komt ook Helmut boven water maar verdwijnt alweer snel naar bed. Loes doet nog een poging om de verdwenen pantoffels op te sporen. De avond verloopt rustig met wat gebabbel met een paar pelgrims. Tegen 22.30 uur is het stil bij de 66 pelgrims en ook in ons honk.

Maandag 22 oktober

Loes en Helmut zwaaien vanmorgen de pelgrims uit. Het is een vochtige herfstmorgen maar het wordt snel droog en af en toe breekt de zon door; een mooie wandeldag na de felle wind en de heftige regenval van de laatste dagen. We poetsen met zijn allen en de wasmachines draaien op volle toeren beddengoed. We missen onze centrifuge; het drogen neemt extra veel tijd in beslag. Toch is er ruimschoots tijd voor koffie.

Na het middageten gaan Jan en ik wandelen: een stukje camino. Boven het bos treffen we een groepje Duitsers. We nemen de twee oudere dames op sleeptouw langs de gemakkelijker weg want een van hen hinkt behoorlijk. Intussen zijn er de nodige pelgrims binnen. Er is een Nederlandse vrouw die een week in haar eentje wandelt. Later op de avond komen drie schilderachtige mannen binnen in klederdracht met prachtige houten wandelstokken: twee Duitsers en een Zwitser. Ze zijn al geruime tijd onderweg en hebben als enige bagage een bundeltje. Tegen 22.30 uur liggen 53 pelgrims op bed.

Dinsdag 23 oktober

Het wordt een stralende dag. Nadat we de pelgrims hebben uitgezwaaid en hebben ontbeten, gaan Rieky en Wil wandelen. Ik breng hen weg naar Meskiritz. Na de dagelijkse klus drinken we koffie in de zon ..., zowat voor het eerst sinds we hier zijn. Na het middageten gaan Loes en Helmut een rondje camino wandelen en naar de vogelhut. Vroeg in de middag zijn Wil en Rieky terug van hun herfstwandeling. Ze hebben verschillende pelgrims, die bij ons hebben overnacht, gekruist. Na twee uurtjes in de kist duik ik beroerd mijn bed in. Edurne en Rieky vangen de pelgrims op. Cor Slegers en zijn vrouw komen ons gedag zeggen op hun terugreis uit Zuid-Spanje. Rieky en Wil gaan naar de pelgrimsmis. Deze wordt altijd goed bezocht. Helmut bemant de kist en de avond is met wat napraten vlot voorbij. 48 pelgrims zijn intussen onder zeil.

Woensdag 24 oktober

De dag begint helder blauw. De pelgrims gaan vroeg op pad. Wij zijn ook vroeg klaar. Jan en Helmut leggen de laatste hand aan de tweede verdieping: de blauwe hoezen gaan weer om de matrassen. We installeren ons in de zon met koffie. Wil haalt wat lekkers in Burguete. Cor en Janny komen koffiedrinken en nog wat buurten. Het eten in La Posada smaakt prima. Helmut bemant de kist de eerste paar uur samen met Loes. De rest heeft vrijaf: rusten, lezen, rondwandelen in Roncesvalles. Tegen 16.00 uur druppelen de pelgrims binnen. De bus brengt nog een dozijn mensen mee zodat het totaal op 48 pelgrims komt. De avond verloopt superrustig.

Donderdag 25 oktober

De pelgrims worden vanmorgen uitgezwaaid door Jan en Karlien. Tegen 07.30 uur staan we er met zijn vieren. De pelgrims gaan vlot op pad want het is nog droog. Jammer genoeg niet lang want een uur later begint het te miezeren. Na het ontbijt komen Cor en Janny afscheid nemen en gaan Jan en ik naar Pamplona. De thuisblijvers verzorgen slaapzaal en trappen. 's Middags breekt de zon weer door en de bossen rond Roncesvalles tooien zich iedere dag in mooiere herfsttinten. We drinken samen thee buiten. Zodra de zon weg is wordt het koud. Tussen 16.00 en 18.00 uur komen de meeste wandelaars aan en nog een stuk of twaalf mensen als de bus uit Pamplona aankomt. Zo zijn er 40 gasten. Tegen de avond komen Rina en Bert aan: de nieuwe hospitaleros. Ze zijn maar met twee daar de twee andere hospitaleras wegens familieomstandigheden moesten afhaken. Rina is niet lekker en voelt zich het best in bed. Bert schuift aan bij onze groep. In de kist is weinig te doen op het sporadisch beantwoorden van vragen na.

Vrijdag 26 oktober

Wil en Rieky openen de deuren en zwaaien de pelgrims uit. We ontbijten en daarna wordt gepeetst en gewassen op volle kracht. De *habitación de peregrinos* op de tweede verdieping is klip en klaar, de koffers gepakt en Jan en Wil leggen de laatste hand aan de schoonmaak van de slaapzaal der pelgrims. Karlien leidt Bert rond door het huis ter introductie. Daarna drinken we samen koffie. Voor het middageten gaan Helmut, Loes, Wil en Rieky afscheid nemen van Paco, en we melden hem dat het nieuwe team voorlopig uit vier mensen bestaat. Jan en Karlien blijven nog een paar dagen om alles over te dragen en Rina en Bert de kans te geven het werkjaar goed af te ronden.

Week 44-45: 26 oktober - 8 november 2012

**Hospitaleros: Jan & Karlien Veldhoen-Symons (tot 29 oktober), Rina Pluim,
Bert Jongepier**

Aantal pelgrims: 494 (2011: 287)

Vrijdag 26 oktober

Bert en Rina worden ingewerkt door Jan en Karlien, die zo aardig zijn om een paar dagen langer te blijven omdat Edith en Rietje door familieomstandigheden niet konden komen.

Er loopt al een aantal uren een Franse heer rond die met inschrijven wil wachten tot zijn drie loopvrienden arriveren. Er wordt een aantal keren naar ze gebeld maar hij krijgt alleen de voicemail. 's Avonds om 20.00 uur is het donker en het stroomt van de regen. Na gehoord te hebben dat het gaat om twee Franse jongedames, waarvan een een peesontsteking heeft, en een Zweedse jongen, wordt het tijd om actie te nemen. De kans bestaat dat ze teruggekeerd zijn naar Saint-Jean-Pied-de-Port. We bellen enkele herbergen af maar geen resultaat. We besluiten om de *bomberos* te bellen. Die gaan zoeken en alarmeren ook de Franse kant. Ze komen na middernacht terug, zonder resultaat helaas.

Er struint al een tijdje een heer rond die zich nadrukkelijk bij de tafel gevonden voorwerpen ophoudt en veel vragen heeft. Als we het fietsenhok willen afsluiten blijkt hij daar te slapen met, volgens hem, toestemming van de prior. Het bevalt hem blijkbaar zo goed dat hij ook de volgende dag daar nog is. Een week later blijkt hij als ober te werken bij Casa Sabina.

Zaterdag 27 oktober

Na enig aandringen zien we de mensen in de stromende regen vertrekken. Het is al ver na 08.00 uur. Het waait er ook nog hard bij. Rina is geveld door een hevige buikgriep maar blijft op de been. We wisselen voor het eten naar Casa Sabina, maar die blijken niet helemaal op de hoogte, ondanks dat het gisteren door de vorige groep is afgesproken.

In de middag wordt het koud met helder weer maar tegen 16.00 uur begint het licht te sneeuwen. De mensen komen verkleumd aan.

's Avonds geeft pater Don Juan Carlos weer een interessante rondleiding waarbij de pelgrims gelokt worden met een glaasje *licor pacharan*. Het is een erg leuke rondleiding, met veel warmte van de pater.

De snackmachine geeft veel storing. De vaste medewerkster Edurne is erg druk met haar twee mobiele telefoons; de sms wordt eerst afgemaakt terwijl er mensen aan de balie staan. Als beginner vraag je je dan af hoever je eigen enthousiasme moet gaan. Vrij laat komt nog een Spanjaard met de auto hier om per fiets de rest te doen, maar

zonder slaapzak. Aangeraden wordt er maar een te kopen hier. Bert krijgt als nieuweling een rondleiding van Karlien, waardoor je direct goed inzicht krijgt in het complex.

Zondag 28 oktober

Ondanks de wintertijd, waardoor het om 08.00 uur volop licht is, zijn er een aantal niet weg te krijgen. Vooral een groepje Ieren maakt het bont. De ochtend is fris maar zonnig. Rina heeft de vroege dienst met Jan, maar duikt later toch maar weer haar kooi in om op te knappen.

De eerste mensen komen alweer op tijd binnen als een prettig allegaartje. In de loop van de middag begint het te sneeuwen en wordt het erg koud. Er komt ook een Duitse jongen die de camino loopt in naam van God en het helemaal zonder geld wil doen. Hij moet dan ook geld

lenen om hier te slapen. Hij windt zich op over de prijs. Het is een pelgrimsweg van God, dus alles zou gratis moeten zijn. Bert gaat in discussie met hem maar dat is niet eenvoudig. Hij geeft hem een euro om te internetten en de beloning was een lange zegening aan de balie. In de avond krijgen we het bericht dat de drie vermiste personen uiteindelijk die avond laat ergens waren aangekomen. De bomberos wisten dat, maar hebben dat niet gemeld. Dit is besproken met Marisol. Rina en Karlien nemen nog wat zaken door voor de werkgroep en Jan neemt de kapotte computer mee.

Maandag 29 oktober

Een prachtige stralende dag verwelkomt de lopers. Jan en Karlien keren huiswaarts na het ontbijt. Rina is weer enigszins op de been en Marisol is weer terug van vakantie, zodat het aan de balie niet veel werk geeft voor ons. We kunnen daardoor even met de auto gaan genieten van het uitzicht bovenop de berg. Prachtige heldere vergezichten met besneeuwde toppen. Het lijstje met kapotte dingen wordt met Marisol besproken en deze worden voortvarend aangepakt. In totaal komen er 27 *peregrinos*, waarvan vier fietsers. Na bedtijd gaat het brandalarm af omdat een vervelende Engelsman het nodig vindt in het trappenhuis te roken en nukkig reageert op onze ontdekking.

Dinsdag 30 oktober

Het zeer internationale gezelschap is al vroeg op pad. Bert en Rina nemen een aantal *chambrettes* onderhanden en de verwarming van de slaapzaal wordt opnieuw ingesteld omdat iemand die op 24,5 graden dag en nacht had ingesteld. Tevens de tweede verdieping maar op de winterstand van 8 graden gezet, in overleg met het klooster.

Er arriveert een Australische vrouw op de fiets die half juli uit Schotland was vertrokken, door Frankrijk naar Nice is gefietst en toen terug via Arles naar hier. Iedere dag brengt wel weer verrassingen. Zo ook toen de bus uit Pamplona kwam met daarin twee jonge Nederlandse mensen (19 jaar) die hier twee dagen geleden hadden overnacht. Totaal ontredderd kwamen ze aan, want ze waren in Pamplona gerold en waren al hun geld en pinpas kwijt. Ze hadden nog 15 euro ergens achter een ritsje en hebben daarmee de bus naar hier genomen. We hebben de rol van Sint-Maarten aangenomen en ze hebben hier vannacht geslapen en gegeten, zoals alle pelgrims, en morgen brengen we ze naar Saint-Jean-Pied-de-Port waar ze de trein naar Bordeaux nemen en de volgende morgen de Eurolines-bus naar Nederland. Voor zulke omstandigheden kun je geen

draaiboek hebben klaarliggen. We konden het niet over ons hart verkrijgen ze aan hun lot over te laten. Alle voorgeschoten reiskosten hebben ze bij hun thuiskomst meteen terugbetaald.

Woensdag 31 oktober

Vanmorgen Gerard aan de telefoon gehad op zijn wekelijkse belronde; alles wel hier. Gemeld dat Jan en Karlien de pc hadden meegenomen en dat wij zorg zullen dragen voor het transport van de printer naar Nederland.

Vandaag zijn we om 10.00 uur na de aankomst van Marisol naar Saint-Jean-Pied-de-Port gereden. Daar hebben we het gedupeerde stel uitgezwaaid; ze waren nog steeds erg ontdaan, maar blij naar huis te kunnen.

Vandaag kwam er een bus met 20 Franse kinderen van zeer wisselende leeftijd voor de nacht. In *no time* leek het hier wel een crèche. Fijn dat Bert zijn hand niet omdraait voor een boot vol schoolkinderen, want na een korte toespraak is de rust weergekeerd. Duidelijkheid doet wonderen. We hebben de eerste etage vol en mogelijk de tweede weer in gebruik. Dat gaan we morgen vertellen.

Donderdag 1 november

De tweede verdieping hebben we niet in gebruik hoeven nemen. Iedereen is keurig op tijd weg, behalve de drie Franse families waarvan sommigen nog om 07.45 uur te kooi liggen ondanks diverse patrouilles over de slaapzaal. Na sterk aandringen staan ze toch om 08.15 uur buiten met niet al te vrolijke gezichten. Ze hadden namelijk nog 'even' willen ontbijten.

De deur van het damestoilet is dichtgevallen en met geen mogelijkheid meer open te krijgen. Dit schijnt al gebeurd te zijn de avond ervoor toen de Franse kinderen aan het 'donderjagen' waren. Patxi wordt ingeschakeld, en met een koevoet vernielt hij het mooie van deur en sponning. Toevallig had Rina het vorig jaar ook gehad en zij wist dat er een paneel losgeschroefd kon worden tussen het dames- en herentoilet. Het is wel loeizwaar. Samen met Patxi onderdoor in het damestoilet gekropen en van binnenuit geprobeerd de deur open te krijgen. Inmiddels had Marisol al de *bomberos* gebeld. Met vereende krachten en de nodige schade de deur om 13.00 uur open gekregen. Scheelde in ieder geval verhuizen naar de tweede verdieping waar alles al schoon was. Toen we om 22.00 uur het licht uit wilden doen, kwamen er nog twee jongedames om de was te doen. Ze waren verontwaardigd dat het niet meer kon.

Vrijdag 2 november

Een rustige start van deze dag, rustige mensen die op tijd op pad gaan. Het is helder herfstweer en wij besluiten na de schoonmaakronde naar Burguete te wandelen en even van de natuur te genieten.

Alles blijft rustig verlopen, maar even na 20.00 uur komt er nog een grote Spaanse familie van 17 personen zich melden voor de nacht. Het worden er 12, nee 7, en tot slot worden het er 11. Het is rustig, dus we laten het maar over ons heen komen. Met z'n tweeën hier te zijn gaat prima in deze tijd van het jaar, je bent lekker bezig. De één doet de vroege dienst en slaapt even om 14.00 uur en doet de receptie vanaf 20.00 uur; de volgende dag rustiger met in ieder geval de receptie om 14.00 uur. Dit rooster werkt goed voor ons.

Het weekend kunnen we ook nog wel een aantal gasten verwachten, want we hebben vanavond een aantal telefoontjes gehad met de vraag of reserveren noodzakelijk was. Na het weekend zijn de vrije dagen van deze week voor de Fransen en de Spanjaarden voorbij. Het was vandaag in Roncesvalles ook erg druk. Wij hebben Paco en echtgenote bedankt en gaan vanaf morgen in La Posada eten.

Zaterdag 3 november

Een ongekende rust deze ochtend, velen zijn in alle rust vertrokken en om 08.00 uur maakte de laatste pelgrim zijn rugzak klaar voor vertrek. Wij gaan na de koffie naar het museum, het kerkje, de Silo de Carlomagno en het informatiecentrum. Heerlijk gegeten en de pelgrims staan weer voor de deur als we terugkomen, waaronder een Nederlandse mevrouw met dochter. Ze zijn uit Nederland komen lopen via Vézelay. Ze waren onder de indruk van het aantal mensen in Saint-Jean-Pied-de-Port en hier in Roncesvalles. Ze waren in heel Frankrijk vijf lopers tegengekomen, maar vinden het hier erg gezellig. Dan kwam er nog een Schotse mevrouw in een blouseje (!) aangelopen; zij kwam uit Porto en was via Santiago naar Roncesvalles gelopen. Morgen zit haar tocht er op, een erg leuk mens.

En zo verstreek onze zaterdag. Het is voor ons onduidelijk waarom de bus vandaag (zaterdag) niet kwam (in november op zaterdag geen bus?) en Edurne om 19.15 uur vertrok. We zullen dat maandag aan Marisol vragen.

Het was vandaag erg druk in Roncesvalles, het leek wel Koninginnedag in Amsterdam, er waren tot in de avond ook hier nog veel 'kijkers'. Ook een Spaans echtpaar uit de buurt dat hier vroeger met school gelogeed had toen het nog een jeugdherberg was. Ze waren erg onder de indruk hoe het geworden was. De bustijden door de week en in het weekend zijn nu helder: doordat er geen schoolkinderen zijn door de week komt de bus dus altijd op zaterdag rond 18.00 uur. Weten we dat ook weer.

Zondag 4 november

Het regent pijpenstelen maar het is niet koud. We halen de matrashoezen van de tweede gang voor de helft eraf om te wassen. In de middag weer een aantal Koreanen, een Japanner en een fietser. De fiets blijft hier staan omdat de fietsenstalling blijkbaar al wordt omgebouwd als winterherberg. Rustige mensen allemaal, hoewel ze door ruime beschikbaarheid van bedden wel allemaal een eigen cabine claimen wat hier en daar voor verwarring zorgt. Een Spaans echtpaar dat vanaf hier begint te lopen hebben we maar een slaapzak en een deken geleend want zij hadden niets bij zich. Verder moeten we even optreden om de natte jassen beneden te krijgen. Rina bezoekt de mis wat iedere keer weer een bijzondere ervaring is.

Maandag 5 november

Bert heeft vroege dienst wat door een Koreaans meisje erg vroeg wordt omdat ze denkt dat de deurbel op de overloop het lichtknopje is en ze yoga wil doen om 05.30 uur.

Bij de schoonmaak vinden we een mapje met pas en bankpasjes van iemand van het *Ministerio Interior* die hier heeft geslapen. Even later stappen we in de auto en vinden hem in Biskaretta Gerendiain. De man is helemaal perplex en overdonderd. We hebben er ook nog een leuk ritje aan om even te zien wat het begin van de camino is vanaf hier. Bert is nog onbekend met de camino. De *fourwheeldrive* komt wel van pas als je de weg af gaat.

We maken de rest van de bedden af en nu is de linkerkant van de eerste etage ook helemaal schoon en winterklaar.

We mopperen op de architect van dit gebouw die met een klas studenten het hele gebouw en alle verdiepingen betreedt met modder aan de laarzen. ¡¡¡NO BOTAS EN LOS DORMITORIOS!!!

Vandaag weer een flink aantal Koreanen waarvan een vrouw het bij Marisol direct verbruikt door eerst te vragen 'Free Wi-Fi?' en vervolgens het geld op tafel gooit. Volgens Marisol komt dat omdat ze in Korea geen *Sesamstraat* hebben om de kinderen op te voeden!

Vandaag ook de EHBO-ruimte gesopt en alle materialen naar de eerste etage gebracht; tevens de medicijnenlijst gecontroleerd en de geneesmiddelen op vervaldatum. Alle verlopen en aangebroken materialen naar de *farmacia* gebracht voor vernietiging. Voor geheel 2013 is alles nog aanwezig en gecontroleerd, op twee tubes Voltaren crème na. Morgen na de sopronda gaan we koffiedrinken in Saint-Jean-Pied-de-Port.

Dinsdag 6 november

Dat was even gezellig, een rondje Saint-Jean-Pied-de-Port, hoewel het centrum zo goed als alleen bestaat uit winkels die badhanddoeken en tafellakens verkopen. Er waren ook veel refugio's gesloten. Terug naar de rust en de prachtige herfst sfeer van Roncesvalles. Gisteren tien slapers die ook erg moe waren dus het was rustig in huis. Geen wasjes, geen wasmachinegebruik; wat overkomt ons! Vandaag zijn ze begonnen de dependance in te richten en donderdag wordt deze deze in gebruik genomen.

Woensdag 7 november

Voor 08.00 uur was iedereen vertrokken, dat gebeurt niet vaak in deze tijd van het jaar; het was droog en prachtig helder weer. Vandaag beginnen we aan het wassen van 20 blauwe matrashoezen van de laatste 36 bedden. We gokken op maximaal 16 slapers. Het is nu 14.45 uur en de eerste tien pelgrims zijn binnen; misschien toch nog meer bedden opmaken. We wachten het af.

Alle afrondende zaken met Marisol doorgenomen. De *donativo*-munten omgezet in papiergeld, dat neemt toch iets handiger mee. Gerard aan de telefoon gehad. Nu zullen we ons morgen richten op de laatste klussen. Het is in deze tijd van het jaar heel goed te doen met twee personen, maar je hebt wel de hele dag door een programma en tijd voor wandelen of zo is er eigenlijk niet. Het is werken en slapen. Toch hebben we hier twee hele leuke weken gehad. Alle ontvangen boodschappen hebben we uit de kast van de appartementen in een paar grote tassen gepakt voor het klooster. Ook al hadden we alleen vers fruit gevraagd, er was nog een kast vol over en zo wordt steeds meer zichtbaar dat we gaan sluiten.

En dan een onverwachte wending van de dag, waren er gisteren tien stille vroeg slapende pelgrims, nu zijn er 40 zeer enthousiaste pelgrims van vele nationaliteiten die wassen, praten en druk heen en weer lopen. Wij vinden het gezellig.

Patxi en de prior zijn gedag komen zeggen en bedanken nogmaals alle hospitaleros voor hun inzet in 2012. Marisol heeft ons ook gevraagd iedereen nogmaals te groeten en gevraagd of de hospitaleros hun naambordjes willen dragen, omdat ze het vervelend vindt iemand aan te spreken en de naam niet kent. Gaan we doen.

Donderdag 8 november

Iedereen vertrok voor 08.00 uur, het waren 35 lopers en 5 fietsers waarvan 2 uit Sint-Petersburg. Vannacht hebben we waarschijnlijk een illegale gast gehad, want op de linkerkant was een bed beslapen, een kastje gebruikt en er was brood gegeten. De achterdeur bij de wasserij was geopend en niet echt dicht. Gisteravond nog alles gecontroleerd om 22.00 uur en ook een zaalrondje gedaan in verband met wat lawaaijerige Fransen en Koreanen die ook nog beneden rondhingen. *C'est ça.*

En nu gaan we echt de laatste beddenronde doen en de laatste blauwe hoezen wassen, ook die van het appartement. Vanwege de 40 gasten moeten we alles toch maar weer wassen. We lunchen met kroketten en brood omdat we 's avonds gezellig willen afsluiten met een diner. Tijdens de lunch komt speciaal de oude Don Jesús ons gedag zeggen, 86 jaar en nog zeer helder met twinkelingen in zijn ogen. We ruimen de keukenkastjes en koelkast leeg en geven de allerlaatste restanten aan het klooster. Tijdens het diner 's avonds horen we van de aanwezige pelgrims dat ze het erg jammer vinden dat de nieuwe *albergue* dicht is.

Wij rijden vrijdagmorgen met een goed gevoel richting huis na twee mooie weken in Roncesvalles.

